

Szatmári Egyházmegye

Zsinati Könyv

„Újuljatok meg gondolkodásmódotokban”

(Róm 12,2)

SZATMÁRI EGYHÁZMEGYE

ZSINATI KÖNYV

Szatmárnémeti

2005

TARTALOM

ELŐSZÓ	7
A SZATMÁRI EGYHÁZMEGYEI ZSINAT BEFEJEZÉSE	9
HATÁROZAT	13
EVANGELIZÁCIÓ, KRISZTUSI KÖZÖSSÉG	15
HITOKTATÁS, KATOLIKUS ISKOLA, KERESZTÉNY NEVELÉS.....	23
SZENTSÉGEK, SZENTELMÉNYEK, LITURGIKUS CSELEKMÉNYEK	31
IFJÚSÁG, IFJÚSÁGI SZERVEZETEK	51
CSALÁD ÉS CSALÁDPASZTORÁCIÓ	55
VILÁGIAK JELENLÉTE AZ EGYHÁZBAN ÉS A TÁRSADALOMBAN	63
PAPKÉPZÉS, HIVATÁSGONDOZÁS, MEGÚJULÓ PAPI ÉLET, ÁLLANDÓ DIAKONÁTUS.....	71
AZ ISTENNEK SZENTELT ÉLET INTÉZMÉNYEI ÉS AZ APOSTOLI ÉLET TÁRSASÁGAI.....	83
SZOCIÁLIS ÉS KARITATÍV TEVÉKENYSÉG	89
SAJÁTSÁGOS CSOPORTOK	95
LELKISÉGI MOZGALMAK ÉS EGYESÜLETEK.....	103
ANYANYELVŰ PASZTORÁCIÓ: ROMÁNOK, NÉMETEK, ROMÁK	III
ÖKUMENIZMUS	II7
TÖMEGTÁJÉKOZTATÁS.....	123
ANYAGI JAVAK	127
EGYHÁZMEGYEI SZERVEZET	133
RENDELKEZÉSEK.....	141
HOTĂRÂRE	151
PROPUNERI ȘI DISPOZIȚII	153
BESCHLUSS	191
VORSCHLÄGE UND ANORDNUNGEN	193
RÖVIDÍTÉSEK.....	233
TÁRGYMUTATÓ.....	235

ELŐSZÓ

A 200 éves Szatmári Egyházmegye harmadik zsinatának könyvét tartja kezében a kedves olvasó.

A zsinatot Reizer Pál püspök úr hirdette meg 2001-ben. Az a szándék vezette, hogy a Szentatya, II. János Pál ösztönzésére a 200 éves születésnapját egyházmegyénk a II. vatikáni zsinat szellemében megújulva ünnepelhesse meg.

Akkor még ő sem látta, és igazán mi sem tudtuk, hogy a Szentlélek az elindított folyamatban merre sodorja egyházmegyénk kicsiny hajóját. A Koordináló Bizottság a püspök megbízásából és a püspökkel egységben irányította az előkészületi munkát. A kiválasztott 16 zsinati dokumentumot minden plébánián átbeszélték. A hozzászólásokat írásban rögzítették. A beérkezett véleményekből állt össze lényegében a Zsinati Könyv. A javaslatokban és rendelkezésekben az egyházmegye papjai, szerzetesei és kb. 3000 világi krisztushívő véleménye és munkája tükröződik. A három éves zsinati folyamat mögött sok tanulás, közös beszélgetés, következetes munka és kitartó imádság van.

Az események csúcspontját a 2004 augusztusában megtartott zsinati ülés jelentette. A hozzászólások és viták azt sugallták, hogy sokan vannak, akik egyházmegyénk sorsát a szívükön viselik.

E könyv mellet még egy fontos gyümölcse van a három éves zsinatunknak. A munkadokumentumok megbeszélése során a plébániákon csoportok alakultak. Ezek nagy része ma is élő csoportként működik. Őszintén reméljük, hogy ugyanazzal a lelkesedéssel és felelősségtudattal vesznek részt zsinatunk életbeültetésének nélkülözhetetlen feladatában is.

Zsinati Koordináló Bizottság

A SZATMÁRI EGYHÁZMEGYEI ZSINAT BEFEJEZÉSE

(Szatmárnémeti, 2004. augusztus 21.)

Főtisztelendő Püspök úr,
Kedves Paptestvérek,
Kedves Nővérek,
Szeretett Hívek!

1. Az Egyházi Törvénykönyv az egyházmegyei zsinatot így határozza meg: *„Az egyházmegyei zsinat a részegyház olyan kiválasztott papjainak és más krisztushívóinak gyűlése, akik az egész egyházmegyei közösség javára a megyéspüspöknek segítséget nyújtanak”* (CIC 460).

Maga a „zsinat” szó, amely a görög „synodos”-ból származik, azt jelenti: együtt lenni, együtt munkálkodni, erőnket egyesíteni, együtt haladni a cél felé vezető úton.

Ezt a célt Jézus Krisztus határozta meg: *„Atyám, azt akarom, hogy akiket nekem adtál, ott legyenek velem, ahol vagyok, s lássák dicsőségemet, amelyben részesítettél”* (Jn 17,24). Kevéssel előbb, Jézus kifejtette a módot, amely számunkra a zsinat útja: *„Legyenek mindnyájan egy. Amint te, Atyám bennem vagy s én benned, úgy legyenek ők is bennünk, hogy így elhiggye a világ, hogy te küldtél engem”* (Jn 17,21).

Így egyházmegyei zsinatunk megvalósítja azt, amit a II. Vatikáni Zsinat a „*Christus Dominus*” dekrétumban a tartományi zsinatokra vonatkozóan hangsúlyozott: *„... a zsinatok tiszteletreméltó intézményei éledjenek újjá, hogy annál megfelelőbben és eredményesebben történjék meg a gondoskodás az egyházakban a hit gyarapodásáról és a fegyelem megőrzéséről, a kor körülményeihez alkalmazkodva”* (CD 36/b).

Tehát: hűség és időszerűség! Hűség Jézus tanításához, mindahhoz amit az apostolok örökségül hagytak és Krisztus akaratából létrehoztak. A zsinat célja az Egyház tanításának és élő hagyományának időszerűsítése a részegyházakban.

Ezekből az alapvető szempontokból szeretnék néhány elmélkedő gondolatot megfogalmazni a jelen követelményeiről, az egyházmegyétek zsinata és minden krisztushívője számára.

A zsinat befejezése egyszerre megérkezési és elindulási pont.

1.) Három év eltelt azóta, hogy 2001. április 2-án Reizer Pál őexcellenciája összehívta az egyházmegyei zsinatot, hogy megalapításának 200 éves évfordulója alkalmából újból megfogalmazza a szatmári egyházmegye küldetését. Köszönjük meg együtt Istennek kegyelmeit és e három év eredményes munkáját!

Mennyi ima szállt az ég felé minden plébánián, a családokban, közösségekben illetve a különböző találkozókön, és kérték Istentől, hogy a zsinat hasznos legyen az egyházmegye számára!

Mennyi áldozatot hoztak a szenvedésüket felajánló betegek és mindazok, akik tevékenyen részt vállaltak a zsinat munkálataiban, hogy teljesíthessék a püspöktől vagy a plébánostól rájuk bízott feladatot a találkozások, szertartások és más események előkészítésében.

Mennyi találkozás, beszélgetés történt, hogy felmérjék az egyházmegye, a plébániák és a krisztushívők valós helyzetét és igényeit!

Ma a kezünkben tartjuk ennek a közös munkának a tömör kézikönyvét, és megköszönjük Istennek, hogy segített együtt haladnunk pásztorunk – a püspök - irányítása mellett. Megpróbáltásban is volt részünk a zsinati úton, 2002. április 18-án váratlanul eltávozott közülünk a zsinatot meghirdető és vezető Reizer Pál megyéspüspök, s egy egész évre volt szükség utódja, Schönberger Jenő püspökünk kijelölésére. Isten a pásztor körüli egységet kívánja mindenkitől, amint Antiochiai Szent Ignác mondja a második

század elején, hogy a papok és a diakónusok legyenek összhangban püspökükkel, miként a citera húrjai, ... és próbáljanak meg mindent a püspök irányításával tenni, aki Isten helyettese... (vö. Efez. 4,1)

Igen, zsinatunk ma bemutatja három éves munkájának záró okmányát, példamutató módon nyilvánítja ki a szatmári egyházmegye minden tagjának helyét és küldetését, egységben Krisztussal és a részegyházban örökdő püspökkel.

2.) Ez az ünnep mindannyiunk számára elindulási pont is. Keztekben van most a szatmári egyházmegyétek pasztorális programja. Mindnyájatoknak tevékenyen részt kell vállalnia abban a feladatban, melyet a mai időknek megfelelően a világ újraevangelizálása jelent, s amelyet utolsó megnyilatkozásaiban II. János Pál pápa oly sokszor sürgetett. Ez a okmány számotokra az, ami az egyetemes Egyház számára a II. Vatikáni Zsinat dokumentumai.

Munkátok nemcsak a plébániai és a családi könyvtárak kincse legyen, hanem elsősorban a szíveteké, a Szentlélek irányításával.

A Boldogságos Szűz Mária, Krisztus és az Egyház édesanyja szerető gondoskodása kísérjen benneteket a zsinati úton, amely előtt álltok. Úgy legyen! Ámen.

Szatmárnémeti,
2004. augusztus 21.

† Jean-Claude Pèrisset,
apostoli nuncius

HATÁROZAT

P 676 /2005

Reizer Pál püspök által 2001 nagyböjtjén meghirdetett Egyházmegyei Zsinat előkészületi munkálatait a P 569/2003. számú határozattal megerősítettem és folytatását elrendeltem.

A megszavazott dokumentumokat az egyházmegye 200 éves alapításának jubileumi évében, 2004. augusztus 21-én, a zsinat ünnepélyes záró szentmiséjén átvettem. A javaslatokat és rendelkezéseket átvizsgáltam, és az Egyház tanításával megegyezőnek találtam.

A Zsinati Könyvet az Egyházi Törvénykönyv 466. kánonja értelmében, a mai dátummal jóváhagyom és aláírással megerősítve, hivatalosan kihirdetem.

2005. augusztus 20-tól, Szent István király, az egyházmegye fővédőszentje ünnepétől, rendelkezéseit törvényerőre emelem, és érvényességét elrendelem.

A Szentlélek kegyelme újítsa meg egyházmegyénket, és mindannyiunk szívét alakítsa Jézus szent Szívéhez hasonlóvá.

Szatmárnémeti, 2005. június 5,
Jézus Szentséges Szíve ünnepén

Schönberger Jenő
püspök

EVANGELIZÁCIÓ, KRISZTUSI KÖZÖSSÉG

EVANGELIZÁCIÓ

TEOLÓGIAI MEGALAPOZÁS

Az evangelizáció a jézusi örömhír továbbadása. Célja, az embereket elvezetni a szentháromságos életre, hogy Krisztus szeretetével forduljanak Isten és embertársaik felé, tanúságot téve Jézusról, dicsőítve az Atyát.

Elsősorban nem ismeretek átadását jelenti, hanem az ember ránevelését arra az életformára, melyet Jézus maga is élt. Ezt a feladatot a feltámadt Krisztus bízta apostolaira: *„Én kaptam minden hatalmat égen és földön. Menjetek tehát, tegyétek tanítványommá mind a népeket! Kereszteljétek meg őket az Atya és a Fiú és a Szentlélek nevére, és tanítsátok meg őket mindannak a megtartására, amit parancsoltam nektek. S én veletek vagyok mindennap, a világ végéig”* (Mt 28,18-20).

Az evangélium hirdetése Isten népének alapvető kötelessége: *„Amint engem küldött az Atya, úgy küldelek én is titeket”* (Jn 20, 21). *„... Emberekből épül fel közösségünk, Krisztus körül egybegyűlt emberekből, akiket a Szentlélek irányít vándorútjukon az Atya országa felé, és az a feladatuk, hogy megvigyék az üdvösség hírét mindenkinek...”* (GS 1).

HELYZETKÉP

Egyházmegyénkben az elnyomás éveiben is komoly evangelizációs lelkipásztori munka folyt. Ennek ellenére megállapíthatjuk, hogy a megkereszteltek közül sokan közömbösek, nem öntudatos a hitük, vallásosságuk. Még az Egyházhoz ragaszkodók jelentős részének is nagyon hiányos és zavaros a hitbeli ismerete. Keresztény népünk egy részét már csak a hagyomány köti az Egyházhoz, és nem a meggyőződés.

Ugyanakkor sokaknál törés tapasztalható az Egyház tanítása és a mindennapi élet között. Az, hogy jelen vannak a szentmisén, kérik maguk és gyermekeik számára a szentségeket, még nem jelenti, hogy keresztényekként élnek a mindennapi életben. Híveink körében ugyanúgy előfordul a válás, abortusz, alkoholizmus, vasárnapi munka, durvaság, trágár beszéd stb., mint azok között, akik már nem vallják magukat kereszténynek.

A krisztusi tanítás a múltban az élet minden területére hatással volt, és ezáltal, bizonyos értelemben, keresztény társadalomról beszélhattünk. Ez azonban már a múlté. Világias és keresztényellenes eszmék rombolják vallásosságunkat. Az állam, a törvényhozás az ember szabadságára hivatkozva, nem veszi figyelembe a krisztusi értékeket. Napjainkban egyre jobban terjed a materialista életszemlélet.

Különösen az ifjúság van nagy veszélyben, hisz sok esetben szüleiktől sem kapnak támogatást. Ezek a szülők akkor nevelkedtek, amikor a kommunista-ateista propaganda minden eszközzel igyekezett befeketíteni az Egyházat, és féligazságokkal, torzításokkal nevetségessé tenni tanítását.

Az elnyomás évei után, '90-től, az „új idők” nyújtotta lehetőségek sokakat lelkesedéssel töltöttek el. A lelkipásztorkodásban máshol már bevált módszereket igyekeztek alkalmazni. Helyi és egyéni kezdeményezésekről van szó.

A keresztény életformától eltávolodott embereket újra kell evangelizálni, hogy a krisztusi örömhírben ők is felfedezzék a mindenkit szerető Istent. Ez a felismerés új életkedvet és életcél ad mindazoknak, akik sokszor nem tudják mit kezdenek önmagukkal, életükkel. Aki igazából megismeri Krisztust, megérti, hogy többre hivatott, mint ez a rövid és gyakran szenvedéssel teli földi élet. Megérti, hogy Isten Krisztusban örök életre hívta. Ez a felismerés gyökeresen átalakítja egész életét, embertársaihoz való viszonyát.

Visszajelzések igazolják, hogy a híveink egy része tudatában van annak, hogy a bértalan szentségében vállalta az apostoli küldetést. Vállalta, hogy ott, ahol él, dolgozik, vagy élete során megfordul, szavával és életpéldájával tanúságot tesz hitéről, hirdeti a krisztusi örömhírt, melyben felismerte életének értelmét.

Ennek a feladatnak csak akkor tud eleget tenni, ha kellően megismeri és éli is a hitét. Így élete hegyre épült város és lámpatartó helyezett fényforrás, mely világít, és utat mutat azoknak, akik még sötéttségben élnek.

JAVASLATOK:

1. Az evangelizáció a legfontosabb feladata az Egyháznak. A püspök oda irányítson több papot, ahol a hívek többsége él. Legyen gondja arra, hogy minden helyre megfelelő ember kerüljön.
2. A papság igehirdetése alkalmazkodjon a hallgatóság értelmi színvonalához és életkörülményeihez. Kerülje az elméleti, túlságosan moralizáló, életidegen megfogalmazásokat és ne legyen hosszabb 15 percnél. Az igehirdetés középpontjában a Szentírás álljon.
3. A plébános legyen közvetlen a hívekhez, ne zárkózzon el előlük. Válasszon közülük munkatársakat.

4. Ahol igény van rá, szervezzünk bibliaköröket, családi hétvégéket, és engedjünk szabad utat a katolikus lelkeségi mozgalmaknak. A plébániákat célszerű lenne ellátni gondolatébresztő, vitaindító iratokkal, melyek a megbeszélések alapjául szolgálnak.
5. A püspök és a papok keressék a módját, hogy a templomtól távolmaradókhoz is eljuttassák az örömhírt.
6. A katolikus hívek tegyenek tanúságot szavukkal és életükkel mindenütt, ahol csak megfordulnak, de mindig kerüljék a szektákra jellemző erőszakos magatartást.
7. Minden nagyobb plébániatemplomban legyen lehetőség arra, hogy a hívek vásárolhassanak katolikus könyveket és videó filmeket. A plébánián ajánlatos könyvtár létrehozása.
8. Nincs evangelizáció a Szentírás nélkül. Szorgalmazzuk, hogy minden családnak legyen Bibliája vagy legalább Újszövetségi Szentírása, és azt olvassák is.
9. Újítsuk fel a népmisszió gyakorlatát minden plébánián.

KRISZTUSI KÖZÖSSÉG A PLÉBÁNIÁN

TEOLÓGIAI MEGALAPOZÁS

Isten az embereket nem arra teremtette, hogy magányosan éljenek, hanem arra, hogy közösséget alkossanak, ugyanígy jónak látta azt is, *„hogy ne külön-külön szentelje meg az embereket, hanem*

néppé tegye őket, néppé, amely őt igazságban elismeri, és szentül szolgál neki” (LG 9).

Ezt a közösségi jelleget Jézus Krisztus tette tökéletessé és teljessé. A megtestesült Ige maga is részt akart venni az emberi együttélésben. Megszentelte az emberi kapcsolatokat – mindenekelőtt a családi kapcsolatot, amely a társadalmi élet alapeleme – és önként alávetette magát hazája törvényeinek.

Világosan meghagyta apostolainak, hogy olyanok legyenek, mint a jó testvérek, és úgy szeressék egymást, ahogy ő szerette mindnyájukat. (vö. Jn 13,34b) Sőt, a halált vállalva feláldozta magát mindenkiért: *„Senki sem szeret jobban, mint az, aki életét adja barátaiért”* (Jn 15,13). Ezzel a legnagyobb szeretetről tett tanúságot, és lett minden ember Megváltója.

Halála és feltámadása után, mint elsőszülött a sok testvér között, Lelkének odaajándékozása által új testvéri közösséget alakított ki mindazokból, akik őt hittel és szeretettel befogadják. *„A hívek mind összetartottak, és közös volt mindenük. Egy szívvel-lélekkel minden nap összegyűltek a templomban. A kenyeret házaknál törtek meg, s örömmel és tiszta szívvel vették magukhoz az ételt. Dicsőítették az Istent, és az egész nép szerette őket”* (ApCsel 2,44-47).

Krisztus misztikus testében, az Egyházban, ahol mindnyájan egymásnak tagjai vagyunk – a kapott különböző adományok szerint – kölcsönösen szolgáljuk egymást. Ennek a közösségnek meghatározó eleme, hogy eltöröl minden határt társadalmi rang, nemzetiség között. Ezt az összetartozást folyton gyarapítani kell egészen addig a napig, amelyen majd teljessé lesz. (vö. GS 32)

HELYZETKÉP

Egyházmegyénkben még él a hagyományos vallásosság. A hívek szép számban vesznek részt a szentmiséken, ájtatosságokon. A papság elsősorban a szentségek kiszolgáltatásában, az igehirdetésben és a hitoktatásban látja feladatát. A plébániák inkább intézményként működnek. A XX. század második felében bekö-

vetkezett változások megbontották a hagyományos közösségeket. A kommunizmus, az anyagiasság, a piacgazdaság, a rohanó élet következménye a hagyományos közösségek felbomlása, az emberek egymás közti kapcsolatának elhidegítése.

A hívek megtartása, a hit elmélyítése, a keresztyén értékek továbbadása, az evangélium megélése és vonzóvá tétele szükségessé teszi, hogy plébániáink egyre inkább krisztusi közösségek legyenek. A régi lelkipásztori módszerek mellett, melyek a tömeget vetették célba, fontos a személyes kapcsolat kialakítása a hívekkel. *„A plébánia elsősorban nem struktúra, terület vagy épület, inkább Isten családja, testvériség, amelynek egy a lelke, befogadó ház, a keresztyén hívők közössége”* (CL 26). Minden közösség mintaképe a szentháromsági személyek szeretetkapcsolata. A keresztyénység a szeretet vallása, ezért a plébániai közösségnek a szeretet mintaképévé kell válnia. Emberi gyengeségek, hibák, nézeteltérések, súrlódások minden közösségben adódnak, még a krisztusi közösségben is. Ennek a közösségnek az ereje és túlélési lehetősége éppen abban áll, hogy mindent az evangélium szellemében tud megoldani. Az első keresztyénekhez hasonlóan *„egy szív és egy lélekké”* válik és állandóan kész megújulni. Így válik az evangélium életté, a krisztusi közösség pedig vonzóvá.

A krisztusi közösség létrehozásában természetesen sokat kell fáradoznia magának a papnak, de éppen olyan fontos szerepük van a világi híveknek is. Világi hívek és lelkipásztorok egymással közösségben alkotják az Egyházat, amelyben minden keresztyének otthon kell éreznie magát. Egy élő plébániai közösség vonzóvá teszi a krisztusi tanítást. Ha tagjai jobban megismerik egymást, elmélyülhetnek az emberi kapcsolatok, és egymás segítségére lehetnek a mindennapi élet gondjaiban. A közösségi élet által híveink, az első keresztyének példájára, igazi testvérekké válnak. A közösségek révén élővé válik mind a plébánia, melyet híveink inkább intézménynek tekintenek, mind pedig a liturgia, ahol nem idegenként ülnek egymás mellett, hanem mint Krisztus testének tagjai és egymásnak testvérei.

A közösségek építésében egyházmegyénk hagyományai ma is értékhozók.

JAVASLATOK:

10. Tegyük nyitottá a plébániát, ügyelve arra, hogy a lelkipásztor, akinek egyben otthona is, bármikor visszavonulhasson. Törekedjünk arra, hogy az egyházközség minden tagja, ne csak a templomot, hanem a már meglévő, vagy még kialakításra váró, közösségi termeket is második otthonának tekinthesse. Irodai munkaprogram szükséges. A lelkipásztor lehetőség szerint legyen bármikor elérhető.
11. A lelkipásztor csak olyan csoportok megalakulását segítse, melyek összefogják az egyházközség tagjait, és hosszú távon, a mindenkori plébánossal egységben, de az ő jelenléte nélkül is, életképesek maradnak.
12. Vonjunk be világi segítőket a lelkipásztori munkába. Hallgassuk meg javasolataikat és ötleteiket.
13. Hittanórákon fektessünk nagyobb hangsúlyt a közösségre való nevelésre.
14. Ismerjük meg a katekumenátus jellegű oktatást és alkalmazzuk a plébániánkon.
15. Ápoljuk és szorgalmazzuk, illetve éllesszük fel a közösségépítő vallásos hagyományokat, mint például: Szállást keres a Szentcsalád, betlehemezés, pásztorjáték, házszentelés stb.

HITOKTATÁS, KATOLIKUS ISKOLA, KERESZTÉNY NEVELÉS

HITOKTATÁS

TEOLÓGIAI MEGALAPOZÁS

Az Egyház mindig fontos feladatának tartotta a hitoktatást. Jézus Krisztus mennybemenetele előtt ezekkel a szavakkal küldte el apostolait: „*Menjetek el az egész világra, és hirdessétek az evangéliumot minden teremtménynek*” (Mk 16,15).

A gyermekeknek és fiataloknak joguk van ahhoz, hogy ösztönzést nyerjenek az erkölcsi értékek helyes lelkiismerettel való megbecsülésére, Isten tökéletesebb megismerésére és szeretetére. (vö. GE 1-2)

VI. Pál pápa a negyedik általános Szinódus zárásakor nyomatékosan hangsúlyozta a rendszeres és jól szervezett hitoktatás fontosságát, mint az evangelizáció egyik formáját, mely különbözik az igehirdetéstől. Az igehirdetés és az ige hallgatása mellett szükségünk van a hitoktatásra, mint olyan útra, amelyen járva behatóbban részesülhetünk az evangélium tanításából. Szükségünk van olyan hitoktatókra és tanítókra is, akik rendszeres, alapos és komoly tanításukkal, valamint életvitelükkel felkeltik az érdeklődést Isten iránt. De bármennyire is törekszünk vetni, nem szabad elfelejtenünk, hogy a növekedést Isten adja.

HELYZETKÉP

Egyházmegyénk 200 éves története során mindig nagy hangsúlyt kapott a hitoktatás. A kommunista rendszer az iskolai hitoktatást megszüntette és a plébániaiit korlátozta.

A hitoktatás területek és korosztályok szerint:

Iskolai hitoktatás: az elmúlt évtizedben nagy változásokon ment át. Újra bevezették az iskolákban, mely természetesen nem helyettesítheti a plébániai hitoktatást, annak ellenére, hogy sok szülő az előbbit elegendőnek tartja.

A templomi hitoktatás: különbözik az iskolai hitoktatástól. Más a motivációja: nagyobb hangsúlyt kapnak a vallásos élet gyakorlatai, a szentségekre való felkészítés, a vallási közösséghez való tartozás tudatának kifejlesztése, illetve a közösségépítés feladatának tudatosítása.

Kisgyermekek hitoktatása: „Nagyon jelentős az az időszak, amikor a kisgyermek a családi közösségben megkapja a katekézis első elemeit” (CT 36). A szülők a hit első közvetítői. Ők ismertetik meg gyerekeikkel Isten szeretetét. Szavukkal, de még inkább példájukkal egy életre befolyásolhatják gyermekeik hitéletét. Minden alkalom (családi együttlét, ima, kirándulás, munka) egy-egy lehetőség arra, hogy alakítsák és formálják gyermekeik istenképét. (vö. AA 11) Ugyanakkor fontos szerepe lehet a kisgyermekek hitoktatásában a katolikus óvodának is.

Iskolás gyermekek hitoktatása: egyrészt felkészít a szentségekre, másrészt a szentségekből táplálkozik. Nem csupán elméleti oktatás, hitbeli ismeretek közlése, hanem tanúságtételre is nevel, jellembeli és erkölcsi tartást ad.

Serdülők, fiatalok hitoktatása: A hitélet szempontjából rendkívül fontos életszakasz. Az Evangéliumot, megfelelő közlés segítségével, úgy tudja megragadni és befogadni, hogy értelmet ad az életének. Olyan erények tudnak kialakulni bennük, mint: a dolgokról való lemondás (önmegtagadás), a tőlük való függetlenség, a szelídség, az igazságosság, elkötelezettség, kiengesztelődés, az Abszolútum és a láthatatlan világ iránti érzék és egyéb tulajdonságok, amelyek lehetővé teszik, hogy ezek a fiatalok többi társaik között Krisztus tanúi lehessenek. (vö. CT 39)

Fiatalságunk olyan sokat csalódott a „*nagy emberekben*”, hogy mindent kritikával fogad. Viszont ha azt látja, hogy a tanítás mögött élet van, akkor tud lelkesedni és áldozatot hozni az igazságért.

Felnőttek hitoktatása: jegyesoktatás, keresztelési oktatás, bibliaóra stb. keretében, amely elsősorban a lelkipásztorok feladata. Elengedhetetlenül fontos, hogy ezt a világot megvilágítsa, ösztönözze és megújítsa a felnőttek hite. Ez a hit ne csak elméleti tudás maradjon, hanem váljon életet alakító erővé. Át kell hatnia minden földi tevékenységet, amelyeknek elvégzése a felnőttekre van bízva. Hogy a hitoktatás ennyire hatékony lehessen, ahhoz szünet nélkülinek kell lennie. (vö. CT 43)

KATOLIKUS ISKOLÁK

TEOLÓGIAI MEGALAPOZÁS

Az Egyház jelenlétét az iskoláztatásban a katolikus iskola teszi kézzelfoghatóvá. Ez az iskola, éppúgy, mint a többi, a fiatalok kulturális és emberi nevelését célozza meg. Vannak azonban sajátos feladatai: megteremti az evangéliumi szabadság és szeretet légkörét az iskolai közösségben, segíti a fiatalokat abban, hogy személyiségük

kibontakozásával együtt növekedjék bennük az az új teremtmény, amellyé a keresztségben lettek. Az egyetemes kultúrát úgy kapcsolja össze az üdvösség hírével, hogy a hit fénye járja át a világról, életről és emberről fokozatosan szerzett ismereteiket. A katolikus iskola megtartja rendkívüli jelentőségét a mai viszonyok között is, ezért az Egyháznak ki kell nyilvánítania jogát ahhoz, hogy szabadon alapíthasson és igazgathasson minden fajtájú és fokozatú iskolát. (vö. GE 8)

„Az Egyház átérzi súlyos kötelezettségét, hogy odaadóan gondoskodjék minden gyermeke erkölcsi és vallási neveléséről, azért fokozott segítőkészséggel akar azok mellett állni, akik nem katolikus iskolába járnak, mégpedig ilyenek nagy számmal vannak” (GE 7).

A szülők joga, hogy gyermekeiket vallásos szellemben neveljék, és erre a legmegfelelőbb iskolát válasszák. (vö. CIC 793)

HELYZETKÉP

A II. világháború előtt egyházmegyénkben 16 katolikus elemi és középiskola működött. 1948-ban az állam ezeket beszüntette.

Jelenleg Szatmárnémetiben és Nagykárolyban működik katolikus iskola. Ezek azonban állami intézmények, azzal a sajátossággal, hogy az Egyháznak jogában áll a tanárok kinevezésében, az iskola szellemiségének körvonalazásában tevékenyen szerepet vállalni.

A katolikus nevelés szempontjából fontos szerepe van a Szatmárnémetiben működő Szent Alajos Konviktusnak, ahol elsősorban keresztyén nevelést biztosítunk, megfelelve a mai kihívásoknak, összhangban mindazzal, amit a katolikus iskolában nyújtani szeretnénk.

A katolikus nevelés tudatában van annak, hogy határozott elképzelést kell nyújtania Istenről, a világról, az életről és az emberről. Mindezt olyan felkészült és vallásos nevelők által teszi, akik a tudás és az élet mestereiként, mintegy megjelenítői az egyetlen Mesternek.

A katolikus iskolák nevelési programjában a különböző tantárgyak nemcsak a tudás megszerzését célozzák, hanem örök értékeket és igazságokat is közvetítenek. Teszik ezt egy olyan sajátos keresztény légkörben, melynek megteremtéséért elsődlegesen a tanárok felelősek. Tőlük függ, hogy az intézmény valóra tudja-e váltani céljait és kezdeményezéseit. A családdal való rendszeres találkozás és párbeszéd is nagyon fontos.

Jelenleg Szatmárnémetiben katolikus nevelést a Hám János Iskolaközpont és a Szent Alajos Konviktus, Nagyváradon pedig a Kalazanci Szent József Iskolaközpont nyújt. Ezekben az intézményekben, a kezdeti nehézségekkel számolva, több-kevesebb sikerrel, fokozott szeretettel és segítőkészséggel próbálják a nevelők átadni azokat a sajátos értékeket, amelyek hivatottak az iskola katolikus jellegét meghatározni.

Hám János Római Katolikus Teológiai Iskolaközpont

cím: RO - 440010, Satu Mare, str. 1 Decembrie 1918 nr. 2

telefon: +40 - 261 - 717 180

diákok létszáma: 350 (elemi iskola 26, gimnázium III, líceum 223)

megjegyzés: a diákok között vannak más vallásúak is

Josephus Calasantius Római Katolikus Teológiai Iskolaközpont

cím: RO - 445100, Carei, str. Iuliu Maniu nr. 20

telefon: +40 - 261 - 861 826

diákok létszáma: 177 (líceum 155, szakiskola 22)

megjegyzés: nem csak katolikus diákok számára

Szent Alajos Konviktus

cím: RO - 440074, Satu Mare, str. Vasile Conta nr. 1/A

telefon: +40 - 261 - 768 724

diákok létszáma: 115 (47 fiú és 68 leány)

megjegyzés: nem csak katolikusok igénylik a diákothont

KATOLIKUS NEVELÉS

TEOLÓGIAI MEGALAPOZÁS

A szülők adták az életet gyermekeiknek, ezért őket kell tekinteni az első és legfontosabb nevelőknek. (vö. GE 3)

A nevelés feladata és joga különösképpen megilleti az Egyházat is, mert isteni küldetése van arra, hogy az embereket a keresztény élet teljességének elérésére segítse. (vö. CIC 794. 1.§) „*Tegyetek tanítvánnyommá minden népet!*” (Mt 28,19). Ez minden keresztény nevelés alapja és célja.

Minden kereszténynek joga van keresztény nevelésre, Isten gyermekének hívják és valóban az is. Az igazi nevelés a személyt gazdagítja, ugyanakkor javára van annak a társadalomnak is, melynek életében, mint felnőtt, majd tevékeny szerepet vállal.

A keresztény nevelés célkitűzése, hogy a megkereszteltek fokozatosan megismerjék az üdvösség misztériumát, megtanulják Istent lélekben és igazságban imádni (vö. Jn 4,23), alakuljanak át valóban új emberré, tiszta igazságban és szentségben éljenek (vö. Ef 4,22-24), hivatásuk tudatában tegyenek mindig tanúságot a bennük élő reménységről (vö. 1Pt 3,15) és fáradozzanak állandóan a világ kereszténnyé tételén.

A nevelőkre nagyon fontos feladat hárul. Ki kell, hogy tűnjene helyes tanításukkal és becsületes életükkel. (vö. CIC 803)

HELYZETKÉP

A II. világháború után alig beszélhetünk keresztény nevelésről. A katolikus iskolákat és konviktusokat megszüntették. Amit a család és a sekrestye adhatott, azzal maradt a legtöbb gyermek és fiatal.

Jelenleg a Szent Alajos bentlakásban folyik iskolán kívüli katolikus nevelés, egy pap-spirituális és keresztény nevelők közreműködésével.

JAVASLATOK:

16. A plébánosok igyekezzenek bekapcsolni a hitoktatókat a plébánia életébe. Tekintsék őket munkatársaknak, figyeljenek oda az iskolai munkájukra, tartsanak velük megbeszéléseket és támogassák őket.
17. Fektessünk nagyobb hangsúlyt arra, hogy gyerekeink és fiataljaink aktívabban kapcsolódjanak be a liturgikus életbe. Fordítsunk gondot a liturgikus ismereteik gyarapítására.
18. Ügyeljünk arra, hogy a filiákban is legyen rendszeres, legalább templomi hitoktatás.
19. Egyházmegyei szinten legyen egy katekétikai központ, ahonnan segédanyagot lehessen kölcsönözni, pl.: szakkönyveket, videófilmeket, diafilmeket, folyóiratokat stb.
20. A püspökség fordítson több és egyenlő figyelmet katolikus iskoláink működésére, felszereltségére (könyvtár, laboratóriumok, tornaterem) és a tanári kar képzésére.
21. Katolikus iskoláinknak legyen hosszú távon és főállásban lelki vezetője.
22. Fontos az iskolaválasztás előtt álló tanulók és szüleik tájékoztatása az egyházi iskolákról. Ennek érdekében szervezzenek nyílt napokat, adjanak ki tájékoztató füzeteket intézményükről. A plébánosok is segítsék ezt a népszerűsítést.

23. A Katekétikai Bizottság figyeljen arra, hogy katolikus iskoláink szellemiségükben, tanrendjükben és programjaikban megfeleljenek az Egyház tanításának. Ez nem zárja ki, hogy más vallású diákok és tanárok tanuljanak, illetve tanítsanak iskoláinkban.
24. A főpásztor keresse a módját, hogy szerzetesek is bekapcsolódjanak az oktatásba.
25. Válgják mind a plébániák, mind az iskolák számára prioritássá a gyerekek, fiatalok szüleivel való rendszeres kapcsolattartás és felnőtt katekézis.
26. Szükséges egy egyházmegyei hittanterv kidolgozása a plébániai hitoktatás számára.
27. Szükség van olyan emberekre, akik az ifjúság szabadidejének helyes irányításával és megszervezésével foglalkoznak.

RENDELKEZÉSEK:

1. Minden plébániának legyen jól felszerelt hittanterme.
2. A hitoktató legyen mindig komolyan felkészülve, oktatási módszereit a körülményeknek megfelelően és felelősségteljesen válassza meg.
3. Egyházmegyénknak legyen kinevezett, teológiát végzett hittan tanfelügyelője. Feladata ne csak az óralátogatás legyen, hanem a hitoktatók számára lelki és szakmai továbbképzők megszervezése is. Ezeken a hitoktatók legalább két évente kötelesek részt venni.

SZENTSÉGEK, SZENTELMÉNYEK, LITURGIKUS CSELEKMÉNYEK

A LITURGIA MÉLTÓSÁGA ÉS VÉGGZÉSE

A liturgia Isten egész népének legszentebb cselekménye, amely által – legfőképpen pedig az eukarisztia isteni áldozatában – megvalósul a megváltás műve. (vö. SC 2) A liturgia az a csúcspont, amelyre az Egyház tevékenysége irányul, ugyanakkor a forrás is, melyből árad belénk a kegyelem, és általa valósul meg Krisztusban a leghatásosabb módon az emberek megszentelése és Isten dicsőítése. (vö. SC 10) Ennek tudatában kell lennünk a legjelentéktelenebbnek tűnő liturgikus cselekmény végzésénél is. A zárándok Egyház a maga istentiszteletével csatlakozik ahhoz a mennyei liturgiához, amelyet Krisztus szakadatlanul végez Isten színe előtt, mint az emberiség Főpapja. Aki részt vesz bármilyen szent cselekményben, legyen az eukarisztia ünneplése, vagy valamely szentség kiszolgáltatása, részesévé válik Krisztus mennyei istentiszteletének.

A liturgiát csak kellő felkészültséggel, összeszedettséggel és a lehető legnagyobb ünnepélyességgel szabad végezni. Minden igehirdetésnek – prédikáció, hitoktatás, szentségekre való felkészítés – célja nem más, mint az emberek felkészítése arra, hogy a liturgián hittel és méltó lelkülettel vegyenek részt. Csak így kapcsolódhatnak be tevékenyen Krisztus titkainak ünneplésébe, és lesznek részei ezeknek a misztériumoknak.

AZ EUKARISZTIA

TEOLÓGIAI MEGALAPOZÁS

A szentmise

Az eukarisztia ünneplése az egész keresztény élet forrása és csúcsa. *„Benne van az Egyház egész kegyelmi gazdagsága: maga Krisztus, a mi húsvéti bárányunk és élő kenyerünk”* (PO 5).

„Az eukarisztia jelzi és megvalósítja az életközösséget Istennel, valamint Isten népének egységét... a szentmise által már csatlakozunk az égi liturgiához és elővételezzük az örök életet, amikor már Isten lesz minden mindenben” (KEK 1325-1326).

A szentáldozás

Krisztus sürgető felhívással fordul hozzánk, hogy őt az Oltáriszentségben magunkhoz vegyük. *„Én vagyok az élet kenyere (Jn 6, 35) ... Bizony, bizony mondom nektek, ha nem eszitek az Emberfia testét, és nem isszátok a véré, nem lesz élet bennetek”* (Jn 6,53).

Az eukarisztia a keresztény életbe való beavatás egyik szentsége. Az Egyházi Törvénykönyv 913 kánonja kimondja: *„Ahhoz, hogy a legszentebb eukarisztiát gyermekeknek ki lehessen szolgáltatni, szükséges, hogy kellő ismerettel rendelkezzenek, és gondos felkészítésben részesüljenek, s így képességük szerint felfogják Krisztus misztériumát, és az Úr testét hittel és áhítattal tudják magukhoz venni.”* A szülők és a plébános feladata, hogy kellő előkészület nélkül senki se járulhasson szentáldozáshoz. (vö. CIC 914)

Az Oltáriszentség őrzése és tisztelete

Az Oltáriszentség szentmisén kívüli őrzésének eredeti rendeltetése a szent útravaló kiszolgáltatása, az áldoztatás és a mi Urunk imádása, aki jelen van a szentségben. (vö. BO 225)

HELYZETKÉP

A szentmise

A hívek vallásossága leginkább a szentmisén való jelenlétben mérhető le. Az egyházmegyénkben végzett felmérésekből kitűnik, hogy városon híveink 20-30%-a, falun pedig 40-60%-a jár szentmisére. De a tevékeny részvétel és áldozás még nem vált általánossá.

Sajnos sokan nem lelki igényből jönnek szentmisére, hanem az Egyház parancsa iránti engedelmességből, vagy megszokásból.

A hívek nagy része nincs tisztában a szentmise lényegével. Úgy vélik, hogy a pap dolga a liturgia, nekik hallgatni kell, esetleg egy-egy felelettel válaszolni.

Kifogásolható a perselyezés módja és ideje, különösen a kánon alatt, mert elvonja a hívek figyelmét.

A vasárnap megünneplésében a szombati előesti szentmisét sok helyen nem is ismerik.

A szentáldozás

Papjaink idegenkednek attól, hogy ugyanabban a szentmisében konszekrált ostyával áldoztassanak.

Kevés plébánián élnek azzal a lehetőséggel, hogy nagyszámú áldozók esetében, engedéllyel rendelkező világiak áldoztassanak.

Az áldozás módjával (kézbe vagy nyelvre) és formájával (egy vagy két szín alatt) kapcsolatban a máshol látott gyakorlat megzavarja a híveket. A papjaink viszont nem élnek az előírások adta lehetőségekkel, pl. a két szín alatti áldoztatás esetében.

Oltáriszentség őrzése és tisztelete

Örvendetes jelenség, hogy templomainkba a hívek napközben is bemehetnek szentséglátogatásra. Az sem veszett ki még a gyakorlatból, hogy templom és kereszt előtt elhaladva a tiszteletnek és a hitvallásnak valamilyen külső jelét adják, pl. a férfiak kalapot emelnek, a nők keresztet vetnek.

Helytelen vallásosság jele egyes híveknél, hogy a templomba érkezve, ahelyett hogy az Oltáriszentségben köztünk élő Krisztust köszöntenek, előbb a szentek szobrai előtt imádkoznak.

Még mindig előfordul egy-egy helyen, hogy a régi gyakorlat szerint a tabernákulumban tartják, monstranciában vagy kusztódiában, a konsekrált nagyostyát.

JAVASLATOK

28. A felolvasók mindig jól felkészített ministránsok vagy hívek legyenek, akik tagoltan, érthetően, hangsúlyozva olvasnak. A hívek könyörgése előre megszerkesztett szöveg legyen.
29. A megyéspüspök belátása szerint lányok és asszonyok is kapjanak helyet a ministránsok között.
30. A ministránsok számára tartsunk liturgikus képzést, hogy tudják mit miért tesznek.
31. Igen fontos, hogy a hívek énekükkel is bekapcsolódjanak a szentmisébe. Az ének a liturgia szerves része. A kántor beszélje meg az énekrendet a plébánossal. Egyházilag jóváhagyott, az időszaknak és az alkalomnak, valamint a szentmise részének megfelelő legyen. Modernnek nevezett, ifjúsági éneknek is lehet adni, akár gitárkísérettel, ha a liturgia méltóságához illő a szövege, a zenéje és előadásának módja.
32. A szentáldozás a szentmise teljességéhez tartozik. Lehetőleg minden szentmisében az akkor konsekrált szentostyával áldoztassunk.
33. A két szín alatti áldoztatás lehetőségét használjuk ki. (vö. BO 359-367, vagy ÁR 240-251)

34. Az évközi idő hétköznapijain a különféle alkalmakra szánt misékkal és votív misékkal tegyük változatosabbá a szentmisét, de ne essünk túlzásba.
35. Tegyük ünnepélyessé a szentségimádási napokat minden egyházközségben.
36. A szentségimádás megtartásának a paphiány ne legyen akadálya. Megfelelő megbízással rendelkező világi hívő is vezetheti, a liturgikus szabályok megtartásával. Figyeljünk arra, hogy a hívek imával és énekkel tevékenyen kapcsolódjanak be a szentségimádásba. Tartsunk csendet is, hogy legyen lehetőség egyéni elmélyülésre.
37. A körmenet tanúságtétel, hitvallás, amelyre oda kell figyelni és jól meg kell szervezni.
38. Minden plébániatemplomban legalább havonta egyszer legyen latin nyelvű szentmise. Gondoskodni kell arról, hogy a hívek a szentmise állandó részeit az Egyház hivatalos nyelvén tudják együtt mondani vagy énekelni.

RENDELKEZÉSEK

4. Sem a liturgikus szövegeken, sem a szent cselekményeken nem szabad módosítani egyéni elképzelés szerint.
5. Buzdítsuk a híveket, hogy – amennyiben valami súlyos ok nem gátolja őket – valahányszor részt vesznek az egész szentmisén, mindig járuljanak szentáldozáshoz is, megtartva a CIC 917 kánon előírását.

6. Az első szentáldozás előtt legyen 3 éves rendszeres és folyamatos hitoktatás, az utolsó hónapokban pedig a lelkipásztor által vezetett felkészítés. Meg kell kívánni a vasárnapi és kötelező ünnepi szentmiséken való tevékeny részvételt.
7. Ha az elsőáldozásra készülőt nem a jelenlegi lakóhelye szerinti plébánián keresztelték, kérjük a keresztelési igazolást. Utána értesítsük az első szentáldozásról a keresztelési helyet, hogy ezt bevezessék a keresztelési anyakönyvbe.
8. Ügyeljünk arra, hogy a tenyérbe áldozók, az előírásoknak megfelelően, az oltár előtt vegyék magukhoz az Oltáriszentséget.
9. Lehetőséget kell adni a híveknek, hogy napközben is bemehessenek a templomba egyéni imára, szentséglátogatásra.

A KERESZTSÉG SZENTSÉGE

TEOLÓGIAI MEGALAPOZÁS

A keresztség az első és legfontosabb szentség, az egész keresztény élet alapja, a lelki újjászületés fürdője, és ajtó, amely utat nyit a többi szentség felé. A keresztség által megszabadulunk a bűntől, Isten gyermekei leszünk, Krisztus titokzatos testének, az Egyháznak tagjaivá válunk és küldetésének részeseivé. (vö. KEK 1213)

„Maga az Úr erősítette meg, hogy a keresztség szükséges az üdvösséghez. Ugyancsak ő rendelte el tanítványainak, hogy hirdessék az evangéliumot minden népnek és kereszteljének meg minden nemzetet. ... Az Egyház a keresztségen kívül nem ismer más eszközt az örök

boldogságra történő eljutás biztosításához. ... Isten az üdvösséget a keresztség szentségéhez kötötte, ám ő maga nincs kötve a szentségekhez” (KEK 1257).

„A Szentháromság nevében való keresztelés azt eredményezi, hogy akiket az ő nevében jelölnek meg, azok neki szenteltetnek, s az Atyával, a Fiúval és a Szentlélekkel lépnek életközösségre” (ÁT 5).

HELYZETKÉP

Egyre többen vannak, akik kérik a keresztség szentségét gyermekük számára, de nem vallják az Egyház hitét, és nem épülnek be az egyházi közösségbe. Sokszor tájékozatlanok, és téves elképzelésekkel - „*mert így szokás*” - kérik a keresztelését.

A lelkipásztorok, az Egyház szándékát és előírásait figyelmen kívül hagyva, nem járnak el egységesen. Sok helyen felkészítés sincs. Előfordulnak olyan esetek is, hogy a gyermeket a saját plébánosa tudta és engedélye nélkül más plébánián keresztelik meg: „*mert ott nem akadékoskodik a pap*”. Vannak olyan lelkipásztori vélemények, hogy elegendő ok a keresztség kiszolgáltatásához az a tény, hogy valaki kéri gyermeke megkeresztelését.

A keresztszülők kiválasztásánál sokszor az anyagiak játszanak fő szerepet. Még nem ment át a gyakorlatba, hogy az idegenből jövő keresztszülő saját plébánosától hozzon igazolást a keresztszülői tisztségre való alkalmasságáról és a felkészítőn való részvételről.

Egyházmegyénkben ritka a keresztség szentségének ünnepélyes kiszolgáltatása a vasárnapi szentmise és a Húsvéti Vigília keretében.

JAVASLATOK

39. A keresztelés szándékát a szülők legalább egy hónappal előbb jelentsék a területileg illetékes plébánián.

40. Éljük a misében való keresztelés lehetőségével (megbeszélve a szülőkkel is). Így is éreztessük, hogy a keresztség nemcsak a család, hanem az egész egyházközség örömmünnepe.

RENDELKEZÉSEK

10. A keresztség szentségének kiszolgáltatásánál tiszteletben kell tartani a területi illetékesség egyházi jogi előírásait. (vö. CIC 857)
Ha a szülők gyermekeiket nem a lakhelyük plébániáján szeretnék megkereszteltetni, a keresztelő papnak előzetesen engedélyt kell kérnie az illetékes plébánostól.
11. Az Egyház előírásait megtartva, (vö. CIC 868) ahhoz, hogy a gyermeket megengedetten kereszteljék meg, szükséges, hogy legalább az egyik szülő beleegyezék, és megalapozott remény legyen arra, hogy vallásos nevelést fog kapni. Ha ez hiányzik, a keresztséget halasszuk el.
12. A szülők és keresztszülők részére tartsanak legalább egy keresztelési felkészítőt. Amennyiben szentségi életük hiányos, fel kell ajánlani a segítséget, hogy megfelelő katekézis után az elmaradt szentségekben részesüljenek. Igyekezzünk bevonni őket a közösség életébe.
13. Keresztszülő csak olyan valaki lehet, aki teljesíti a CIC 874. kánonjának előírásait. Ha nem a plébánia híve, az illetékes plébánosától írásbeli igazolást hoz.

A BÉRMÁLÁS

TEOLÓGIAI MEGALAPOZÁS

„A bérmálás szentsége a keresztséggel és az eukarisztiával együtt alkotja a keresztény beavatás szentségeinek csoportját” (KEK 1285). „Még tökéletesebben köt az Egyházhoz, vele a Szentlélek egészen sajátos ereje gazdagítja a hívőket, akiknek ezért szorosabb a kötelezettségük, hogy Krisztus hivatott tanúiként szavukkal és életmódjukkal terjesszék és védelmezzék a hitet” (LG 11).

A bérmálás szentsége a Szentírás értelmében az Egyház állandósított pünkösdsje, a Lélek-közlés teljessége. A keresztség csíráképpen adja, a bérmálás továbbfejleszti, az Oltáriszentség táplálja és teljessé teszi bennünk az isteni életet.

HELYZETKÉP

A 80-as évek előtt sajnálatos gyakorlat volt, hogy elsőáldozás után minél hamarabb bérmálkozzanak. Ma is szomorú tapasztalat, hogy nagyon sok fiatal számára a bérmálás az a szentség, amellyel véget ér a hitre való nevelése. Jóllehet ezzel kellene elindulnia az öntudatos keresztény élet útján.

A megbérmált fiatalok elmaradnak, mert nem találják vonzóknak plébániai közösségüket, és a családjukban sem kapnak kellő támogatást.

Előfordul, hogy a bérmaszülők nem felelnek meg az Egyházi Törvénykönyv előírásainak. (vö. CIC 874, 893)

JAVASLATOK

41. Ne csak a bér má lko zó k nak, ha nem szü le i k nek, bér maszül ő k nek, sőt az egész egy há z kö z sé g nek is tar tsunk lel ki elő k é szü le tet (pl. triduum va gy le l ki gy a ko r lat).
42. Igye ke z zünk tu da to sí ta ni a hí vek ben, ho gy a bér má lás szent sé ge o ly an lel ki erő forrás, amely et sem mi képpen nem sza bad el ha gy ni. Ez per sze nem azt je len ti, ho gy a hi tük től el tá vo lo do t ta kat há za sság kö té s elő tt min den ko molya bb fel k é szí tés nél kü l me gbér má l juk.
43. A bér má l á ssal ka pcsol a to s kü l sősé ges ün ne psé gek le gyen ek mér ték tar to ák, ne a ru ha és az aj á n d é k le gyen a fon to s, ha nem ne mes eg yszer ű sé ggel emel ke d jék ki a szent sé g je len tősé ge.
44. A plébá nos vi se lje szí v é n a me gbér má l ta k kal va ló kés ő bbi ka pcsol a ttar tást.
45. A püspök vi z s gál ja me g a ka tek u men á tu s je l le gű elő k é szí tés szü k sé gessé gét az egy há z me gyé ben a bér má lás szent sé gé nek fel vé tele elő tt.

RENDELKEZÉSEK

14. A bér má lás szent sé gé ben csak azok ré szes ű l le tne k, akik gy a ko r ló ke resz t é ny é le tet é l ne k, ren dsze res hi to k ta ta s on ve sz ne k ré sz t le gal á bb két é ven ke resz tül, és ak tí va n be ka pcsol ó d na k a plébá nia é le té be.

15. A bérálás alapja a személyes érettség és a felnőtt döntés. Ezért szükséges a korhatár felemelése. Legkorábban a nyolcadik osztályosok bérálkoznak.
16. Csak az arra alkalmas katolikus lehet bérmaszülő.

A BŰNBÁNAT SZENTSÉGE

TEOLÓGIAI MEGALAPOZÁS

„*Tartsatok bűnbánatot!*” (Mk 1,15). Ezzel a felszólítással kezdte meg Jézus Krisztus nyilvános működését. Húsvétvasárnap pedig, feltámadását követően, így szólt apostolaihoz: „*Vegyétek a Szentlelket! Akinek megbocsátjátok bűneit, az bocsánatot nyer, s akinek megtartjátok, az bűnben marad*” (Jn 20,22-23). Az Egyház a bűnbocsánat szolgálatát alapítójának, Jézusnak megbízásából gyakorolja.

„*A bűn mindenek előtt Isten elleni támadás, a vele való közösség megszakítása. Ugyanakkor a bűn megtámadja az Egyházzal fennálló közösséget is. Ezért a megtérés egyszerre nyújtja az Istentől jövő bocsánatot és az Egyházzal történő kiengesztelődést. A bűnbánat és a kiengesztelődés szentsége ezt fejezi ki és valósítja meg liturgikus módon*” (KEK 1440). Ez csak akkor jön létre, ha a bűnös őszinte bűnbánattal, bűnei bevallásával, élete megújításának szilárd elhatározásával járul a bűnbocsánat szentségéhez, és vállalja a kellő elégtételt is.

HELYZETKÉP

A bűnbánat szentségéhez általában azok járulnak, talán a szükségesnél gyakrabban is, akik súlyos bűnöket még nem, vagy már ritkán követnek el.

Sokszor hosszú ideig nem gyónnak azok, akiknek igazán szükségük lenne a megtisztulásra, kiengesztelődésre. A korszellem, de a kellő felkészítés hiánya miatt is, nagyon sok keresztényből szinte teljesen kiveszett a bűntudat.

A lelkipásztorok túl sokat feltételeznek a gyónókról: „*tudnia kell, mert volt elsőáldozó!*” Nagy szükség van arra, hogy a hívek többet halljanak a bűn teológiai értelemben vett fogalmáról, és arról, hogy ez a szentség Jézus húsvéti ajándéka, megváltó szeretetének bizonyítéka. Az ismeretek hiánya magyarázza a gyónók sokszor helytelen hozzáállását is.

A lelkipásztorok gyakran szentmise előtt néhány perccel mennek ki a gyóntatószékbe, így nincs idő nyugodtan és elmélyülten foglalkozni a bűnbánókkal. Úgy tűnik, hogy egyes papoknál a szentség kiszolgáltatása automatizmussá vált.

Egyházmegyéinkben nem élünk a bűnbánati liturgia nyújtotta lehetőséggel, mely sokban segíthetne a lelkiismeret helyes formálásában, a komoly felkészülésben, az őszinte gyónásban és a lelki megerősödésben. A gyermekek és a ritkán gyónók felkészülésében is mutatkoznak hiányosságok.

Gyóntatószékeink nem felelnek meg mindenütt a követelményeknek: szűkek, kényelmetlenek, nem hangszigeteltek.

JAVASLATOK

46. Szükség van egy korszerű lelkitükörre, amely megfelelő segítséget nyújthat a jó szentgyónásra való felkészüléshez.
47. Ajánlatos lenne gyóntatószékeink korszerűsítése, kényelmessé tétele, hangszigetelése. Ahol erre lehetőség van, alakítsunk ki gyóntatószobát.
48. A gyóntató mindig az irgalmas és a bűnöst is szerető Istent mutassa fel a gyónónak. Soha ne keltsen félelmet, és ne beszéljen úgy a gyónóval, mintha elítélné őt.

49. Kínáljunk fel lehetőséget híveinknek lelki beszélgetésre, amit a szentségektől eltiltottak is igénybe vehetnek.
50. Az egyházi év kiemelt időszakaiban: advent, nagyböjt, lelkigyakorlatok alkalmával, tartsunk bűnbánati liturgiát, hívjunk vendéggyóntatót.

RENDELKEZÉSEK

17. A lelkipásztorok az igehirdetések alkalmával gyakran szóljanak a bűnről és a bűnbánatról, hogy ezzel is helyes büntudatra neveljék a híveket.
18. Szoktassuk rá a híveket a szentmise előtti gyónásra. Erre külön időpontban, nem csak a szentmiséhez kötve, adjunk lehetőséget, hogy ne kelljen kapkodni a gyóntatással.
19. Tudatosítsuk híveinkben, hogy súlyos bűnnel nem járulhatnak szentáldozáshoz. A szentmise bűnbánati liturgiája nem elegendő a súlyos bűnök megbocsátásához.
20. A lelkipásztorok kötelessége a híveknek rendszeres gyónási alkalmat biztosítani.

A BETEGEK KENETE

TEOLÓGIAI MEGALAPOZÁS

A beteg embernek Isten különleges kegyelmére van szüksége, hogy ne csüggedjen el, és hitében ne rendüljön meg. *„A betegek szent kenetével és a papok imádságával az Egyház a szenvedő és megdicsőült Krisztusnak ajánlja a betegeket, hogy nekik enyhülést és üdvösséget szerezzen; sőt buzdítja őket, hogy tudatosan csatlakozzanak Krisztus szenvedéséhez és halálához, és így szolgálják Isten népének lelki javát”* (KEK 1499).

HELYZETKÉP

Még mindig kísért híveink gondolkodásmódjában az *„utolsó kenet”* megnevezés és, hogy e szentség felvétele az emberi élet utolsó eseménye. Az is sok esetben tapasztalható, hogy a hozzátartozók nincsenek tisztában a szentségkiszolgáltatás körülményeivel, nem érzik az együtt imádkozás fontosságát és gyümölcsöző voltát.

Örvendetes, hogy a Betegek Világnapján vagy nagybőjtben, plébániáinkon szinte mindenütt évente közös szentségkiszolgáltatás van.

JAVASLATOK

51. A szentség kiszolgáltatásánál a jelenlevő családtagok képviselik az Egyház közösségét, ezért be kell vonni őket a szertartás imádságába.

52. Mindent tegyünk meg annak érdekében, hogy híveink tudatában „az utolsó kenet” „betegek kenetévé” változzon.
53. Minden plébánián tartsanak évente egyszer közösségi szentketnet kiszolgáltatást kellő felkészítéssel.

RENDELKEZÉS

21. A betegek szentségét csak kellő felkészítés után szolgáltatassuk ki a közösségileg felvevőknek. Minden felvevő előzőleg végezze el szentgyónását.

SZENTELMÉNYEK

TEOLÓGIAI MEGALAPOZÁS

„Az Anyaszentegyház a szentségek mellett a híveknek szentelményeket is adott. Ezek a szentségekhez hasonlóan szintén szent jelek, mert nemcsak jelzik az elsődlegesen lelki hatást, hanem az Egyház könyörgésének erejével azt meg is szerzik. A szentelmények előkészítik az embereket a szentségek sajátos hatóerejének befogadására; egyúttal megszentelik az élet különféle megnyilvánulásait” (KEK 1667).

„Az Egyház azért hozta létre a szentelményeket, hogy azok biztosítsák bizonyos egyházi szolgálatoknak, bizonyos életállapotoknak, keresztény élet változatos körülményeinek, valamint az ember számára fontos dolog használatának a megszentelését... Mindig tartalmaznak imádságot, amit gyakran meghatározott jel kísér, mint például a kézrátétel, a kereszt jele, meghintés szenteltvízzel” (KEK 1668).

„A szentelmények között első helyen vannak az áldások (személyek, étel, tárgyak, helyek megáldása). Minden áldás Isten dicsérete, valamint könyörgés Isten ajándékainak elnyeréséért” (KEK 1671).

HELYZETKÉP

A szenteltvíz használata sok helyen háttérbe szorult, mert a sekrestyében történő vízmegáldás, nem tudatosíthatja híveinkben a keresztség szentségére való emlékezést. A régi, vasárnapi szenteltvíz hintés elmaradt, a megújított liturgia adta lehetőséget sok plébánián nem is ismerik.

A házszentelést, mely egyes helyeken elengedhetetlen esemény, néha babonás félelemből, vagy megszokásból, esetleg a hagyományoknak engedve kéri a hívek.

A húsvéti ételszentelés gyakorlata egyházmegyéinkben általános.

Az egyházi temetést mindenütt igénylik. A temetések alkalmával kiütközik az emberi hiúság, és sok esetben a vetélkedés vezeti a hozzátartozókat: nehogy lemaradjanak másoktól.

A népi ájtatosságokra nem figyelünk eléggé, pedig egyes helyeken és alkalmanként van érdeklődés azok felelevenítésére (Szállást keres a Szentcsalád, litániák, keresztút stb.).

JAVASLATOK

54. Tudatosítsuk a hívekben az új házak és lakások megáldásának fontosságát. Ez is elősegíti az egyházközséghez való tartozás tudatát, a hozzá való kötődést.
55. A lelkipásztor igyekezzon megértetni a gyászolókkal, hogy a koszorúk nagy számánál és a halotti tornál, sokkal többet ér az ima és az alamizna. Ésszerűbb lenne ezeknek költségeivel a rászorulókon, vagy magán a gyászoló családon segíteni.

56. A lelkipásztor egy öngyilkos temetésén Isten irgalmasságát hangsúlyozza, és legyen tekintettel a gyászoló család fájdalmára.
57. A papok támogassák, sőt ösztönözzék azokat a népi ájtatosságokat, amelyek a templomon kívüli vallásosságot erősítik.

RENDELKEZÉSEK

22. A szentelményekkel kapcsolatban, világosítsuk fel a híveket az Egyház tanításáról.
23. Az egyházi temetés nem csak kegyeleti cselekedet, hanem a fel-támadás hitéből forrásozó szent cselekmény. Ezt hangsúlyoz-zuk a szertartás méltó végzésével, különösen pedig a temetésen mondott homíliával, amelyre komolyan kell készülni.
24. Az egyházi temetés bizonyos esetekben megtagadható a hit és az erkölcs védelme érdekében. (vö. CIC 1183-84) Semmi esetre sem anyagi okok miatt.

A SZENTEK TISZTELETE

TEOLÓGIAI MEGALAPOZÁS

„Isten népe megszentelődésének elősegítésére az Egyház a krisztus-hívők különleges fiúi tiszteletébe ajánlja a boldogságos, mindenkor Szűz Máriát, Isten Anyját, akit Krisztus minden ember édesanyjává

tett; az Egyház támogatja a többi szentek igaz és hiteles tiszteletét is, mert példájukon a krisztushívők épülnek és közbenjárásuk támogatást jelent számukra” (CIC 1186).

HELYZETKÉP

Egyházmegyénkben nagy hagyománya van a Szűzanya és a szentek tiszteletének. A szentek ünnepeinek megtartása, az azokat megelőző kilencedek, a búcsújárás mintha fellendülésben lenne. Fennáll a veszély, hogy egy-egy közkedvelt szentet Jézus Krisztus elé helyeznek.

Templomainkban az is előfordul, hogy egy szent képéből vagy szobrából több is található. Eltávolításuk, esetleg egy újabb elhelyezése, nehéz helyzetbe hozhatja a plébánost, mert vagy az adományozó hívővel, vagy az egyházi előírásokkal kerül összeütközésbe.

JAVASLATOK

58. A lelkipásztorok feladata méltó és illő helyet biztosítani Mária és a szentek tiszteletének a helyes vallásosságra nevelésben, az evangelizációs munkában.
59. A Fatimai Szűzanya vándorútja az egyházmegyében, illetve a családoknál, nagyon áldásos, sokakat megmozgat. Ezért továbbra is végezhető, de a lelkipásztorok feladata, hogy megelőzzék a túlburjánzó, babonás megnyilvánulásokat.

A SZENT ZENE ÉS EGYHÁZMŰVÉSZET

TEOLÓGIAI MEGALAPOZÁS

A katolikus Egyház ránkhagyományozott zenéje és a római liturgia sajátos éneke a gregorián korális, felbecsülhetetlen értékű kincs. Minden művészi kifejezésmódot felülmúl, és annál szentebb lesz, minél szorosabban kapcsolódik a liturgikus cselekményhez. A szent szövegeket kísérő dallam és ének nem díszítő elem, hanem az ünnepélyes liturgiának szükséges és a teljességhez tartozó része. Nem ruhája, hanem teste a liturgiának, tehát maga is liturgia. Ugyanaz a célja, mint a liturgiának: Isten dicsőítése és a hívek szentté tévése. (vö. SC 112)

Az egyházművészet feladata, hogy a maga eszközeivel megjelenítse az Egyház hitét. Isten végtelen szépségére figyel és tudatosan törekszik arra, hogy alkotásaival Isten felé vezesse az emberek lelkét. Az Egyház egyetlen stílus mellett sem kötelezte el magát, ezért minden kor gyarapította és gazdagította művészi értékekkel. Ezek fenntartása és megóvása anyagi áldozatot, állandó figyelmet kíván. Minden restaurálás, tatarozás, átalakítás alapos és átgondolt előkészítést igényel, szakemberek bevonását teszi szükségessé.

HELYZETKÉP

Egyházmegyénkben a hívek szívesen énekelnek. Egyre több közösség hoz anyagi áldozatot, hogy az énekszövegeket kivetítsék, vagy sokszorosítva kézbe adhassák. Több helyen működik templomi kórus, kórustalálkozókat szerveznek, ahol egymással megismerkednek és egymástól tanulnak. A kántoroknak évente tartanak továbbképzőt és lelkigyakorlatot. Néha előfordul, hogy nem kellő

körültekintéssel válogatják össze a szentmise énekeit. A kórusműveket, vagy ifjúsági énekeket, csak akkor lenne szabad a liturgiában használni, ha megfelelnek a szent zene ismert kritériumának, vagyis: szentek, egyetemesek és művésziek.

JAVASLATOK

60. A liturgia vezetői kapjanak megfelelő zenei képzést. A papságra készülő fiatalok fordítsanak több figyelmet a szent zene, főleg a gregorián korális tanulására.
61. A kántorok legalább két évente vegyenek részt lelki gyakorlatos továbbképzőn.
62. Az egyházközségek - még anyagi áldozatok árán is - törekedjenek arra, hogy vallásos, liturgiában jártas, szakmailag képzett kántoruk és énekkaruk legyen.
63. Egyházi iskoláinkban ne csak zeneóra legyen, hanem kapjon helyet az egyházi énekoktatás is.
64. Új templom építésénél vagy a régiek átalakításánál mindig vonjanak be a tervezésbe és a kivitelezésbe liturgikus szakembert.

RENDELKEZÉS

25. A vallásos és szakrális művészet Isten végtelen szépségét tükrözi. Az Egyház mindig fenntartotta magának a jogot, hogy ítélkezzék a műalkotások felett. Erre vonatkozóan a II. vatikáni zsinat előírásai az irányadóak. A hívek az otthonukban feleslegessé vált képeket, szobrokat, vagy bármilyen más tárgyat (szőnyeg, szék, stb.) nem helyezhetnek el önkényesen a templomban.

IFJÚSÁG, IFJÚSÁGI SZERVEZETEK

TEOLÓGIAI MEGALAPOZÁS

Az ifjúság az állandóan megújuló Egyház jelképe és reménysége. A II. vatikáni zsinat hangsúlyozza, hogy *„az emberiség jövője azoknak a kezében van, akik fel tudják tárni az utánuk következő nemzedékeknek az élet és a remény forrásait”* (GS 31).

Minden fiatal megtapasztalhatja, hasonlóan az evangéliumi gazdag ifjúhoz, hogy Jézus ránéz és megkedveli. (vö. Mk 10,21) Kedveli a nyíltságot minden új iránt, törekvését az önállóságra, spon-tán kezdeményezőképességét, alkotási vágyát. Bízta, hogy a kihívásokkal, melyeket a környezetében tapasztal, bátran szembenézzen, megküzdjön, és tegye ezt azért, hogy önmaga lehessen.

Nem hagyhatjuk figyelmen kívül azt sem, hogy *„életük körülményei, lelki alkatuk, valamint a családjukhoz való kapcsolataik is nagyon megváltoztak. Gyakran túl hamar kerülnek új szociális és gazdasági körülmények közé. Miközben pedig napról napra növekszik társadalmi, sőt politikai jelentőségük, szinte képteleneknek látszanak az új terhek vállalására”* (AA12).

Egyházunk a keresztény nevelés által segíti fiataljait, hogy a különböző társadalmi hatások kereszttüzében helyesen formálódjanak és az igazi értékek megtalálására törekedjenek. A II. vatikáni zsinat tanítása szerint: *„A gyerekeket és fiatalokat segíteni kell, mégpedig a lélektan, a pedagógia és a didaktika mai eredményeit felhasználva, erkölcsi és értelmi képességeik harmonikus fejlődésében és abban, hogy egyéni életútjukon fokozatosan egyre nagyobb felelősségtudatra tegyenek szert kitartó erőfeszítéssel és az igazi szabadságért vívott küzdelemben, állhatatosan és nagylelkűen szállva szembe az*

akadályokkal. Kapják meg az életkornak megfelelő pozitív és bölcs szexuális nevelést is. Tegyük alkalmassá a fiatalokat a közéletben való szereplésre, ellátva őket a szükséges és hasznos ismeretekkel; így tevékenyen bele tudnak kapcsolódni a különféle közösségek életébe, megnyílnak a másokkal való párbeszédre, és készségesek lesznek a közjó előmozdítására” (GE 1).

HELYZETKÉP

A kommunizmus éveiben papjaink kockázatot, üldöztetést vállalva próbáltak foglalkozni a fiatalokkal. Karizmájuk, elkötelezett életformájuk vonzotta, megragadta őket. A lelkipásztor személyi adottságaitól függött, hogy mennyire tudta felkelteni az érdeklődésüket, megérteni és összefogni őket, a közelükbe férközni, ébren tartani a lelkesedésüket. Nagyon sokan és szívesen jártak hittanórára, még akkor is, ha ezért megszégyenítésben volt részük.

A rendszerváltás hozta szabadság új lendületet adott a fiatalokkal való foglalkozásnak. Országos szinten püspök-felelős, az egyházmegyékben pedig ifjúsági lelkészek koordinálják a fiatalok pasztorációját. Egyházmegyénkben Nagyszokondon nyílt lelkigyakorlatos ház. A nagyszokondi és hosszúmezői nyári tábor a gyerekek és fiatalok képzésére is alkalmas.

Fiataljainkkal ma már elkötelezett világi hívek is foglalkoznak. Fontossá vált a ministránsok pasztorációja. Egyetemistáink bekapcsolódnak az egyetemi lelkészségek tevékenységeibe.

Az iskolai és templomi hitoktatás, az első szentáldozás és bér málkozás ellenére sok fiatal gyökértelen marad, nem épül be „*élő tagként*” a helyi egyház családi közösségébe. Egyesek szembefordulnak szüleik formális vallásosságával, a hit felé érzékenyek, de az Egyház felé kritikusak. Sokszor egy merev intézményt látnak benne, ezért nem szívesen kötelezik el magukat mellette. „*Gyakran ismétlik ma, hogy korunk embere szomjazza a becsületes őszinteséget. Főleg a fiatalság irtózik attól, ami mesterkélt és hamis. Leginkább az igazságosságot és a becsületes cselekvési módot értékeli. Ez is az 'idők*

jele', és ezzel számolnunk kell. Némán vagy harsogva, de mindenképpen határozottan azt kérdik: csakugyan hisztek is abban, amiről beszéltek? Úgy éltek, ahogyan hisztek? Azt hirdetitek, amit éltek?" (EN 76).

JAVASLATOK

65. Az Ifjúsági Lelkészség igyekezzon a fiatalok számára fontos és egész életüket átfogó programokat szervezni. Segítse a testvérkapcsolatok ápolását.
66. Az Ifjúsági Lelkészség legyen nyitott a plébániákról érkezett programjavaslatokra, hogy a helyi igényeknek megfelelő munkát tudjon végezni. A hatékonyság és eredményesség érdekében a plébániák is igyekezzenek a Lelkészséggel együttműködni.
67. Az ifjúsági lelkészek, referensek és plébániai csoportvezetők részesüljenek rendszeres képzésben.
68. Minden plébánián biztosítsanak egy helyiséget, ahol a fiatalok rendszeresen találkozhatnak, és közös programokat szervezhetnek.
69. A plébániák „ifjúsági lelkésze” elsősorban a helyi plébános.
70. Szükséges egy ifjúsági pasztorációs terv kidolgozása, mely figyelembe veszi az ifjúság minden rétegének igényeit és elvárásait.
71. Az Ifjúsági Lelkészség az egyházmegye plébániáival és a régiók ifjúsági lelkészeivel, az információk közvetítésén túl, rendszeres kapcsolatot tartson továbbképzők, megbeszélések és közös tevékenységek formájában. Országos és nemzetközi szinten képviselje egyházmegyénket.

72. Minden évben kínáljunk fel a fiataloknak ifjúsági lelkigyakorlatokat egyházmegyei szinten, plébániai szinten pedig lelki napokat (pl. adventben, nagyböjtben, stb.).
73. Szorgalmazzuk a fiatalok aktívabb részvételét a szentmisében (bevezető gondolat, felolvasás, egyetemes könyörgések írása, stb.).
74. Minden plébánián legyen ifjúsági csoport és számukra legalább heti egy hittan óra.

RENDELKEZÉS

26. Központ által irányított egyházmegyei ifjúsági munka:
 - a) koordinálója az Ifjúsági Lelkészség, szatmári központtal;
 - b) területileg legyen felosztva, regionális megbízott ifjúsági lelkésszel;
 - c) legyen összehangolva a plébániai önkéntes csoportvezetők és a megbízott regionális lelkészek munkájával.
27. Az egyházmegyei ifjúsági lelkész: lehetőséget kell biztosítani, hogy sajátos pasztorációs munkáját hatékonyan végezhesse.
28. Ifjúsági referens(ek): legyen egy állandó ifjúsági referens a központban, aki az ifjúsági lelkésszel együtt koordinálja a munkát.
29. Anyagi fedezet: az Ifjúsági Lelkészségnek egy központi irodahelyiséget, anyagi keretet és pályázati lehetőséget kell biztosítani.

CSALÁD ÉS CSALÁDPASZTORÁCIÓ

TEOLÓGIAI MEGALAPOZÁS

„A bensőséges házastársi élet- és szeretetközösség a Teremtő műve, a maga törvényhozásával ő szabályozza, és a házassági szövetségkötés, vagyis a személyes és visszavonhatatlan beleegyezés hozza létre” (GS 48).

A Szentírás tanúsága szerint, Isten képére és hasonlatosságára teremtett férfi és nő (vö. Ter 1, 27), a házasságban kölcsönös szeretetük, egységük és egyenlőségük által a Szentháromság szeretetközösségének visszatükrözői a világban.

Jézus Krisztus által szentségi rangra emelt házasság két fő tulajdonsága: az egység: - *„Az ember ezért elhagyja apját, anyját, a feleségével tart, és ketten egy test lesznek”* (Mk 10, 7); és a felbonthatatlanság: - *„Amit tehát Isten összekötött, azt ember ne válassa szét”* (Mk 10, 9). *„A keresztény házastársakat külön szentség erősíti meg állapotbeli feladataikban és méltóságukban, sőt erre mintegy fel is szenteli őket; ennek erejével teljesítik házastársi és családi kötelezéseiket, ez tölti el Krisztus szellemével, amely egész életüket hittel, reménnyel és szeretettel járja át: így halad előre egyéni tökéletesedésük és egymás kölcsönös megszentelése, tehát Isten együttes megdicsőítése”* (GS 48).

A Familiaris Consortio kezdetű buzdítás szerint: *„A családnak az a küldetése, hogy őrizze, kinyilvánítsa és közölje a szeretetet, amely eleven visszhangja és tükröződése annak a szeretetnek, mellyel Isten az emberi nemet, valamint az Úr Krisztus az ő menyasszonyát, az Egyházat szereti”* (FC 17).

Ahhoz, hogy a családot erősítő és megszentelő szentség, a házasság szentsége, hatékony legyen, komoly előkészület szükséges a házasságkötés előtt. A lelkipásztorok kötelesek gondoskodni arról, hogy saját egyházi közösségük segítséget nyújtson a krisztushívőknek a házasság állapot keresztény szellemben való megőrzésére és tökéletesítésére: szentbeszédekkel, hitoktatással, a házasságkötésre való személyes felkészítéssel, a házasságkötés gyümölcsöző liturgiájával és a házastársaknak nyújtott segítséggel, mely támogatja őket abban, hogy a házastársi szövetséget hűségesen megtartva és megvédve, a családban napról napra szentebb és teljesebb életet éljenek (vö. CIC 1063).

HELYZETKÉP

A korunkra jellemző modernizáció, új eszmék és elvek terjedése, a fogyasztói társadalom kiépülése átformálták a hagyományos családmoddelt. A világi törvények és rendelkezések: a házasság felbontásának megkönnyítése, az abortusz törvényesítése, a magzatvédelem hiánya, valamint az alacsony életszínvonal, a mindennapos megélhetési- és lakásgondok, a média család- és gyermekellenes szemlélete alapjaiban rendíti meg a családot.

Mindez oda vezet, hogy híveink is természetesnek tartják a válást, ha nehézségek merülnek fel a házasságban. Egyéni érvesülésük és kényelmük érdekében nem vállalnak több gyermeket. A megélhetési gondok arra kényszerítik mindkét házastársat, hogy munkát vállaljanak. Így idejük jelentős részét családjuktól, gyermekeiktől távol töltik. A jobb megélhetéssel kecsegtető külföldi munka sok esetben a család széthullását eredményezi.

Az utóbbi évtizedek során megváltozott a nők társadalmi helyzete. Egyre többen rendelkeznek közép- vagy felsőfokú végzettséggel, és felelősségteljes szerepet töltenek be napjaink társadalmában. Ennek a változásnak természetesen velejárója, hogy a nők életében is nagyobb hangsúlyt kap a karrier, a szakmai előmene-

tel. Ezért a nők többségének életében, bár az anyaság továbbra is megkülönböztetett értéknek számít, vállalása gyakran akadályba ütközik.

Sokan vannak, akik a gyermeket Isten ajándékának tekintik és örömmel vállalják, annak ellenére, hogy a társadalom nem támogatja kellően a nagycsaládosokat.

Az idősök nagyon sokszor feleslegesnek, tehernek érzik magukat a családban.

Nő a gyermektelen családok száma, s ennek következtében magára marad, támasz nélkül és magányosan, sok idős ember.

EGYHÁZMEGYÉNK SAJÁTOS HELYZETŰ CSALÁDJAI:

Vegyesházasság

Vallási szempontból vegyes az egyházmegyénk. Ennek elkerülhetetlen velejárója a különböző vallásúak összeházasodása. Az utóbbi években a megkötött házasságok több mint a fele vegyes volt. 2001-ben például az 52,5 %-a, 2002-ben a 60 %-a, és 2003-ban az 55 %-a.

Ma nagyon kevés katolikus fiatal tartja fontosnak, hogy katolikus házastársa legyen. Az ismerkedés szempontjai között háttérbe szorult a vallási hovatartozás. Ha a szülők egyáltalán felvetik ezt a kérdést, a házasulandó fiatalok értetlenkedve fogadják, számukra ez nem jelent gondot. A problémák azonban hamarosan jelentkeznek, különösen a megszülető gyermek vallási hovatartozásával, kereszttelésével és nevelésével kapcsolatban. Sokakban él az a hagyomány, hogy a gyermekek nemük szerint követik a szülők vallását, mely nem megoldja, hanem tovább bonyolítja a helyzetet. A vallási szokások különbözősége, a mássággal szembeni tolerancia hiánya feszültségeket, konfliktusokat okoz.

Válságban élő családok

Gyakran keresztény házasságok is válságba kerülhetnek. Oka lehet az alkoholizmus, hűtlenség, bizalom elvesztése, szeretet

hiánya, elhidegülés, erőszakosság. Mindennapossá válhat egymás sértegetése, megalázása. Ilyen esetekben a legrosszabb, ha feladják a „küzdelmet” az együtt maradásért, s nem egymásért, hanem egymás ellen küzdenek.

Felbomlott házasság

A válságba jutott házasságok sokszor válással végződnek.

Hajlamosak vagyunk úgy kezelni az elváltakat, mint akik az Egyház periferiájára szorultak, és tudomást sem veszünk róluk. Pedig több segítségre volna szükségük, mint a „normális” házasságban élőknek. Ez az elidegenedés oda vezet, hogy a hitét gyakorló keresztény a válás után annyira kirekesztettnek érzi magát, hogy elhanyagolja vallását, visszahúzódik a közösségi élettől, nem jár templomba, gyermekét nem engedi hittanra. Mindmáig megoldatlan probléma az elváltak lelki gondozása.

Külön gondot jelentenek azok a gyermekek, akik széthullott házasságokból származnak. Nem kapják meg azt a biztos és szerető otthont, amely harmonikus fejlődésüket biztosíthatná. A családról rossz tapasztalataik vannak, nem érzik az egymásért hozott áldozat értékét.

Csonka családok

Vannak, akik különböző okokból - például házastársuk halála, válásuk, felnőtt gyermekeik elköltözése miatt - magukra maradtak. Megváltozott helyzetükben keresik a helyüket, nehezen tudnak megbirkózni az új szerepükkel.

Egy részüknek az egészsége még lehetővé tenné, hogy felszabadult idejüket, energiáikat mások szolgálatába állítsák. Másik részük testi egészségének megrokkánása miatt ápolásra, vagy legalábbis segítségre szorul. Gyakran a kínzó magány keríti hatalmába őket. Mit kezdjen az egyházközség idős, sérült, magatehetetlenné vált tagjaival?

Gyermektelen családok

A házastársak életéből hiányzik a gyermek, aki összekötő kapcsolatot lehetne közöttük, aki célt és értelmet adna munkájuknak, életüknek. Tanácstalanul állnak a modern orvosi beavatkozások lehetőségével szemben, hogy vállalhatják-e nyugodt lelkiismerettel (ld. mesterséges megtermékenyítés, lombikbébi).

Együttélés házasságkötés nélkül

Polgári házasságban élők

Egyre többen vannak, akik elegendőnek tartják a polgári házasságkötést, különösen a romák között. Számunkra értehetetlen hagyományuk folytán nem vállalkoznak arra, hogy esküvel kötelezzék el magukat szentségi házasságra. Esetükben hiányzik a házasság szentségi értékeinek megismertetése, kitartó nevelés, tanítás, felvilágosítás.

Elváltak együttélése

Egy szeretetteljes kapcsolat reménye, a társtalanság, a magány, az egymásra utaltság késztet elváltakat arra, hogy polgárilag újra-házasodjanak. Számukra nagy gondot jelent, hogy nem járulhatnak szentségekhez, különösen, ha harmonikus kapcsolatban élnek. Gyermekük is komoly problémaként élük meg, hogy szüleik nem gyónhatnak és áldozhatnak velük együtt.

Próbaházasság

Egyesek arra hivatkoznak, hogy ki kell próbálni az együttélést, mert a házasságkötés mellett csak a partner alapos ismeretében lehet dönteni. Ez a „megismerés” csak úgy lehetséges, ha a párok „kipróbálják” önmagukat és egymást. Fontosnak tartják, hogy kellő figyelmet fordítsanak a fogamzásgátló eszközök használatára. Így akadályozzák meg, hogy a gyermek fogantatása ne befolyásolhassa a döntésüket.

Nyitott házasság

Magukat „haladóknak” valló házaspárok, nem tartva szentnek az egymásnak tett hűségesküt, közös megegyezéssel vagy anélkül, házasságon kívüli szexuális kapcsolatot tartanak fenn.

Érdek együttélés

A II. világháború utáni időben terjedt el általánosan ez a szokás, hogy az özvegyasszony ne veszítse el a férje után járó özvegyi nyugdíjat. Néhány évtized leforgása alatt elfogadottá vált ez az életstílus.

Homoszexuális együttélés

A médiák, a közvélemény egyre nyíltabban foglalkozik ezzel a problémával. Megyei lapjainkban jelentek meg erre vonatkozó hirdetések. Egyáltalán nem számít már különlegességnek egyes nyugateurópai államok gyakorlata, ahol azonos nemű párok is köthetnek polgári házasságot és bizonyos feltételekkel gyermekeket is örökbe fogadhatnak. Ezzel nálunk is előbb-utóbb szembe-sülni kényszerül mind a társadalom, mind az Egyház.

JAVASLATOK

75. Az Egyház segítse a szülőket, hogy keresztény értékekre neveljék gyermekeiket.
76. Fordítsunk gondot lelkipásztori munkatársak képezésére, akik a családpasztorációban segíthetnek.
77. Legyen fontos a keresztény család értékeinek terjesztése és támogatása.
78. Szenteljünk több figyelmet a katolikus óvodák és iskolák támogatására, mert ezekben valósulhatna meg a leghatékonyabban a házasságra és a családra való nevelés.
79. Éreztessük a nem szentségi házasságban élőkkel, hogy nincsenek kizárva az Egyházból, és keressük velük együtt a rendezés lehetőségét és módját.

80. Az elváltakat és az újránházassodottakat is vonjuk be az egyház-község életébe, és szorgalmazzuk a liturgikus cselekményekben való részvételüket. Tudatosítsuk velük, hogy súlyos betegség esetén kérhetik a bűnbánat, az eukarisztia és a betegek szentségét.
81. Fektessünk nagy hangsúlyt a fiatalok szexuális nevelésére. A lelkipásztorok vegyék igénybe a hívő katolikus orvosok, pszichológusok és házaspárok segítségét.
82. Alakuljanak a plébániákon családcsoportok, amelyek a plébániai megújulás alapsejtjeivé válhatnak.
83. A plébános és a hívek segítsék a válságban lévő családokat, támogassák a felbomlott házasságból érkező szülőket és gyermekeket, a csonka családokban magukra maradt személyeket.
84. Legyen szoros együttműködés a Caritas családmunkával foglalkozó szakemberei és az egyházmegyei családreferens között.

RENDELKEZÉSEK

30. Céltudatosan törekedjünk a családgondozás folyamatos megszervezésére. Indítsunk egyházmegyei családpasztorációs programot.
31. Legyen az egyházmegyének egy családreferense.
32. A plébános feladatai közé tartozik a jegyesek felkészítése a házasságra, ami minimum három találkozásból álljon. Vegye igénybe elkötelezett keresztény családok, orvosok és pszichológusok segítségét.

VILÁGIAK JELENLÉTE AZ EGYHÁZBAN ÉS A TÁRSADALOMBAN

TEOLÓGIAI MEGALAPOZÁS

Kétezer évvel ezelőtt Jézus ezeket mondta apostolainak: „Menjete el az egész világra, és hirdessétek az evangéliumot minden teremtménynek” (Mk 16,15); „Tegyetek ti is tanúságot rólam” (Jn 15,27); „Amint te a világba küldtél, úgy küldöm én is őket a világba” (Jn 17,18). De szent Lukácsnál ezt is olvashatjuk: „Ezek után az Úr kiválasztott más hetvenkettőt, és elküldte őket kettesével maga előtt minden városba és helységbe, ahová menni készült” (Lk 10,1). Jézus az örömhírről való tanúságtételt egyformán kéri az egész Egyháztól: az apostolutód püspököktől, a papoktól és a világi krisztushívóktól.

„A világi hívőknek sajátos és megkülönböztető vonása a világba tartozás... A világban élnek, vagyis a világnak mindenféle feladatában és munkakörében, a családi és a társadalmi élet megszokott körülményei közt: mintegy ezekből a szálakból van szöve életük. Itt hívja őket az Isten, hogy szerepük a kovászé legyen: mintegy belülről szenteljék meg a világot, az Evangélium szelleme szerint helytálljanak a maguk feladatában és így elsősorban életük tanúságával hitük, reményük és szeretetük ragyogásával mutassák meg másoknak Krisztust” (LG 31).

A világiak, a keresztség szentsége által, mindannyian Isten népének nagy családjához tartoznak. (vö. LG 31 és 1Pt 2,9-10) A Szentlélektől arra kapnak hivatást, hogy a föld sója, hegyre épített város, tartóra helyezett lámpás legyenek. (vö. Mt 5,13-15) Nem szabad szétválasztani a hitet és az életet, hiszen a kereszteni hit nem

magánügy. *„A világiaknak főképpen az a feladat jut, hogy jelenlévővé és ható-erővé tegyék az Egyházat azokon a helyeken, és olyan körülmények között, ahol csak általuk lehet az Egyház a föld sója”* (LG 33).

HELYZETKÉP

A változások után egyre többen vannak, akik felvállalják hitüket és aktív szerepet vállalnak a plébániai közösségek életében, karitatív területeken, mégis a világiak tanúságtétele a sok hiteles élet példa ellenére sem elég meggyőző.

Jézus missziós parancsa az élet négy fontos területre vonatkozik: a családra, a munkahelyre, a plébániára és a társadalmi életre.

CSALÁD

A felmérések szerint a házasságok szinte fele válással végződik. A férj és a feleség kevés időt tölt együtt. Az alkoholfogyasztás, az érzelmi kapcsolatok kihűlése, bizalmatlanság, féltékenység, a mély istenkapcsolat hiánya miatt nehéz a konfliktusok kezelése. Ilyen körülmények között a házastársak ritkán vállalnak több gyereket. Az egyházmegye statisztikai adatai szerint az elmúlt tíz évben felére csökkent a keresztelesek száma. (Néhány példa erre: Szatmári Szent János Plébánia, ahol 1990-ben 110 keresztelező volt, 2000-ben csak 43, Kis Szent Teréz Plébánia 103-48, Nagybányai Szentháromság Plébánia 124-62, Máramarossziget 93-58, Kálmánd 27-5. A temetések és a keresztelesek különbsége az egyházmegye 55 plébániájából csak 7 esetben pozitív.)

Örvendetes, hogy egyházmegyénkben vannak elkötelezett katolikus házastársak is, akik számára az élet középpontja a család. Az átlagosnál több gyermeket vállalnak. Egyszerű az életvitelük, sugárzóak és segítőkészek a plébániai közösségben.

MUNKAHELY

Egyházunk társadalmi tanítása szerint, az ember munkát végezve kell, hogy megszerezze mindennapi kenyerét. (vö. Ter 3,17) Általa szolgálja a technika és tudományok fejlődését, a társadalom erkölcsi és kulturális életének folyamatos kibontakozását. Kezdetől fogva munkavégzésre hivatott, mint Isten képmása és munkatársa, bizonyos értelemben folytatja, kibontakoztatja és beteljesíti a teremtetést. Ez a tudat át kell, hogy hasson minden hívő keresztényt. Férfiak és nők, miközben maguk és családjuk fenntartásán fáradoznak, munkájukat úgy végezzék, hogy a társadalom hasznára legyenek, meggyőződve arról, hogy a Teremtő művét fejlesztik tovább, embertestvéreik javát mozdítják elő, és személyesen segítik megvalósulni az isteni gondviselés tervét a történelemben. (vö. LE I, 112)

Ennek megvalósítása nagy kihívást jelent híveinknek, mivel gazdaságunk válságban van. Magas az infláció, magasak az adók, nincs a kis- és középvállalkozásokat reálisan segítő törvénykezés, kiterjedt a bürokrácia, következképp virágzik a korrupció, alacsony a minimálbér. A munkanélküliség mértéke annak ellenére is magas, hogy sokan dolgoznak külföldön, gyakran kiszolgáltatottan, embertelen körülmények között. Az általános elszegényedés főleg a képzettség nélküli réteget, a nyugdíjasokat, a sokgyermekes családokat, az állami alkalmazottakat (tanárokat, egészségügyi dolgozókat, stb.) kényszeríti lehetetlen helyzetbe. Ez a folyamatos stressz helyzet elbizonytalanodást, félelmet és kétségbeesést kelt. A mai fiatal, tapasztalva környezetében a szegények és gazdagok közti eltávolodást, a korrupció szülte igazságtalanságokat, a „*kevés munkával sok pénzt keresni*” mentalitással él.

Általánosan elfogadott a csúszópénz, az anyagiak miatti megalkuvás, udvariatlanság, durvaság, egymás kihasználása.

Világi híveink a kelleténél kevésbé vállalkozó szelleműek. Néhány pozitív kivételtől eltekintve, a keresztény és nem keresztény munkaadó között alig van különbség. Az Egyház társadalmi tanítása sokak számára ismeretlen.

JAVASLATOK

85. A Romániai Püspökök Konferenciája gyakori állásfoglalásaival szorgalmazza igazságosabb munkatörvények kidolgozását.
86. A helyi egyházközség legyen összekötő kapocs a vállalkozók és a munkanélküliek között. A plébános és munkatársai segíthetnek figyelemfelhívás, ösztönzés és bátorítás által.
87. A világiak vállalják tudatosan az evangéliumi értékrendről való tanúságtevést. Mutassanak jó példát, merjenek küzdeni a jogtalanságok ellen, keresztény szellemben oldják meg a konfliktusokat, gyakorolják a megbocsátást. Lépjenek fel a lustaság, az érdektelenség, a rágalmazó pletyka, a munkahelyi stressz ellen.
88. A vállalkozók ne tartsák vissza a béreket, fizessék meg a szak tudást és a munkát, törvényesen alkalmazzák a munkásokat, tiszteljék az alkalmazottak emberi méltóságát, figyeljenek jobban a nagycsaládosokra, az anyákra, legyenek tekintettel a keresztény ünnepekre, bátorítsák a munkások közti kapcsolat megerősödését, értékeljék a becsületes munkát.
89. Az Egyház lelkigyakorlatok szervezésével támogassa a vallásos értelmiségi szervezeteket és vállalkozókat.

PLÉBÁNIA

A plébániai közösség, Isten népének közössége, az egyházmegye alapsejtje, mely a „*látható Egyházat teszi jelenvalóvá*” (SC 42). Az Egyház négy alapfeladatát - tanúságtétel/igehirdetés (martyria), istentisztelet/szentségkiszolgáltatás (liturgia), szeretetszolgálat (diakónia) és közösségformálás (koinónia) - a plébánián, a pap és a világiak, egyazon test különböző tagjaiként, azonos felelősségtudattal, de különböző módon valósítják meg. A hívek sajátos feladata, hogy az evangélium üzenetét a világban hallhatóvá tegyék, aktívan vegyenek részt a liturgiában, szeretetszolgálatban, közösségformálásban és életpéldájukkal tegyenek tanúságot. A fölszentelt papok pedig az egyházi közösségben végeznek nélkülözhetetlen szolgálatot: vezetik Isten népét, kiszolgáltatják a szentségeket és megjelenítik Krisztus kereszttáldozatát.

Egyházmegyéinkben a világiak szerepet vállálnak a hitoktatásban, az egyháztanács munkájában, kórusokban, imacsoportokban, ezek mellett adminisztratív és szociális munkát is végeznek. Elkötelezett plébániai szolgálatukat segítheti, ha személyesen megszólítva érzi magukat és, ha konkrétan megfogalmazott, testre szabott feladatot kapnak. Fontos, hogy érezzék, szükség van rájuk. A közös feladatvállalás, a kirándulások, zárándoklatok alkalmával személyesen is megismerik egymást.

A II. vatikáni zsinat hangsúlyozza: „*Az igazán hatékony apostoli munka feltétele a sokoldalú és alapos felkészítés. Csak ez biztosítja a világi hívő folytonos haladását a lelkiiségben és a tudásban, ez teszi lehetővé azt is, hogy mindig képes legyen hozzáigazítani tevékenységét a különféle dolgokhoz, személyekhez és feladatokhoz*” (AA 28). A világiak képzésére már léteznek egyedi kezdeményezések. Létrejöttek a szakképzéshez szükséges irodák, és felépültek az ezeknek helyet adó képzési központok is.

JAVASLATOK

90. A világiak számára legyen elérhető képzés a következő területeken:
- lelki képzés: személyre szabott lelki kísérés, lelkigyakorlat,
 - teológiai, hitismereti,
 - pszicho-pedagógiai képzés pedagógusoknak, egészségügyi és szociális területen dolgozóknak,
 - szakmai képzés.
91. Az egyház vezetői és a plébánia tagjai tegyenek meg mindent azért, hogy krisztusi kisközösségek szerveződjenek a plébániákon.

RENDELKEZÉS

33. A plébánián főállásban dolgozó világiak státusát és munkabeosztását munkaszerződés és munkaköri leírás szabályozza.

TÁRSADALMI ÉLET

Társadalmi folyamatok

Katolikus közösségünk fogy és bomlik. Egyházunk tanítása szerint mindenkinek joga van ott élni és dolgozni, ahol jónak látja. Tizenöt éve folyamatos a fiatalok, és főleg az értelmiségiek elvándorlása. Ennek oka, hogy itthon nehezebb a megélhetés, nincs munkalehetőség. Közösségeink megsínylik ezt a kiszakadást, túlélési esélyei csökkennek. Belülről viszont az elvilágiasodás és az egyéni érdekek egyértelmű elsőbbsége hat bomlasztóan.

Az itthon maradottak számára fontosak gyökereink, múltunk megismerése, hagyományaink ápolása, szokásaink, értékeink továbbadása, katolikus és nemzeti identitásunk megőrzése és erősítése.

JAVASLATOK

92. Az egyházmegye ösztöndíjak, alapítványok, bentlakások létrehozásával, pályaválasztási tanácsadással segítse az itthoni szakemberképzést.
93. A hívek legyenek szolidárisak egymással, és a papok is vállaljanak sorsközösséget a hívekkel, különösen a szegényekkel. Ezáltal a családok és a kisközösségek megtartó ereje hitelesebb és erősebb lesz.

Kultúra és Egyház

Az 1989-es politikai fordulat után elsőnek azok a hagyományos egyesületek alakultak újra, melyek kulturális és nemzeti önazonosságunk újraéledését, megerősödését szolgálják.

JAVASLATOK

94. Előadások, konferenciák, szemináriumok tartására kérjünk fel elkötelezett keresztyényeket (műemlékvédőket, képzőművészeket, gazdasági és építészeti szakembereket stb.), akik megismertetik kulturális örökségeinket.
95. Kapjanak több figyelmet az amatőr kórusok, fúvószenekarok és színjátszó csoportok. Támogassuk népdalkörök, táncházak, játszóházak, filmklubok, kézműves csoportok létrehozását.

Politika és Egyház

Az Egyház mindig elismerte és tiszteletreméltónak tartotta azok munkáját, akik embertársaik szolgálatában a közhatalmat gyakorolják és vállalják e tisztség terheit. A keresztények át kell, hogy érezzék, különleges és csak általuk betölthető hivatásuk van a politikai közösségben: példájukkal mindannyian mutassák meg, hogy él bennük a kötelességtudat, és odaadóan szolgálják a közjót. (vö. GS 75)

Az Egyház, mely a Megváltó emberszeretetére épült, feladatánál és illetékességénél fogva oltalmazza az emberi személy transzcendenciáját, hogy jobban érvényesüljön az igazság és a szeretet a nemzeten belül és a nemzetek között. Ennek ellenére nincs kötve semmilyen politikai rendszerhez. Azzal, hogy hirdeti az evangéliumi igazságot, és tanításával, valamint a hívek tanúságtételével megvilágítja az emberi tevékenység minden területét, egyúttal tiszteletben is tartja és szorgalmazza az állampolgárok politikai szabadságát és felelősségét. (vö. GS 76)

A híveink többsége sajnos idegenkedik a politikai szerepvállalástól. Egyrészt, mert nem ismerik az Egyház erre vonatkozó tanítását, másrészt pedig, mert nem keresztény elvek uralkodnak a politikában.

JAVASLATOK

96. A papok beszéljenek a világiak közéleti szerepéről vallott egyházi tanításról.
97. A politikában az Egyház érdekeit elkötelezett és képzett világiak képviseljék.

PAPKÉPZÉS, HIVATÁSGONDOZÁS, MEGÚJULÓ PAPI ÉLET, ÁLLANDÓ DIAKONÁTUS

PAPKÉPZÉS

TEOLÓGIAI MEGALAPOZÁS

Az apostolok kiválasztásáról így ír az evangélium: *„Ezután fölment a hegyre, és magához hívta, akiket kiválasztott. Azok hozzá mentek. Tizenkettőt választott ki, akiket apostoloknak nevezett, hogy társai legyenek, s hogy elküldje őket hirdetni az evangéliumot”* (Mk 3,13–14).

Az utánpótlásról az apostolok gondoskodtak. Szent Pál munkatársakat választott, akikre rábízta a megkezdett munka végzését, illetve akik segítségére voltak az igehirdetésben.

Az Egyház papnevelői tevékenysége időbeli folytatása Krisztus tanítói munkájának. Ennek megfelelően a II. vatikáni zsinaton, és azt követően sokszor foglalkozott ezzel a témával. (Püspöki Szinódus 1967, 1971 és 1990-ben, a Ratio fundamentalis institutionis sacerdotalis, a Katolikus Nevelés Kongregációja részéről, II. János Pál pápa a Pastores dabo vobis enciklikája 1992-ben, a Nevelési Kongregáció új irányelvei 1993-ban). A Szentatya hangsúlyozza, a papnevelésnek is, akárcsak az Egyháznak, lépést kell tartania a korral, a kultúrában és a társadalomban végbement mély és gyors változásokkal. (vö. PDV 2)

HELYZETKÉP

Kisapjaink többsége a Lateráni Pápai Egyetemhez affiliált Gyulafehérvári Hittudományi Főiskolán tanul. Külföldi egyetemeken, Rómában és Budapesten is vannak növendékeink, ahol nagyobb betekintést nyernek a teológiai tudományok világába. Más népek nyelvével, kultúrájával és szokásaival is megismerkedhetnek, ugyanakkor teológiai fokozatokat szerezhetnek.

Egy kívülről úgy tűnhet, mintha a szeminárium – az elzártsága miatt – a szerzetesi életre nevelné a kisapokat. De csak annyiban elzártak, amennyiben ez feltétlenül szükséges a képzésükhöz. Már XII. Piusz pápa kérte a „*Menti nostrae*” kezdetű enciklikájában, hogy a szemináriumi növendékeket ne zárják el teljesen a világtól. A gyakorlati év bevezetése a teológiai képzésbe szintén ennek szellemében történt, ami szerencsésnek bizonyult.

JAVASLATOK

98. Amennyiben a kisapok képességei lehetővé teszik, egyházmegyénk jövője érdekében igyekezzünk kihasználni a külföldi tanulmányi lehetőségeket.
99. A gyulafehérvári teológia elöljárói és tanárai igyekezzenek megtenni mindent azért, hogy az intézetben bensőséges, családias, szeretetteljes és kölcsönös bizalomra épülő légkör legyen.
100. A szeminárium elöljárói és a kisapok plébánosai tartsanak szoros és közvetlen kapcsolatot az eredményesebb nevelés érdekében.
101. Tegyük lehetővé a kisapoknak a teológiában való elmélyülés mellett a minél szélesebb körű ismeretszerzést a valláslélektan, a modern technika, főleg az informatika, valamint a sajtó területén, melyekre a pasztorációban szükségük lesz.

102. A teológián teremtsék meg annak lehetőségét, hogy a kispapok megismerkedhessenek a nálunk megtalálható lelkeségi mozgalmakkal.
103. A szemináriumban fokozatosan neveljék a kispapokat egyre nagyobb önállóságra, a kellő felelősségtudatot is felébresztve bennük.
104. A lelki és szellemi nevelés mellett fontos a természetes emberi erények és értékek kifejlesztése. A hivatáshoz ezek is hozzá tartoznak.
105. Ne hagyjuk elkallódni a teológiáról eltávozókat. Sok értéket hordoznak magukban, melyeket jól kamatoztathatnak a plébánián.
106. A kispapok érezzék lelkiismereti köteletségüknek részt venni minden olyan templombúcsún, ahová el tudnak jutni.
107. A papok törekedjenek megismerni a kispapokat, a jövőbeli munkatársaikat lássák bennük. Ugyanez vonatkozik a kispapokra is!

RENDELKEZÉSEK

34. Vakáció idején a plébánosok vonják be kispapjaikat a plébánia életébe.
35. Vakációban a kispapok vegyenek részt az egyházmegyei ifjúsági rendezvényeken.

HIVATÁSGONDOZÁS

TEOLÓGIAI MEGALAPOZÁS

A hivatást Isten adja, kegyelem és ajándék, nem emberi jog. Ezt tükrözik Jézus szavai: „*Nem ti választottatok engem, hanem én választottalak benneteket*” (Jn 15,16a). Sem kieroszakolni, sem emberi akaratnak alárendelni nem szabad. Nem kényszeríti az embert, a szabad elfogadással valósul meg.

A papi hivatás misztérium. Kezdeté Jézus szava: „*Jöjj, kövess engem!*” (Mt 19,21). Szent János evangéliumában (vö. 1,35-39) felvázolja a meghívás folyamatának három konkrét, egymást követő lépését: „*Jézust először keresni, majd követni kell, végül nála kell maradni*” (PDV 34).

Mivel a paphiány ma minden egyházmegye gondja, ezért valamennyi keresztény kötelessége a hivatás ébresztése és ápolása. Erre szólít fel Jézus: „*Az aratnivaló sok, de a munkás kevés. Kérjétek hát az aratás urát, küldjön munkásokat az aratására*” (Lk 10,2). „*A legtöbbet azok a családok teszik, amelyek a hit, szeretet és jámborság szellemét sugározva első szemináriumnak számítanak; továbbá a plébániák, amelyeknek virágzó életében részt vesznek a fiatalok. A tanítók és mindazok, akik a gyermekek és ifjak képzésével bármilyen módon foglalkoznak, különösképpen a katolikus társulatok, igyekezzenek a rájuk bízott gyermekekből olyan embert nevelni, aki képes Isten hívását észrevenni és szívesen követni*” (OT 2).

HELYZETKÉP

A hivatásgondozás a családban kezdődik. Itt találkozik először minden fiatal az őt szerető Istennel. Nálunk a családok többnyire támogatják gyermekeiket a hivatás vállalásában, de az is előfordul,

hogyan lebeszéljük őket. Attól félnek, hogy nem fog kitartani, vagy családot szeretnének gyermeküknek. A születések csökkenése és a családok világias szemlélete is közrejátszik a hivatások számának visszaesésében.

A hivatásébresztés és gondozás egyházmegyénkben nagyon gyerekcipőben jár. A ministránsokkal való foglalkozáson és a nagyszemélyes hivatástisztázó lelkigyakorlatokon kívül szervezett formája nincs.

Két katolikus líceumunk van, Szatmárnémetiben és Nagykarolyban, ahol nagyobb hangsúlyt fektetünk a hivatásébresztésre, lelkigyakorlatok, osztályfőnöki vagy lelkiségi órák keretében.

JAVASLATOK

108. Az Egyházmegyei Hivatásgondozó Bizottság tagjai papok, szerzetesek és világiak legyenek. Mindenképpen legyen benne az ifjúsági lelkész, a katolikus líceumok spirituálisai, valamint a szerzetesrendjeink és a hitoktatók képviselői egy-egy személy.
109. Ajánljunk fel szentségimádásokat, ájtatosságokat, böjtöket a hivatásokért, olykor egyházmegyei szinten is.
110. Katolikus líceumainkban hittanóra vagy osztályfőnöki óra keretében beszéljünk a diákokkal a papi és szerzetesi hivatásról.
111. Minden plébánián szervezzük meg a ministránsokkal való foglalkozást, és gondoskodjunk ministránsvezetők képzéséről.
112. A plébánosok ötleteikkel és közreműködésükkel támogassák a Ministráns és az Ifjúsági Lelkészség tevékenységét. A referens lelkészek is törekedjenek állandó és közvetlen kapcsolatra a plébánosokkal.

- II3. Gondoskodni kell arról, hogy a sajtóban több szó essen a hivatásról, papi életéről. Ismertessünk papi életutakat.
- II4. Évente egyszer találkozzon a püspök atya a kispapok szüleivel, plébániai szinten pedig legalább félévente beszélgessen el a plébános a kispapja szüleivel.
- II5. Egyházmegyei szinten évente rendezzünk ifjúsági hivatásébredő napot, amelyen minden érdeklődő fiatal számára bemutatják, mit is jelent a papi vagy szerzetesi hivatás, milyen a szemináriumi élet, és lehetőséget kapnak elbeszélgetni kispapokkal.
- II6. Szervezzünk minden évben hivatástisztázó lelkigyakorlatokat, és erről értesítsük idejében a plébániákat.
- II7. A kispapok nyaranta látogassák az egyházmegye plébániáit. Így megismerik azokat, alkalmuk van a hívekkel és a fiatalokkal is találkozni.
- II8. Hivatások vasárnapján a kispapok és szerzetesek tegyenek tanúságot egy-egy plébánián.

RENDELKEZÉSEK

- 36. Minden elsőszombati szentmisében imádkozzunk papi és szerzetesi hivatásokért.
- 37. Legyen kinevezett hivatásgondozó referens.

MEGÚJULÓ PAPI ÉLET

TEOLÓGIAI MEGALAPOZÁS

„Az Isten, az egyedül szent és egyetlen megszentelő Isten, mintegy segítőtársakul embereket akart maga mellé állítani, hogy szolgálják alázatosan a megszentelés művét” (PO 5). Ezért alapította Krisztus a szolgálati papságot, és ezért választotta ki az apostolokat. Így teljesíti Isten ószövetségi ígérését: „Szívem szerinti pásztorokat adok majd nektek, akik tudással és bölcsességgel legeltetnek titeket” (Jer 3,15).

A pap a felszentelés által Krisztusnak, a Főnek és Pásztornak szentségi megjelenítője lesz. (vö. PDV 15) Ez a papság krisztusi arca.

A Zsidóknak írt levél hangsúlyozza Isten szolgájának emberi vonásait: „Minden főpapot az emberek közül választanak, s arra rendelik, hogy az Isten tiszteletében képviselje az embereket, ajánldékokat és áldozatokat mutasson be a bűnökért, mint olyan valaki, aki megértő tud lenni a tudatlanok és a tévelygők iránt, hiszen őrá is gyöngeség nehezedik” (Zsid 5,1-2).

A pap megszentelődésének és megszentelő tevékenységének alapvető feltétele a sajátosan papi erények gyakorlása. Az engedelmesség által igyekezzék a pap annak akaratát teljesíteni, aki küldte őt. A papi tisztaság révén szentelje magát osztatlanul Isten és a hívek szolgálatára. A szegénység által törekedjen lélekben független maradni az anyagiaktól.

A papok életszentsége nagyban hozzájárul a szolgálat eredményes végzéséhez: jóllehet Isten kegyelme az üdvösség művét méltatlan szolgák által is meg tudja valósítani, mégis Isten csodatetteit inkább azok által mutatja meg, akik fogékonyabbak a Szentlélek indításai és irányítása iránt, s Krisztussal való bensőséges kapcsolatuk és életszentségük miatt elmondhatják szent Pál apostollal: „Élek én, de már nem én élek, hanem Krisztus él énbennem” (Gal 2, 20). (vö. PO 12).

HELYZETKÉP

2004 májusában 73 papja és 19 kispapja volt az egyházmegyénknek.

Az utóbbi évtizedekben egyre gyakrabban megkérdőjeleződik az egyházi törvény által előírt celibátus. A nőtlenségi életforma könnyen vezethet krízishez, vagy a papi hivatás esetleges feladásához. 1990 óta egyházmegyénkben 3 pap hagyta el szolgálatát.

Az úgynevezett rendszerváltással megszorodott a papok munkája. Munkaterületük már nemcsak a templomra korlátozódik, hanem kiterjed az iskolára és a közéletre is. Kijelenthetjük, hogy egyházmegyénkben paphiány van. Sok helyről hiányzik a pap: városi plébániákról a káplánok, kisebb falvakon a plébános, s ugyanígy az iskolákból, a kórházakból, a börtönökből, a laktanyákból és a közéletből.

Régebben úgy tekintettek a papra, mint a hívektől sajátos jogokkal elválasztott személyre. Félő tisztelettel vették körül, és csak hivatalos dolgok miatt merték zavarni. Napjainkra a pap megszűnt társadalmilag kivételezett személy lenni, bár ennek nyomai (főleg faluhelyen) még mindig megvannak. Ma a vallási elhidegülés az oka, hogy egyre kevesebben keresik fel a plébániát.

A megszorodott tennivalók miatt fennáll annak a veszélye, hogy a pap imaélete háttérbe szorul. Pedig szolgálatukat lelki életükkel tartják elevenen, melynek abszolút elsőbbséget kell biztosítani. (vö. PÉSZD 38)

A plébániákon a lelkipásztorkodás mellett, szinte mindenütt a pap végez mindent (adminisztráció, irodavezetés, építkezés és javítás, stb.). Csak kevés helyen sikerült laikusokat bevonni a munkába. A papok túlterheltségre panaszkodnak. Sok helyen a heti szabadnap és az évi szabadság sem biztosított, pedig a testi, lelki és szellemi felfrissüléshez ezek is szükségesek.

JAVASLATOK

119. A papok és a püspök egyaránt ügyeljenek arra, hogy köztük bensőséges és családi kapcsolat legyen. Ennek érdekében a püspök látogassa papjait, s a papok is használjanak ki minden alkalmat a püspökkel való találkozásra és beszélgetésre.
120. Amikor egy pap kellő megfontolás után elhagyja hivatását, számíthasson püspöke megértő jóságára, aki lehetőség szerint támogassa őt a kezdeti nehézségek leküzdésében.
121. A püspök a plébánosi vizsgával nem rendelkező (fiatal) papokkal is beszélje meg a tervezett kinevezést.
122. A papok az egymás közti testvéri és baráti kapcsolat ápolását tartsák fontosnak. Látogassák egymást, figyeljenek oda beteg, elszigetelt vagy nehézségekkel küszködő paptársaikra.
123. Szükséges lenne egy „egyházmegyei spirituális” kinevezése, aki figyelemmel kíséri, és rendszeresen látogatja a papokat, és mélyen kollegiális kapcsolatot tart fenn velük.
124. A püspök és a tanácsadó testülete külön gonddal tervezze meg az első éves papok (káplánok) szolgálati helyét és feladatkörét.

RENDELKEZÉSEK

38. A felszentelése után minden pap 5 évig évente vegyen részt lelkigyakorlaton, azután pedig legalább 3 évenként. A megújuló papi élet érdekében az Egyházmegyei Hivatal évi öt munkanapot biztosít mindenkinek lelkigyakorlatok végzésére.

39. Minden papnak legyen lelkipásztorja.
40. A papok lelki töltekezésének eszköze a havonkénti rekollekciós nap is. Tartsák lelkiismeretbeli kötelességüknek a részvételt.
41. A fiatal papok, szentelésük utáni első évtől kezdődően, vegyenek részt a papi továbbképzőkön, és tegyék le az ún. ismétlővizsgákat.
42. Biztosítani kell a papok évi szabadságát. (vö. CIC 283. 2§; 533. 2-3. §) A papok törekedjenek szabadságukat ill. szabadnapjukat úgy összehangolni, hogy ez a helyettesítéseket tekintve megoldható legyen.
43. A papok figyeljenek oda az öltözködésükre. Liturgikus szolgálatok végzésére reverendában menjenek (kivétel a nyári kánikulában való temetés lehet), világi rendezvényeken, ha az Egyházat képviselik, reverendában vagy papi civilben jelenjenek meg. (vö. CIC 284)

ÁLLANDÓ DIAKONÁTUS

TEOLÓGIAI MEGALAPOZÁS

Az ApCsel 6,1-6 tanúsága szerint az apostolok diakónusokat választottak maguk mellé segítőtársnak, akiknek feladatuk a szegények ellátása volt, de részt vettek az igehirdetésben és keresztek is. (vö. ApCsel 8,4-12.26-40)

A diakónus szó görög eredetű, szolgát, felszolgálót jelent.

A diakónusok az egyházi rend alsó fokán állnak. Szentelés által válnak diakónussá, és ezzel a klérus tagjaivá. (vö. CIC 266. 1§) A klerikusok jogai és kötelességei az állandó diakónusokra csak részben vonatkoznak. (vö. CIC 276. 3§; 288)

„A diakónusok feladata, ha az illetékes hatóság megbízza vele, hogy ünnepélyesen kiszolgáltassa a keresztséget, őrizze és kiossza az Oltáriszentséget, az Egyház nevében eskessen és megáldja a házassulókat; elvigye a szent útravalót a haldoklóknak, Szentírást olvasson a híveknek, oktassa és buzdítsa a népet, vezesse a hívek istentiszteletét és imádságát, kiszolgáltassa a szentelményeket és temessen. A diakónusok merüljenek el a tevékeny szeretet és az oltárszolgálat munkáiban. ... A felsorolt tennivalók az Egyház életében nagyon szükségesek. Számos vidéken viszont nemigen lehet mindent elvégezni a latin Egyház ma érvényes fegyelme miatt. Ezért a jövőben helyre lehet állítani a diakonátust, mint az egyházi hierarchia sajátos és állandó fokozatát. A különféle területeken az illetékes püspöki karokra tartozik, hogy – a pápa jóváhagyásával – eldöntsék: hasznos-e és hol hasznos diakónusokat beállítani a lelkek gondozásába” (LG 29).

HELYZETKÉP

Híveink számára az átmeneti diakonátus ismerős, de az állandó diakonátus intézménye egyáltalán nem. Bevezetését az Egyházban többnyire a szükséghelyzet, a paphiány hozta. Nálunk még nem akkora a szükség, hogy sürgős lenne az állandó diakonátus bevezetése.

JAVASLATOK

125. A püspöki konferencia tárgyalja meg az állandó diakonátus bevezetésének kérdését.

126. A püspök idejében gondoskodjon az állandó diakónusok képzéséről.
127. Beszéljünk a híveknek az állandó diakonátusról, hogy megismerkedjenek vele, s ne idegenkedjenek tőle.
128. A papok fogadják munkatársként maguk közé az állandó diakónusokat.

AZ ISTENNEK SZENTELT ÉLET INTÉZMÉNYEI ÉS AZ APOSTOLI ÉLET TÁRSASÁGAI

TEOLÓGIAI MEGALAPOZÁS

Isten minden embert meghívott a teljes értékű keresztény életre, a tökéletes szeretetre és az életszentségre, melynek Jézus a mestere és példaképe. Mindig voltak olyan férfiak és nők, akik az Atya különleges meghívására elhagytak mindent, hogy Jézust osztatlan szívvel kövessék, és hozzá hasonlóan Isten és az emberek szolgálatára szenteljék magukat.

A szerzetesség Jézus példájában és tanításában gyökerezik, az Atyaisten ajándéka az Egyháznak a Szentlélek által. *„Nem alkotó eleme ugyan az Egyház hierarchiájának, de elválaszthatatlanul hozzátartozik az élő és szent Egyházhoz”* (LG 44).

Az Istennek szentelt személyek, Istenért és Istenből élve, vállalják önmaguk teljes odaadását, hogy életükből és imájukból bőséges kegyelem áradjon az egész Egyházra.

A szerzetesi élet a szűz, szegény, engedelmes, imádkozó és miszionáló Krisztust mutatja hívőknek és hitetleneknek egyaránt. (vö. LG 46) *„Az evangéliumi tanácsokat nem szabad úgy tekinteni, mint azon értékek tagadását, melyek a szexualításban, az anyagi javak és az autonóm önrendelkezés jogos kívánságában rejlenek”* (VC 87). Az Istennek szentelt tisztaság az Úr Jézus kegyelme által lehetséges, így a szeretet minden emberre irányul. *„Az evangéliumi szegénység alapvető értelmében abban áll, hogy Isten az emberi szív igazi gazdagsága”* (VC 90). Az engedelmisség által válik tapasztalhatóvá az a bol-

dogság, melyet Jézus azoknak ígért, akik hallgatják és megteszik Isten szavát. (vö. VC 92)

A szabadon, örömmel és szeretettel vállalt szerzetesi fogadalmakban Krisztus követésének radikális formája valósul meg. A szerzetesek csodálatos nagylelkűséggel szentelik magukat a szegények oktatására, betegápolásra, árvák gondozására, távoli országok népeinek misszionálására.

Napjainkban, a hagyományos értelemben vett szerzetesi intézmény mellett, az Istennek szentelt élet új formái is megjelentek: az „*apostoli élet társaságai*” és a „*világi intézmények*”. Az apostoli élet társaságai azok az életközösséget alkotó társaságok, melyek sajátos módon szolgálnak egy különleges missziós célt. Sok ilyen társaság tagjai fogadalmat tesznek az evangéliumi tanácsokra. (vö. VCII) Világi intézményeken elsősorban azokat értjük, melyeknek tagjai Istennek szenteltségüket a világban élve az evangéliumi tanácsok vállalásával a világi struktúrák között akarják megélni. (vö. VCIO)

HELYZETKÉP

A Szatmári Egyházmegye területén, az 1949-es feloszlítás előtt, számos szerzetesrend működött. Többségük oktatási intézményt, középiskolát, kollégiumot, kórházat tartott fenn, és lelkipásztori szolgálatot végzett. A szerzeteseket az állam szétszórta és intézményeiket államosította.

A feloszlításig a következő szerzetesrendek működtek:

Jezsuiták

Központjuk Szatmárnémetiben a mai Unio Líceum épülete és a Kálvária templom volt. Tanítottak a Magyar Királyi Gimnáziumban (mai Eminescu Líceum) és konviktust vezettek. A feloszlítás után még néhány évig az egyházmegyében maradtak, lelkipásztorkodással foglalkoztak.

Irgalmasrendiek (Mizeriek)

Központjuk a szatmári városi kórház jelenlegi pszichiátriai részlegének épülete volt, ahol fogászatot vezettek. A felosztatás után családoknál helyezkedtek el és házi beteggondozást vállaltak.

Iskolatestvérek

Saját elemi iskolát és tanítóképzőt működtettek Szatmárnémetiben. A felosztatás után plébániai alkalmazásban kántori állást töltöttek be és titokban tanítottak.

Ferencesek

Tevékenységi területük a lelkipásztorkodás és a szegénygondozás volt. Az 1951-es deportálásig két rendházban működtek Szatmárnémetiben a Hildegárda plébánián és Kaplonyban. A szabadulás után plébániákat vezettek.

Piaristák

Saját iskolát működtettek Nagykarolyban és Máramarosszigeten. A felosztatás után titokban még tanítottak és lelkipásztorkodással foglalkoztak.

Szaléziek

Tevékenységi területük a lelkipásztorkodás volt. Központjuk Nagybánya. A felosztatás után folytathatták plébániai munkájukat.

Minoriták

Központjuk Nagybánya volt, tevékenységi területük a lelkipásztorkodás. A ferencesekhez hasonlóan 1952-ben őket is deportálták.

Páli Szent Vincéről nevezett Szatmári Irgalmas Nővérek (az egyházmegyében működő egyetlen női rend)

Anyaházuk Szatmárnémetiben van, kihelyezett szerzetesházai: Felsőbányán, Szinérváralján, Túrterebesen, Nagykarolyban,

Máramarosszigeten és Erdődön voltak. Tevékenységi területük az ifjúságnevelés, óvoda, polgári iskola, tanítónőképző, elemi iskolai oktatás, leánybentlakás, kórházi betegápolás Szatmárnémetiben és Máramarosszigeten. A feloszlást követően a nővérek különböző helyeken próbálkoztak munkavállalással, az egyházi varrodában, ostyasütödében, plébániákon, hivatalokban titkárnőként, illetve civilben betegápolással is foglalkoztak.

Az 1989-es forradalom változást hozott az egyházmegye szerzetesi életébe.

A ***Páli Szent Vincéről elnevezett Szatmári Irgalmas Nővérek*** kis közösségeiket felszámolva, 1998-ban az újonnan épült zárdájukba költöztek. Újoncaik egészségügyi szakképzést kaptak, ezzel is megőrizve korábbi karizmájukat, a betegápolást. Az ifjúsággal való foglalkozásról sem mondtak le véglegesen.

A '89-es változást követően egyházmegyénkben új szerzetesi közösségek telepedtek le:

Jézus Szíve Társasága (SJC)

Központjuk Szatmárnémeti. Munkaterületeik: iskolai hitoktatás, felnőttképzés és lelkigyakorlat tartása.

Jézus Legszentebb Szívéről nevezett Hiltrupi Missziós Nővérek (MSC)

Központjuk a Szatmárnémeti. Munkaterületük szociális és lelkipásztori jellegű: együttműködés a szatmári Caritas szervezettel, felnőttképzés, lelkipásztori kíséret és román nyelvű hitoktatás.

A Brig-i Szent Orsolya Nővérek Kongregációja

Központjuk Nagybányán van. Munkaterületük: együttműködés a helyi Caritas szervezettel (szegény gyerekek megsegítése, házi betegápolás), plébániai hitoktatás.

Jézus Szíve Kis Leányai Kongregációja

Központjuk Nagybányán van. Tevékenységi területük: fiatal lányok bentlakásos nevelése, szegény családok látogatása, segítése, plébániai hitoktatás.

Bencés nővérek

Központjuk Máramarossziget. Fő munkaterületük a szegény családok segítése.

Szent József Missziós Nővérek

Központjuk Avasfelsőfaluban van. Hitoktatást és lelkipásztori kíséretet végeznek.

Piarista nővérek

Központjuk Nagykárolyban van, ahol a piarista hagyományt folytatva, szegény gyerekeket segítenek és nevelnek.

Férfi szerzetesrend nincs az egyházmegyében, és kevés a magyar anyanyelvű római katolikus szerzetesnő.

Minden romániai szerzetesi közösségre jellemző, hogy keresi a módját sajátos karizmájának megélésére. A nehézségeknek több oka lehet. A II. vatikáni zsinat és az új szabályzatok szerinti belső megújulás lassú, a szemléletváltás és helyes hozzáállás megtalálása nem megy egyik napról a másikra. Egyes rendekben gond a középgeneráció hiánya, az idősek és fiatalok közötti gondolkodásbeli különbségek feszültséget okoznak.

JAVASLATOK

129. Az egyházmegye területén működő szerzetesrendek tartsanak rendszeres kapcsolatot egymással.
130. A szerzetesek végezzenek karizmájuknak és lelkiségüknek megfelelő apostoli munkát.

131. A szerzetesek vegyenek részt a plébániai egyháztanácsban és az egyházmegye lelkipásztori tervének összeállításában.
132. A szerzeteseket érintő ünnepeken (szerzetesek világnapja, hivatások világnapja, missziók világnapja, stb.) a lelkipásztorok beszéljenek a papi és szerzetesi hivatások fontosságáról és szépségéről.
133. A katolikus líceumokban, plébániákon, ifjúsági találkozókön szervezzenek olyan programokat, összejöveteleket, ahol a fiatalok ismerkedhetnek szerzetesi közösségekkel.

RENDELKEZÉS

44. Legyen az egyházmegyének szerzetes referense, akinek feladata kapcsolatot tartani az egyházmegye területén működő Istennek szentelt élet közösségeivel.

SZOCIÁLIS ÉS KARITATÍV TEVÉKENYSÉG

TEOLÓGIAI MEGALAPOZÁS

„Minden apostoli tevékenységnek a szeretetből kell fakadnia és erőt merítenie... A legfőbb parancs a törvényben ez: Istent szeretni teljes szívvel, a felebarátot pedig mint saját magunkat. (vö. Mt 22,37-40) A felebaráti szeretet parancsát Krisztus a maga jellegzetes parancsolatává tette és új értelmet adott neki, amikor azt akarta, hogy a szeretet ugyanúgy irányuljon őrá, mint az embertestvérré. Azt mondta ugyanis: „Amit e legkisebb testvéreim közül eggyel is tettetek, nekem tettétek” (Mt 25,40). Amikor ugyanis emberré lett, bizonyos természet feletti szolidaritással egy családdá tette és magához kapcsolta az egész emberiséget, a szeretetet pedig tanítványai ismertető jegyének rendelte, amikor figyelmeztette őket: „Arról tudják meg rólatok, hogy a tanítványaim vagytok, hogy szeretettel vagytok egymás iránt” (Jn 13,35)” (AA 8).

Isten a szeretet (vö. 1Jn 4, 8), aki úgy szeretett minket, hogy „elküldte a világba egyszülött Fiát, hogy általa éljünk” (1Jn 4,9). Jézus nem csak szavaival, hanem cselekedeteivel is hirdette Isten szeretetét. Ő maga mondja: „Hisz az Emberfia nem azért jött, hogy szolgáljanak neki, hanem, hogy Ő szolgáljon, és életét adja váltságul sokakért” (Mk 10,45). Ez a szeretetszolgálat (görögül diakónia) válik alapmotívumává és mércéjévé a keresztények szolgálatának az Egyházban és a világban. János apostol így szólítja fel a híveket: „Szeretteim, ha az Isten így szeretett minket, nekünk is szeretnünk kell egymást” (1Jn 4,11).

A szeretetszolgálatnak van egy sajátos, minden kereszténytől megkövetelt formája: a bajba jutott emberek megsegítése, akikkel

Jézus azonosítja magát. (vö. Mt 25,40) *„Aztán így szól a király a jobbján állókhoz: Gyertek, Atyám áldottai, vegyétek birtokba a világ kezdetétől nektek készített országot! Éhes voltam és adtatok ennem. Szomjas voltam és adtatok innom. Idegen voltam és befogadtatok. Nem volt ruhám és felruháztatok. Beteg voltam és meglátogattatok. Börtönben voltam és felkerestetek”* (Mt 25,34-36). Az Egyház ennek alapján fogalmazta meg az irgalmasság testi és lelki cselekedeteit.

Az apostolok számára is nagyon fontos volt ez a feladat, ezért megalapították a diakonátus intézményét. Amikor megnőtt a hívek száma, így rendelkeztek: *„Nem volna rendjén, hogy elhanyagoljuk az Isten szavát, s az asztal szolgálatát lássuk el. Testvérek, ezért szemeljetek ki magatok közül hét jó hírben álló, Lélekkel eltelt bölcs férfit. Ezeket megbízzuk a munka irányításával, mi meg majd az imádságnak és az Isten szava szolgálatának szenteljük magunkat”* (ApCsel 6,2-4).

Az Egyház, 2000 éves történelme folyamán, egyénileg vagy szervezett módon (szerzetesrendek) próbálta teljesíteni Krisztus parancsát. Különösen az elmúlt száz évben egyre határozottabban és sürgetőbben jelentkezett a szegényekről, a hátrányos helyzetűekről, az elnyomottakról való gondoskodás szükségessége. (vö. RN 29, CA 5)

A II. vatikáni zsinat is kiemeli az Egyháznak ezt a fontos feladatát. *„Az az öröm és remény, az a szomorúság és gond, amelyet a mi korunkban az emberek, különösen a szegények és szenvedők éreznek, öröme és reménye, szomorúsága és gondja Krisztus tanítványainak is. Nincs olyan igazán emberi érzés, mely szívünkben visszhangra nem találna”* (GS 1). Kötelessége az idők jeleit vizsgálva olyan intézményeket létesíteni, amelyekkel a nélkülözőket szolgálja. Továbbá kihangsúlyozza, hogy a szociális tevékenység mindenkire irányul, nemzeti, kulturális és faji megkülönböztetés nélkül. Buzdítja a keresztényeket a karitatív tevékenységre és kifejti, hogy e tevékenység hitéletük elengedhetetlen feltétele. (vö. Jak 2,17)

A világi hívőknek kiemelkedő szerepük van a tágabb értelemben vett szeretetszolgálatban, a társadalmi élet különböző területein

való tevékenységben. Jelenlétükkel, példájukkal, konkrét szolgálattal befolyásolhatják közvetlen környezetükben a szociális igazságosság előmozdítását. (vö. AA 8)

HELYZETKÉP

Századok során emberek ezrei gyakorolták az irgalmasságot, egyénileg, vagy különböző szervezetekbe, szerzetes közösségekbe tömörülve.

Írásos forrásaink már a XIV. századtól említenek olyan szerzetesi közösségeket, amelyek a szegényekről gondoskodtak. Kolostoraikban szegény sorsú gyermekeket tanítottak és betegeket gyógyítottak. Ilyenek voltak a Ferencesek, a Domonkosok női ága, a Jezsuiták, az Irgalmas Rendiek.

Az 1816–1817-es árvíz idején Klobusiczky Péter, Szatmár püspöke, saját költségén élelmezte az rászorulókat. Szatmárnémetiben a XIX. század elején, 1802-től, már volt egy ún. „*ispotály*” Markovits Mátyás házában, valódi kórházat azonban Hám János püspök építtetett, melyet az Istenes szent Jánosról nevezett Irgalmas Rend szerzeteseire bízott. Más szociális intézményeket is alapított: szegények részére aggmenházat, 1842-ben a szegény diákok ingyenes elhelyezésére a püspöki konviktust, szegénykonyhát valamint leánynevelő intézetet.

A Karitás egyik elődjének tekinthetjük az 1850-ben létesült Szatmári Jótékony Nőegyletet, amely olyan hölgyekből állt, akik az aggmenházban tevékenykedtek, valamint a nélkülözők és betegeskedők megsegítésével foglalkoztak. 1917 telén a (még nem hivatalos) Karitás élelemmel, tüzifával segítette a szegényeket és karácsonykor megszervezte a városba érkezett csángó gyermekek ünnepét.

Falvakon, a szervezett segítségnyújtás mellett, a plébániák gondoskodtak szegényeikről.

Dr. Scheffler János püspök 1946-ban Egyházmegyei Karitászi Központ felállítását tervezte, s ennek igazgatójául dr. Czumbel Lajost nevezte ki.

A kommunizmus hatalomra jutása azt eredményezte, hogy az Egyház tevékenységei nagyon korlátozódtak és a templom falai közé szorultak. Intézményeit fokozatosan államosították. Az intézményes szeretetszolgálat megszűnt, de a szociális érzékenység nem halt ki az emberekből. Sok plébánián segítettek a rászorulókat: étellel, gyógyszerekkel, takaróval, ruhával, tűzifával, pénzadományokkal. A papokra hárult a lelki segítségnyújtás és a szervezés.

A '89-es változások után az Egyház újra kiléphetett a templom falai közül, és szabadon gyakorolhatja az Istentől rábízott feladatot. Sokan váltak munkanélkülivé, hajléktalanná, és ezzel párhuzamosan soha nem látott méreteket öltött az öngyilkosok, az alkoholisták száma. Megjelentek az utcagyerekek, később a drogfüggők. Nyilvánvalóvá lett, hogy mennyi beteg és fogyatékos van. Kieleződött az ellentét a szegények és a gazdagok között: a szegények szegényebbek, a gazdagok még gazdagabbak lettek. Az idősök még szigorú takarékoság mellett is alig tudnak megélni egyik napról a másikra. Rengetegen vándoroltak ki külföldre, különösen a fiatalabbak közül. Sok az egyedül maradt, magányos ember.

Ebben a megváltozott helyzetben az Egyháznak új feladatokkal kell szembe-néznie. A szociális tevékenység új formáit kell kiépítenie, amelyek megfelelnek ezeknek a kihívásoknak. Elsősorban a plébániai közösségek feladata, hogy a híveik anyagi és lelki szükségleteit felmérjék, és a lehetőségeikhez mértén megoldják. Ezek a szükségletek sokszor nem anyagi vonatkozásúak. Megoldásuk időt, leleményességet és szeretetet igényel.

Egyházmegyénkben jó néhány plébánián már működnek szeretetszolgálat csoportok. Léteznek olyan lelkeségi mozgalmak, illetve egyesületek, melyek valamilyen szociális és karitatív tevékenységet is végeznek: időseket, betegeket és nagycsaládosokat látogatnak, fogyatékosokkal és árva gyerekekkel foglalkoznak. Ezek közül

ismertebbek: a Nőszövetség, a Férfiszövetség, a Ferences Világi Rend, Kolping családok, Hit és fény, Szent Egyed közösség.

Egyházmegyei szinten két szervezet van, amely a rászorulóknak megsegítésével foglalkozik: a Szatmárnémeti Caritas és a Máltai Segélyszolgálat.

A Szatmárnémeti Caritas hat különböző területen folytat tevékenységet: oktatás, fogyatékos rehabilitáció, egészségügy, idősgondozás, családsegítés, valamint szociális segély.

A Máltai Segélyszolgálat teljesen önkéntes alapon működik. Célja a szociálisan hátrányos helyzetű, létminimum alatt élő emberek anyagi és hitbeli támogatása. Rendszeresen osztanak ételmet és egyéb segélyeket a rászorulóknak, foglalkoznak szegény családokkal és gyerekekkel.

JAVASLATOK

134. Legyen egyházmegyei szintű szociális tanácsadó iroda, melynek feladata: a tanácsadás, informálás és továbbképzés.
135. A gyerekek és fiatalok hitoktatóikkal látogassanak el különböző szociális intézményekbe, hogy a felebaráti szeretet gyakorlásának szükségességét megértsék és megtapasztalják.
136. Fektessünk hangsúlyt a katolikus árva gyermekek szervezett támogatására és lelki gondozására.
137. Egyházmegyénkbe hívjunk meg szociális téren munkálkodó szerzetesrendeket.
138. Az egyházmegyei szociális és karitatív intézmények működjenek együtt állami és civil szervezetekkel az alkoholisták, drogfüggők és hajléktalanok megsegítésében.

RENDELKEZÉSEK

45. Minden plébánián létesítsünk szeretetszolgálattal foglalkozó csoportot.
46. Minden templomban a Szt. Antal persely bevételét a plébánia szegényei javára fordítsák. Ezzel az összeggel a szeretetszolgálati csoport a plébánossal együtt rendelkezzen.
47. A püspök nevezzen ki egyházmegyei szinten egy lelkészt és egy világit a szeretetszolgálati csoportok koordinálására, képzésére, animálására és találkozók szervezésére.

SAJÁTSÁGOS CSOPORTOK (Öreg-, beteg-, börtön- és szórványpasztoráció)

ÖREGEK – BETEGEK

Ha valaki figyelmesen olvassa az evangéliumot, meglepő megállapításra juthat: senki köré nem gyűlt annyi elesett ember, mint Jézus köré. Háromévi messiási szolgálata alatt a hozzá fordulók között voltak vakok, süketek, bénák, leprások, különféle betegségekben szenvedők, sánták, gonosz lélektől megszállottak és még ki tudja, mennyi testi-lelki nyomorúságtól meggyötört ember. Jézusnak gondja volt mindenkire, *„szerette a szegényt, a beteget, a kitaszítottat és a bűnöst, nem ment el részvét nélkül semmiféle ínség mellett”* (VII. C. Eukarisztikus ima).

Az idős emberek többsége, a nyugdíjas korhatár elérése után, nem vállal tovább munkát. Ehhez gyakran a haszontalanság és a *„már nincs rám szükség”* érzése társul. Sok idős ember kényszerül arra, hogy elhagyja megszokott életterét, és teljesen új környezetre, például idősek otthonára cserélje. Gyakran válnak magányossá, nem ápolják többé kapcsolataikat, és nem találják életük értelmét. Megnő az öngyilkosságok száma, az alkohol és a gyógyszerek (nyugtatók és altatók) túlzott fogyasztása.

A betegség mindig befolyásolja a beteg hangulatát, és az esetek többségében az életvitelét is. Ha súlyos és hosszán tartó, gátolhatja életcélok megvalósítását, korlátozhatja a társadalmi kapcsolatokat, megváltoztathatja az életkörülményeket, és alapvető változtatásokat tesz szükségessé. Hozzá tartozóit új feladatokkal szembesíti.

JAVASLATOK

139. Hasznos volna egy egyházmegyei szeretetotthon létesítése.
140. Bízunk meg körzetfelelősöket, akik a plébánia területén megszervezik a betegek látogatását. Hangszalagon vagy írásban elvihetik a vasárnapi prédikáció szövegét is.
141. Legyen minden egyházközségnek idősek klubja.

RENDELKEZÉS

48. A plébánosnak kötelessége megismerni a gondjaira bízott híveket. Látogassa a betegeket és öregeket. Munkájába vonjon be világiakat is.

KÓRHÁZ-PASZTORÁCIÓ

A kórházi betegek lelki gondozása és a szentségekkel való ellátása fontos lelkipásztori feladat. Ők azok, akik különösen igénylik a szeretetet, látogatást, vigasztalást, megértést, támogatást, amely egyben előkészület is lehet a szentségek felvételére.

A kommunista diktatúra előtt a kórház-pasztorációt elsősorban az ott dolgozó szerzetesek és szerzetesnők látták el. A szerzetesrendek feloszlatása után a papok igyekeztek ezt a feladatot átvállalni, de ez csak a szentségek kiszolgáltatására korlátozódott. Most újra dolgoznak a kórházakban szerzetesnők, és Szatmárnémetiben egy

laikus kórházreferens. Kinevezett kórházlelkészünk nincs, de a plébánosok rendszeresen bejárnak a kórházakba és híveink egy-egy csoportja alkalmanként látogatja a betegeket.

JAVASLAT

142. Nagyobb orvosi központokban ajánlatos lenne egy kórházi lelkipozító alkalmazása. A plébánosok szervezzék meg a kórházi betegek látogatását az egyházmegyei kórházreferens koordinálásával.

BÖRTÖN-PASZTORÁCIÓ

Isten szemében nincs elveszett ember. Fiát is azért küldte a világba, hogy mindenkit megmentsen. Jézus maga mondja küldetéséről: „*Nem az egészségeseknek kell az orvos, hanem a betegeknek. Nem az igazakat jöttem hívni, hanem a bűnösöket*” (Mk 2,17). Megváltó halála először egy gonosztevő előtt nyitotta meg Isten Országát, hiszen a kereszten megígérte: „*Bizony mondom neked, még ma velem leszel a paradijsomban*” (Lk 23,43).

Jézus feltétel nélküli szeretetet kér tőlünk. A jogos, vagy jogosnak vélt büntetésüket töltő emberekről sem mondhatunk le, Isten számára ők is fontosak. Tettük, sőt büntetett előéletük miatt közbűnös és ellenséges viselkedésünkkel visszataszítjuk őket oda, ahonnan szeretnének kiemelkedni. Testvéri támogatás nélkül nem tudnak beilleszkedni a társadalomba. Megértést, bizalmat várnak, ehelyett leggyakrabban zárt ajtókra találnak. Néha családtagjaik is elzárkóznak előlük, megtagadják tőlük az újrakezdés lehetőségét. Valójában nem tudunk megbocsátani nekik. Magukra hagyjuk őket, pedig segítségre lenne szükségük, hogy Istenhez és önmagukhoz visszataláljanak.

Az evangélium hirdetése, szentmise, katekézis, látogatás, amit a börtönszabályzat megenged, mind jó alkalom arra, hogy Jézus szeretete megérintse és megváltoztassa életüket. Ez igazi pasztorációs feladat, amelyet az Egyháznak, papoknak és híveknek egyaránt, fel kell vállalni.

JAVASLATOK

143. A püspök által kinevezett képzett személyek (férfi és nő) rendszeresen látogassák a börtönöket.
144. A börtönbüntetés letöltése után minden igyekezettel azon kell lenni, hogy a börtönviseltet visszafogadja a közösség.

SZÓRVÁNY-PASZTORÁCIÓ

Szórvány alatt azt a területet értjük, ahol egy vallási közösség tagjai kisebbségben élnek. A klasszikus pasztorális tudomány két fogalomról beszél: filia és diaszóra (szórvány). A filiában van templom, vagy legalább istentiszteleti helység és rendszeres lelki gondozás (heti, kétheti, havi egy alkalommal). Közigazgatási értelemben lehet egyháztanácsa, vagy van legalább egy gondnoka, csak helyben lakó papja nincs.

A szórványban nincs templom, és a lelkipásztor csak alkalmilag keresi fel a híveket. Nálunk a filia és a szórvány egy kategória.

TEOLÓGIAI MEGALAPOZÁS

Az Egyház feladata, hogy gondoskodjon a krisztusi örömhír továbbadásáról. A II. vatikáni zsinat hangsúlyozza: *„Amit pedig egyszer az Úr meghirdetett, vagy ami vele kapcsolatban az emberiség*

üdvösségéért történt, azt tudatni kell, annak hírét szét kell vinni, egészen a föld végső határáig. Jeruzsálemtől kezdve (vö. ApCsel 8), hogy ami egy alkalommal, de mindenki üdvösségére végbement, az idők folyamán mindenkinél éreztesse hatását” (AG 3).

Az egyházjog plébániákról és kváziplebániákról beszél. A többiekéről csak közvetve szól: *„Ahol egyes közösségeket nem lehet plébániává vagy kváziplebániává tenni, a megyéspüspököknek más módon kell gondoskodnia lelkipásztori ellátásukról” (CIC 516.2§).*

HELYZETKÉP

A reformáció első évtizedeit követően (1526-1566) a mai egyházmegyénk területén majdnem megszűnt a katolikus vallás. A nemesi családok és alattvalóik előbb lutheránusok, majd kálvinisták lettek. 1570-ben 11 katolikus plébánia működött 11 lelkésszel, 1629-ben már csak egy. 1626-ban Pázmány Péter (1570-1636) esztergomi bíboros-érsek Szatmárnémetiben letelepíti a jezsuitákat, akik iskolájukban folytattak nevelői munkát. Az igazi katolikus megújulás csak 40 évvel későbbben kezdődött el, amikor megszűnt a protestáns vallásokat támogató Erdélyi Fejedelemség, kiűzték Magyarország területéről a törököket, és a katolikussá lett nemesi családok alattvalóikat is visszahozták az Egyházba.

A szórványban élő katolikusokról a szerzetesek gondoskodtak. Az Ungváron (1669) és Kaplonyban (1719) megtelepedő ferencesek, a Nagybányán (1683) otthonra találó minoriták, a Nagykárolyban (1723) és Máramarosszigeten (1730) rendházat nyitó piaristák nagy lendülettel láttak neki a lelkipásztori munkának. Nemcsak a plébániákat látták el, hanem a környező vidéket is. Hétről hétre kirajzoltak, hogy mindenhova eljussanak, a maroknyi hívőnek Isten ígét hirdessék, és a szentségeket kiszolgáltassák. Tevékenységüknek és a katolikus svábok betelepítésének köszönhető, hogy a hívek száma ugrásszerűen megnövekedett, és a szatmári egyházmegye 1804-ben létrejöhett.

A 19. században a szórványvidék lelkipásztori ellátását fokozatosan átvette a világi papság.

A múlt század első felében sokat tettek a szórványvidékért a különböző egyházi egyesületek is. A 30-as években egy külön mozgalom tűzte zászlajára a sokszor megközelíthetetlen települések hitbéli és kulturális felemelését. Az itt élő embereket nem csak az elzártság, hanem a nyelvi és vallási kisebbség is nyomasztotta.

Isten Szolgája, Dr. Scheffler János püspök gondoskodása nemcsak arra terjedt ki, hogy minden helyre igyekezett lekipásztort küldeni, hanem arra is, hogy 1943-ban Máramaros vármegyébe szórványlelkészt nevezzen ki.

A kommunizmus évtizedei alatt a szórványban élő hívek sorsa nagyon mostoha volt. Különösen az első évtizedekben, amikor a papokat üldözték és munkájukban akadályozták.

A 80-as években elkezdődött a többenre német származású és érzelmű hívek kivándorlása, ami maga után vonta több plébánia megszűnését.

Mára szórványaink (Nagysomkút környéke, az egész Bükkalja stb.) lekipásztori ellátása egyházmegyénk számára külön kihívás, amelyre minél hamarabb megoldást kell találnunk.

JAVASLATOK

145. Azokban a filiákban, ahol csak kéthetente vagy havonta van szentmise, a püspök által megbízott világi kisegítő tartsanak igeliturgiát. Így segítsük a hívek katolikus öntudatának megőrzését és a közösség megmaradását.
146. Szorgalmazni kell kisközösségek létrehozását (imaközösségek, bibliakör, társulatok stb.).
147. Az egyházmegyei Pasztorális Tanácsban legyen a szórványvidékkel megbízott pap vagy világi.
148. Az egyházmegyei lekipásztori terv tartalmazzon konkrét „szórvány-prioritásokat”.

RENDELKEZÉSEK

49. A szórványsegély folyósításával biztosítani kell a szórványban dolgozók fizetését.
50. Legyen minden szórványközösségnek egy nagyobb testvérplébániája.

LELKISÉGI MOZGALMAK ÉS EGYESÜLETEK

TEOLÓGIAI MEGALAPOZÁS

Isten népének sokfélesége és az Egyház missziós küldetésében való részvétele összetett formában jelentkezik, melynek egyik megnyilvánulása a lelkiségi, megújulási mozgalmak. Tagjaik sajátos karizmák megélői és közvetítői. A társadalom egészét vagy annak egy részét veszik célba, átjárják tevékenységükkel, és a maguk egyéni módján evangelizálnak. Hitükről élő közösségeket alkotva tesznek tanúságot. Vannak olyan lelkiségek, amelyek nagy rendalapítók vagy szentek regulájához igazodnak, mint pl. Szent Ferencéhez, Loyolai Szent Ignácéhoz, vagy másokéhoz, sokukat a Szűzanya vagy Jézus Szíve tisztelete ösztönöz az Örömhír terjesztésére, mások a Szentlélek sugallataira figyelnek különös módon. Közös jellemzőjük, hogy mindegyik egy karizmatikus egyéniség köré szerveződik, egy olyan ember köré, akinek szava fontos, életpéldája hiteles és mintaszerű.

II. János Pál pápa 1998 Pünkösdjén, a lelkiségek és mozgalmak találkozásán ezt mondta a jelenlevőknek: *„De mit is értünk ma azon, hogy mozgalom? A kifejezést gyakran egymástól erősen különböző jelenségekre alkalmazzák (...) Olyan konkrét egyházi valóságot jelöl, amelyet túlnyomórészt világi hívek alkotnak, s amely a hitnek és a keresztény tanúságtételnek sajátos módszerét követi. Ez azon a karizmán alapul, mely az alapítónak meghatározott körülmények között adatott meg.”*

A Biblia tanúsítja, hogy ugyanaz a Szentlélek működik a világban, különös módon a kiválasztott emberekben, a választott nép körében és Krisztus Egyházában. *„Az Egyházban nincs ellentét vagy*

ellentmondás az intézményes és a karizmatikus arculat között, mely utóbbinak a mozgalmak igen jelentős kifejeződései... együtt jelenítik meg Krisztus misztériumát és üdvösségszerző művét a világban” (II. János Pál pápa üzenete a Mozgalmak Világkongresszusára - 2000). „*A karizma sajátos eredetisége – mely életet ad egy mozgalomnak – nem kísérel meg semmit sem hozzáadni a „depositum fidei”-hez, a hitörökséghez, melyet az Egyház őriz*” (uo). A II. vatikáni zsinat tanítja, hogy az Egyház nem kizárólag hierarchikus, hanem egyben karizmatikus is. (vö. LG 4, ill. AG 4) A Szentlélek nemcsak a hierarchiát és a papokat, hanem a híveket is ellátja karizmáival szolgálataik ellátására. (vö. LG 12)

„A szentek közösségében az egyházak hosszú történelme folyamán különböző lelkiségek fejlődtek ki. Isten emberek iránti szeretetének egy tanúja a maga személyes karizmáját átadhatja úgy, mint ahogy Illés átadta „lelkét” Elizeusnak és Keresztelő Jánosnak, hogy a tanítványok is részesüljenek abból a lélekből. Egy lelkiség mindig más liturgikus és teológiai áramlatoknak is az egybefolyása és tanúja a hit inkulturációjának (a kultúrába való belegyökeresedésnek), egy bizonyos emberi környezetben és annak történelmében. A különféle keresztény lelkiségek az ima élő hagyományának részesei és nélkülözhetetlen vezetők a hívők számára. A maguk gazdag változatosságával káprázatos színekké bontják fel a Szentlélek tiszta és egyetlen világosságát” (KEK 2684).

1998. május 27-én II. János Pál pápa a Mozgalmak Világkongresszusának résztvevőihez ezt üzent: *„A lelkiségek képviselik a legjelentősebb gyümölcseit annak a tavasznak az Egyházban, amelyet a II. vatikáni zsinat jelzett. Jelenlétük bátorító, hisz bizonyítja, hogy ez a tavasz egyre teljesebben bontakozik ki, s kitűnik, hogy a mozgalmak frissessége a Krisztussal való találkozás keresztény tapasztalatából fakad. A mozgalmak jelenléte a különbözőségben megnyilvánuló egység himnusza, amelyet a Lélek akart, s róla is tesz tanúságot. Krisztus teste egységének misztériuma ugyanis nem egyszínűség. Valamennyi megnyilvánulása megérdemli, hogy elismerést nyerjen azért a sajátos hozzájárulásért, amelyet az Egyház életéhez hozzáad. Az Egy-*

ház által elismert karizmák olyan utat képviselnek, amely elmélyíti Krisztus megismerését és a mind nagylelkűbb önátadást neki, s eközben az egész keresztény néppel egyre nagyobb egységben marad. Ezért megérdemlik az egész egyházi közösség figyelmét, kezdve a főpásztoroktól, akikre a részegyházak vezetése van bízva, egységben Krisztus helytartójával”.

A katolikus lelkiségi mozgalmak egészen váratlanul jelentek meg az Egyház életében. Ma már világszerte elismerik létjogosultságukat. Feladatuk, hogy az idők jeleit figyelve, a Lélek szavának mindenkor engedelmeskedve működjenek együtt az intézményes Egyházal a világ megszentelésében.

HELYZETKÉP

A két világháború között egyházmegyénk minden plébániai közösségében működött az Élő- és az Örökös Rózsafüzér társulat, és az Oltáregylet. A Ferences Világi Rend városokban működött és azokban a falvakban, ahol a ferences barátok gyakrabban megfordultak. Sokan viselték a Kármelhegyi Boldogasszony skapuláréját, és számos plébánián működött a Jézus Szíve társulat. A negyvenes években sok családfelajánlás volt, esetenként egész falvakat ajánlottak Jézus Szívének. A Mária kongregációk vidékre került tagjai rendszeresen résztvettek a renovós napok lelki programjain.

Ritkábban előforduló csoportok: A legméltóságosabb Oltáriszentség társulata, Szeplőtelen fogantatás társulat, a Szentlélek imádásának társulata, Lorettói társulat, Angyalok Királynőjéről címzett társulat és a Hétfájdalmú Szűz társulat.

Egyházmegyénkben jelenleg a következő lelkiségi mozgalmak és egyesületek léteznek:

Lelkiségi mozgalmak

Cursillo

Kis kurzust jelent. Jelszavuk: De colores = színes, pompás. A keresztség tökéletes megélésére buzdít mindenkit. A három napos kurzuson útmutatást kapnak az örök negyedik nap megélésére. Erre ajánlják a négy „B”-t: Barátkozz; Válj jó baráttá; Beszélj barátdról Krisztusnak; Barátodat vidd Krisztushoz, Aki neki is Barátja. – Szatmárnémetiben működik.

Fatimai engesztelő imacsoport

A Szűzanya fatimai felszólítására imádkoznak, engesztelnek a hitetlenekért, a bűnösök megtéréséért, a világbékéért. Jelen van Nagykárolyban, Csomaközön, Kálmándon, Mezőpetriben.

Ferences világi rend

A világban élük meg Szt. Ferenc rendjének lelakiségét. Szatmárnémetiben a Szentlélek plébánián, Hildegárda plébánián, Máramarosszigeten, Kaplonyban, Nagybányán a Szentháromság plébánián működnek.

Mária műve (Focolare)

Szeretemben élük meg az Evangéliumot, az ökumenizmus jegyében egy egységes világért imádkoznak. A mozgalomnak húsznál is több ága, fokozata van: a legkisebbektől az idősökig, a szimpatizánstól a legelkötelezettebb tagokig. Jelen van Máramarosszigeten, Szatmárnémetiben.

Házasság hétvége

Összejöveteleiken, melyeket hétvégén tartanak, a házastársak felfrissítik magukban a házasságuk szentségi kegyelmét. Jelen van: Szatmárnémetiben és a Nagykárolyi Fatimai Szűz plébánián.

Hit és fény

Tagjaik az értelmileg sérült emberekkel foglalkoznak. Rendszeresen találkoznak, reménységük és nehézségeik kölcsönös megosztása igen mély kapcsolatokat teremt köztük, amelyek az ünneplés, az imádság és az Eukarisztiában való részesedés során erősödnek. Szatmárnémetiben működnek.

Jézus Szíve családok

Tizennégy személy alkot egy családot. Évente háromszor végeznek kilencedet Jézus Szíve tiszteletére. Jelen vannak: Szatmárnémeti – Székesegyház és Kis Szent Teréz Plébánia, Kisdengeleg, Lajosvölgyihuta, Avasfelsőfalu, Bujánháza, Nagybánya.

Kolping

Az alapító elképzelése szerint, zömében férfiakat és fiatalembereket, képzés és lelki nevelés révén, törekszik jó szakemberekké és családapákká formálni. Szatmárnémetiben a Szentlélek plébánián és Kaplonyban működik.

Mária Légió

Hetenként egyszer találkoznak, elimádkozzák a rózsafüzért, önmagukat és minden munkájukat a Szűzanyának ajánlják. Betegeket látogatnak, börtönökben apostolkodnak. Több plébániánkon is létezik már: Szatmárnémeti, Nagybánya, Szamosdara, Pusztadaróc, Sárközújlak, Lázári, Mikola, Batiz, Adorján, Túrterebes, Szinerváralja, Mezőterem, Csanálos, Homok, Egri.

Neokatekumenális út

A felnőtt keresztennyé válás útja. Szatmárnémeti Székesegyházi Plébánián működik tíz közösség.

Szent Egyed közösség

Hirdetik az Evangéliumot, szegényeket, rászorulókat támogatnak. Ápolják az ökumenizmust. Jelen van Szatmárnémetiben.

Szívgyárda

Gyermekek közössége, elsőáldozástól kb. nyolcadik osztályig, akik Jézus Szíve tiszteletét terjesztik, engesztelnek a bűnökért, templomi imában, szentségimádásokon, az ünnepek előkészítésében vesznek részt. Kaplonyban működik.

Taizei csoport

Elsődleges célja az ökumenizmus ápolása. Jelen van Szatmárnémetiben, Nagybányán és Máramarosszigeten.

Egyesületek

Egyháztanács

A plébánost teendőiben segíti.

Pax Romana

Elkötelezett értelmiségiek vallási továbbképzése. Jelen van Szatmárnémetiben és Nagybányán.

Férfiszövetség

A plébániákon segítenek: szentmiséken ministrálnak, felolvasnak, áldoztatnak, perselyeznek, megszervezik az ünnepeket és körmeneteket. Szatmárnémetiben működik.

Kórus

Szinte minden plébánián van.

Nőszövetség

Tagjai önmagukat vallási dolgokban állandóan képezik, templomi imákat vezetnek, bármilyen plébániai szolgálatot elvégeznek. Jelen van: Szatmárnémetiben, Nagybányán, Felsőbányán, Nagykárolyban, Mezőpetriben és Krasznabélteken.

Plébániai Szeretetszolgálat

Az egyházmegye több plébániáján működik.

Rózsafüzér társulat

Minden nagyobb plébánián van.

Skapuláré közösség

A skapulárét viselik, és a fogadott imáikat végzik. Mezőfényen működik.

Szent József társulat

Tagjai ünnepi körmeneteken zászlót, fáklyát visznek. Szent József ünnepén gyónnak, áldoznak, a társulat részére ünnepséget rendeznek. Kaplonyban működik.

Más lelkiségek, csoportok: *Cserkészek*, *P. Pio német imacsoport* Nagybányán, *Szt. Charbel Makuluf engesztelő imacsoport* és *Medjugorje* imacsoport Halmiban, *Regnum Christi közösség* a Szentlélek plébánián Szatmárnémetiben.

JAVASLATOK

149. Vallásos folyóiratainkban rendszeresen kapjanak helyet a lelkiségek, egyesületek, kis közösségek hírei.
150. A katekumenátus, felnőttképzés területén kérjük azoknak a lelkiségeknek segítségét, akiknek tapasztalatuk van a hitoktatásban.
151. Kispapjaink a teológián, szabadéven vagy nyári szabadság alatt ismerjék meg a lelkiségeket.

152. A plébánosok kinevezésénél a főpásztor legyen tekintettel azokra a lelkiségekre, kis közösségekre, egyesületekre, amelyek a plébánián léteznek.
153. A lelkipásztorok tegyék plébániájukat a közösségek közösségévé. A plébánia legyen minden hívő otthona, ahol a megújulási mozgalmak tagjai is otthon érezhetik magukat.
154. A lelkiségi mozgalmak tagjai rendszeresen találkozzanak, hogy minél jobban megismerjék egymást.
155. A lelkiségi csoportok tagjai őrizkedjenek az elit öntudattól, ne zárkózzanak el a plébániai közösségtől, és ne túlozzák el saját lelkiségük fontosságát.

RENDELKEZÉSEK

51. A plébános támogassa és bátorítsa a lelkiségi mozgalmakat és egyesületeket, hogy a plébánián evangelizációs tevékenységüket sajátos karizmáikkal végezzék. Ha a plébános csatlakozik valamelyik lelkiségi mozgalomhoz, akkor is maradjon mindenkinek a plébánosa.
52. Legyen a lelkiségi mozgalmakkal és egyesületekkel megbízott referens.

ANYANYELVŰ PASZTORÁCIÓ: románok, németek, romák

TEOLÓGIAI MEGALAPOZÁS

Az Egyház legfontosabb feladata az evangélium terjesztése. Munkáját Krisztus parancsára, a Szentlélek kegyelmének és szeretetének ösztönzésére végzi, hogy mindenkit elvezessen Krisztus hitére, szabadságára és békéjére. (vö. AG 5)

Jézus számára minden nép és nemzet fontos. Azzal a céllal küldi el apostolait, és a mai keresztényeket is, hogy hirdessék az Isten Országát minden nemzetnek.

Az Egyház Krisztus titokzatos Teste. *„Krisztus az, aki az egész testet egybefogja és összetartja a különféle izületek segítségével, hogy a tagok betöltsék az erejükhöz szabott feladatkört. Így növekszik a test, és építi fel saját magát a szeretetben”* (Ef 4, 16).

A II. Vatikáni Zsinat tanítása szerint a püspököknek gondoskodnia kell a más anyanyelvű híveiről is, a nyelvüket jól beszélő papok által. (vö. CD 23)

Ezek a gondolatok az Egyházi Törvénykönyvben is fellelhetők: *„... ahol indokolt, létesítsenek személyi jellegű plébániákat, melyek valamely terület krisztushívőinek rítusa, nyelve, nemzetisége szerint, vagy más szempont alapján nyernek meghatározást”* (CIC 518).

A Katolikus Egyház Katekizmusa ezt tanítja: *„Krisztus, minden nép világossága és üdvössége a helyi Egyház liturgikus élete által nyilvánult meg, annak a népnek és kultúrának, amelyhez az az Egyház küldetett, és amelyben meggyökerezett. Az Egyház katolikus: egységebe képes beleépíteni a kultúrák minden igazi gazdagságát, azokat megtisztítván”* (KEK 1202).

II. János Pál pápa számtalanszor utalt rá, hogy legyünk fogékonnyak az Egyház kisebbségeinek problémáira.

HELYZETKÉP

A keresztény szolidaritás a mai világban az egyetlen mód, mely által a népek megbékélhetnek és barátkozhatnak anélkül, hogy elfojtanak magukban a hazaszeretet érzését. Kisebbségeink pasztorálásában különös jelentőséggel bír az anyanyelv ápolása. Egyházmegyénk védőszentje Szent István, a magyarok első királya mondta, hogy gyenge és tehetetlen az az ország, amelyben csak egy nyelv és egy szokás létezik.

Egyházmegyénkben a híveink többsége magyar anyanyelvű, akik az ország egyik nemzeti kisebbségéhez tartoznak, de vannak román, német és roma hívek is.

A *román* anyanyelvű római katolikus hívek helyzete a legérzékenyebb. Mivel az országban többségben vannak, számukra nem jelent gondot a nyelvük, vagy nemzeti tudatuk megőrzése. A hit tekintetében azonban háromszorosan is kisebbségben vannak, mely indokolja érzékenységüket: elsősorban, az ortodox román többséggel szemben, akik sokszor kevésbé tekintik őket hazafiaknak; a román görög katolikusokkal szemben, akik ugyancsak hajlamosak kevésbé románoknak tekinteni őket, és nyilvánvalóan kisebbségben vannak az egyházmegye magyar ajkú római katolikus híveivel szemben. Ezért segíteni kell őket, hogy valóban otthonosan érezzék magukat, a latin rítusnak és az etnikai hovatartozásuknak megfelelően megtalálják helyüket.

A pasztorációs tevékenység a következőkre terjed ki:

Szatmárnémetiben létezik egy jól összeforrott, 600 főt számláló közösség a Kálvária templomban. 1992 óta vasárnap és egyházi ünnepeken román nyelvű szentmise van számukra és a gyerekek hitoktatása is anyanyelvükön történik. 2001 szeptembere óta még heti két szentmisén vehetnek részt; a házasságkötések, keresztelők és

temetési szertartások is román nyelven folynak. A nagybőjti keresztúti ájtatosságokat laikusok vezetik. Az egyházmegye legnagyobb búcsúján, a Jézus Szíve búcsún, román nyelvű szentmisét is tartanak, de a felkészítő kilenced csak magyarul folyik. 2003 őszén a püspök személyi plébániát létesített a szatmárnémeti román anyanyelvű hívek részére, és plébánosnak egy jászvárosi egyházmegyes csángó papot nevezett ki.

Az **Avasban** él a legtöbb román ajkú római katolikus, kb. 1300 hívő. Lajosvölgyihután, Bujánházán és Bikszádon román nyelvű szentmisét és hitoktatást végeznek.

Sár, Színfalú és Alsóhomoród plébániáin tartanak román nyelvű szentmiséket, és a gyermekeknek román nyelven oktatják a hittant, Krasznasándorfaluban csak hittanórák vannak románul. Ezeken a plébániákon összesen 200 román ajkú római katolikus él.

Nagybányán a román ajkú római katolikus hívek száma 300, saját lelkipásztorral a Szent Antal templomban, mely adminisztrációs szempontból a Szentháromság Plébániához tartozik. Itt pénteken és vasárnap van román nyelvű szentmise és hittanóra; a szentségeket ugyancsak anyanyelven szolgáltatják ki a híveknek.

Felsőkohón, ahol 200 tagot számláló román nyelvű római katolikus közösség él, már 1989 előtt is volt román nyelvű pasztoráció.

Iloba Handal Szinerváralja plébániájához tartozik, itt 100 román római katolikus hívő számára tartanak szentmisét és hittanórákat.

A történelmi Máramaros megyében a román nyelvű közösségek **Szigetkamara** (300 hívő) és **Borsabánya** (200 hívő) környékére összpontosulnak, ahol a szentmise és a hitoktatás román nyelven va n. **Felsővisón, Nagybocksón, Tiszaveresmarton** csak a gyermekek

hitoktatása folyik román nyelven. Vannak helyek, ahol ha csak magyar nyelven hitoktatnak, a gyermekek már nem értik, amit tanulnak.

A **németek (svábok)** elszigetelt, előregedett közösségeket alkotnak. Valamikor a Szatmári Egyházmegye zömét alkották, ma már csak néhány kis településen őrizték meg a németet liturgikus nyelvként. A hagyományos sváb községek az egyedüliek, amelyek tisztán és egységesen római katolikus vallásúak. A szentmise nyelve ennek ellenére a magyar, néhány kivételtől eltekintve.

Szatmárnémetiben a Kálvária templomban minden vasárnap tartanak egy német nyelvű szentmisét is, de nem egy jól körülhatárolt német közösség igényei szerint, hanem azoknak a híveknek, akik közel érzi magukhoz a német nyelvet és kultúrát. Ugyanúgy, mint a román hívek részére, 2003 őszén a püspök számukra is személyi plébániát hozott létre.

A **Nagykárolyban, Erdődön, Krasznabélteken és Alsóhomoródon** tartott német nyelvű szentmisék célja elsősorban az, hogy megőrizték a nyelvet, és ébren tartsák a lakosságban a sváb, német önzonosság tudatot.

Nagybányán minden második kedden tartanak német nyelvű szentmisét a Szent Antal templomban, Felsővisón pedig osztrák származású német ajkúak számára.

A **romák** egy olyan népcsoport, melynek tagjai majdnem minden európai országban élnek. Saját nemzetállamuk nincs. Egyházmegyéinkben már nem lehet beszélni a romanes nyelvről, mint a helyi cigányságot összetartó kapocsról.

A romák pasztorációja különbözik a más kisebbségektől. A cigányság problémája szociális természetű, és kevésbé vagy egyáltalán nem nyelvi kérdés. A romák megtartották ugyan nemzeti identitásukat, de általában átvették a többségi nemzet nyelvét és vallását.

Így egyházmegyénkben a római katolikus vallású romák a vallási többség, a magyarság nyelvét vették át. Soha nem fejezték ki óhajukat és most sem igénylik a saját romanes nyelvükön tartott szentmiséket és pasztorációt, mivel ezt a nyelvet már csaknem teljesen elfelejtették. A gyermekek többségét megkeresztelik, de szentmisére csupán a nagy egyházi ünnepek alkalmával járnak. A pap nem szociális munkás, hanem az Egyház képviselője, akinek feladata a cigányságot is Krisztus titokzatos Testébe, az Egyházba bekapcsolni.

JAVASLATOK

156. Biztosítsák a fiatal papok számára tanulmányaik kiegészítését a román, német és roma kisebbségek pasztorálása tekintetében.
157. Tartsanak szentmisét a kisebbség nyelvén, ott, ahol ezt igénylik, a plébánia-templomokban is, nemcsak a filiákban.
158. A püspökség működjön együtt a hatóságokkal a roma kisebbség társadalmi problémáinak megoldása érdekében.
159. Azokon a plébániákon, ahol más nyelvű római katolikusok élnek, szerezzenek be liturgikus, énekes és imakönyveket számukra.
160. Rendezzenek találkozókat és tartsanak kapcsolatot az ország többi egyházmegyéjével az anyanyelvű pasztoráció javítása érdekében.
161. Értessék meg a hívekkel, hogy a kisebbségek megfelelő pasztorálása nem sérti a többségi hívők jogát a plébánián, nem csorbítja nemzeti és kulturális tudatukat.
162. Az egyháztanácsban legyen képviselője a más anyanyelvűeknek is.

RENDELKEZÉSEK

53. A román, német vagy más nyelv liturgikus cselekményekben való rendszeres használatának bevezetése az egyházmegye mindenkori püspökének hatáskörébe tartozik. A plébános esetenként, ha igénylik, bármilyen nyelven kiszolgáltathatja a szentségeket.
54. A papok áthelyezésekor a püspök vegye figyelembe a hívek anyanyelvi hovatartozását.
55. A lelkipásztorok törekedjenek híveik között erősíteni a testvéri kapcsolatokat. Senkit sem szabad háttérbe szorítani nemzeti hovatartozása miatt.

AZ ÖKUMENIZMUS

TEOLÓGIAI MEGALAPOZÁS

„Ökumenikus mozgalmon olyan tevékenységeket és kezdeményezéseket értünk, amelyeket a keresztények egységének előmozdítására indítanak és szerveznek az Egyház különféle szükségletei és az egyes korok lehetőségei szerint” (UR 4).

Jézus főpapi imájában kéri: „Legyenek mindnyájan egy. Amint te, Atyám bennem vagy, s én benned, úgy legyenek ők is bennünk, hogy így elhiggye a világ, hogy te küldtél engem” (Jn 17,21). Hisszük, hogy mindez meg is valósítható az ő segítségével, Lelkének erejével, neki engedelmeskedve és őt követve. „Az egység szorgalmazása az egész Egyház gondja. A híveké és a pásztoroké; mindenkit a maga adottságának megfelelően érint” (UR 5).

A Egyház testvéri tisztelettel és szeretettel tekint különvált testvéreire, akik már nem okolhatók a szakadás miatt. (vö. UR 4)

A Szentévre való készüllet jegyében II. János-Pál pápa lelkiismeretvizsgálatra és bűnbánatra szólította fel a katolikus Egyház tagjait. (vö. TM 34)

Az ökumenikus mozgalom a huszadik század első évtizedeiben a protestáns egyházakból indult el. A II. vatikáni zsinaton a római katolikus Egyház is visszavonhatatlanul elkötelezte magát mellette. Számunkra a következő dokumentumok irányadók: „Unitatis Redintegratio” határozat az ökumenizmusról, Ökumenikus Direktóriumok (1966, 1970, 1993), II. János Pál pápának a „Hogy egyek legyenek” kezdetű enciklikája (1995), az Egyházi Törvénykönyv ide vonatkozó kánonjai: 755., 804., 844., 1124 – 1128 és A Katolikus Egyház Katekizmusának 820 – 822. pontjai.

Az egység modellje a Szentháromság, Isten belső élete az egymástól különböző három Személy szeretetközössége. Az ember akkor tudja igazán kifejezni, hogy Isten képmása és gyermeke, amikor másokkal szeretetközösséget valósít meg.

Az egységért nem szabad feláldozni a kinyilatkoztatott hitigazságokat, lelkiiséget, az egyházfegyelmet, a liturgikus szertartásokat és az apostoli hagyományt.

Az ökumenizmust nem lehet siettetni. Józsanságra és türelemre van szükség. (vö. UR 24)

HELYZETKÉP

A Szatmári Egyházmegye területén a római katolikus hívek mellett, főként ortodoxok, reformátusok és görög katolikusok élnek. Jelen vannak még kisebb létszámmal a történelmi egyházak közül az ágostai evangélikusok, valamint az unitáriusok és különböző szekták, mint például a Jehova tanúi, baptisták, pünkösdisták, adventisták, stb.

A 2002-es népszámlálás adatai a hivatalos közlés alapján:

Szatmár megye

	MEGYE	SZATMÁRNÉMETHI	NAGYKÁROLY	VIDÉK
ORTODOX	185 895	54 604	7 662	123 629
RÓMAI KATOLIKUS	66 246	23 010	8 237	34 999
GÖRÖG KATOLIKUS	29 200	9 646	1 688	17 866
REFORMÁTUS	68 619	22 451	4 809	42 359
BAPTISTA	1 721	590	62	1 069
PÜNKÖSDISTA	8 517	1 613	77	6 827
MÁS	7 077	2 610	253	4 214
ÖSSZESEN	367 275	115 630	22 781	228 864

Máramaros megye

	MEGYE	NAGYBÁNYA	MÁRAMAROS- SZIGET	FELSŐBÁNYA	FELSŐVÍÓ
ORTODOX	397 279	95 593	24 403	7 130	13 199
RÓMAI KATOLIKUS	30 517	12 720	5 420	2 530	1 873
GÖRÖG KATOLIKUS	28 413	8 472	2 401	594	564
REFORMÁTUS	20 798	9 616	1 604	707	55
BAPTISTA	2 582	981	322	83	33
PÜNKÖSDISTA	15 756	4 497	294	215	39
MÁS	15 343	458	1 677	192	158
ÖSSZESEN	510 688	136 315	36 120	11 351	15 887

Egyházmegyénk területe nagyjából megegyezik Szatmár és Máramaros megye területével. E két megyében 96763 római katolikus van nyilvántartva. Ha ebből kivonjuk Tasnád – 1774, Kapnikbánya – 650, Erzsébetbánya – 773 és Magyarláros – 326 római katolikusait, akik nem tartoznak az egyházmegyéhez, és hozzáadjuk a Bihar megyei Érkörtvélyes 392 katolikusát, akkor elmondhatjuk, hogy egyházmegyénkben 93632 római katolikus él. Mindkét megyében, valamint városainkban, az ortodoxok vannak többségben. Kivételt képez Nagykároly és környéke, ahol híveink élnek nagyobb számban.

A görög katolikusokkal kapcsolatban nem beszélünk ökumenizmusról, hiszen csak a rítusban különbözünk.

A katolikus és ortodox egyház közötti tanbeli különbség nem érinti a lényegét. A kapcsolat és a párbeszéd azonban formális. Úgy tűnik, hogy a nyelvi különbség nagy akadályt jelent az ökumenizmus útján.

A katolikus és a történelmi protestáns egyházak között lényeges tanbeli különbségek vannak. A kapcsolat mégis szorosabb (ökumenikus imahetek, nemzeti ünnepeken való együttünneplés, történelmi megemlékezések stb.), mint az ortodox egyházzal. Ennek a zonban inkább politikai (nemzeti) színezete van, nem pedig valósi.

Egyes egyházjellegű közösségek képviselőivel nehezebb az ökumenikus párbeszéd. Ennek ellenére gondot kell fordítanunk ezekre a kapcsolatokra is, hiszen egyre inkább terjednek egyházmegyénkben, leginkább a városokban.

Az elmagányosodás, az otthontalanság keserű érzése egyre inkább fokozódik napjainkban. Elidegenedett társadalmunkban az emberek, közösségek személyes figyelmet igényelnek, érzelmi kötődést keresnek. Ezek a közösségek ezt kínálják, személyre szabott törődést ígérnek, barátságot, néha anyagi segítséget, munkahelyet, lakást. Lendületes térítő munkájuk miatt kihívást jelentenek számunkra.

Az ökumenikus kapcsolataink terén feszültséget okozhat a vegyes házasság és a gyermekek keresztelese. A katolikusok kötelesek az Egyház törvénye szerint katolikus pap vagy diakónus közreműködésével házasságot kötni, (vö. CIC 1108) és gyermekeiket a katolikus hitben kereszteni és nevelni. (vö. CIC 1125 és 1366)

Az ökumenizmus terén XXIII. János pápa megfogalmazása lehetne az irányadó: lényeges dolgokban egység, a többiben szabadság, és mindent kössön össze a szeretet. Ne azt keressük, ami szétválaszt, hanem ami összeköt.

JAVASLATOK:

163. Törekedjünk a párbeszédre, egymás értékeinek megismerésére és tiszteletére, az adott lehetőségek szerinti együttműködésre, és mindenekelőtt az egységért végzett imádságra.
164. A II. vatikáni zsinat irányelvei szerint elsődleges kötelességünk az őszinte önvizsgálat, hogy valóban krisztusi szeretettel fordulunk-e más vallású testvéreink felé.
165. Hívjuk meg más vallási közösségek lelkipásztorait az egyház-község fontosabb ünnepeire.

166. Fordítsunk több figyelmet a vegyes házasságban élők lelki gondozására. Megértéssel és szeretettel fogadjuk a más vallásúakat.
167. Gyarapítsuk híveink vallási ismereteit, neveljük őket a sajátos katolikus értékek megbecsülésére és gyakorlására, hogy meg erősödjenek a hitben.
168. Szervezzünk találkozókat az azonos településen lakó keresztény papok között, adjunk alkalmat baráti megbeszélésre és lelki töltődésre.

RENDELKEZÉSEK

56. A püspök nevezzen ki egy papot, aki az egyházmegye ökumenikus tevékenységét koordinálja.
57. Az ökumenikus szellem kialakításában jelentős szerepe van a hitoktatásnak és az igehirdetésnek. Kerüljünk minden olyan megfogalmazást, amely az iskolás gyermekekben és a hívekben ellenszenvet váltana ki a nem katolikus keresztényekkel szemben, vagy amely sérthetné egy más felekezetű keresztény érzékenységét. (vö. UR 4, és II. ÖD 61)

TÖMEGTÁJÉKOZTATÁS

TEOLÓGIAI MEGALAPOZÁS

A tájékoztatás korszerű eszközei (a sajtó, a film, a rádió, a televízió és stb.) a XXI. században mindenkire eljuttatják a társadalmi és politikai élet minden eseményére, jelenségére vonatkozó híryanagot. *„Az Anyaszentegyház jól tudja, hogy ezek az eszközök, helyesen alkalmazva, hasznos segítői az emberiségnek, mert előmozdítják az ember pihenését és szelleme kiművelését; az Isten országát is lehet velük terjeszteni és megszilárdítani. Tudja azonban azt is az Egyház, hogy az emberek a teremtő Isten szándékai ellen és saját romlásukra is használhatják őket; sőt anyai szorongással, fájdalommal látja azt a sok kárt, amely nagyon is gyakran éri a társadalmat helytelen használatuk következtében”* (IM 2).

A tömegtájékoztatás megsokszorozza a társadalmi kapcsolatokat, lélektanilag hat a közösségekre és elmélyíti a közösségtudatot.

A katolikus Egyház „feladatának tartja, hogy a tömegkommunikációs eszközökkel is továbbítsa az üdvösség jó hírét, és hogy megtanítsa az embereket azok helyes használatára. Az Egyháznak tehát veleszületett joga, hogy felhasználja és birtokolja ezeket az eszközöket, amennyiben azok a keresztény neveléshez vagy a lelkek üdvösségéért végzett bármiféle munkájukhoz szükségesek és hasznosak” (IM 3).

A hívekben tudatosítani kell, hogy a mai profán és szekularizált világban elsősorban az ő feladatuk humánus, keresztény szellemmel áthatni a tömegkommunikáció eszközeit, ezzel az emberiség tökéletesedését és üdvösségét szolgálva. Kiemelkedő erkölcsi felelősség hárul az újságírókra, írókra, színészekre, filmkölcsonzókra, vállalkozókra, eladókra és mindazokra, akik bármilyen

formában részt vesznek a közlési anyag megalkotásában és terjesztésében. (vö. IM11) Ismerjék és tartsák tiszteletben az erkölcsi törvényeket.

A közlés, tartalmát tekintve legyen mindig igaz és teljes, módját tekintve pedig korrekt, az ember törvényes jogait és méltóságát tiszteletben tartva.

HELYZETKÉP

A Szatmári Egyházmegyének a '40-es évek közepéig nem volt hivatalos sajtója. Néhány író papja révén napilapok, hetilapok arcélét, jellegét befolyásolta (Szatmári Hírlap, Téli Esték, Katolikus Élet, Szatmári Katolikus Élet). Támogatta a szerzetesek (jezsuiták) által szerkesztett közösségsszervező, hitbuzgalmi lapok kiadását (Az Apostol, Gyermekszív, Szívgyárdista, Kis Apostol, Szövetségés, Kis Keresztesek). Csak rövid ideig jelent meg az Egyházi Tudósító, kéziratként az Erdélyi Szív, és a ferencesek kiadásában több évig a Hildegárda című plébániai értesítő.

Az 1990-es évektől a Szatmári Friss Újságban jelentek meg egyházi vonatkozású, tájékoztató jellegű írások. Az egyházi szerzők írásai főleg felkérésre készültek. A közlések a tájékoztatás és nem az apostolkodás szerepét töltik be.

A 90-es években havonta jelentek meg egyházközségi értesítők és időszakos tudósítások (Gyertyafény, Rózsaeső, Ajándék, Szivárvány, Forrás, Fatima, Együtt, Egyházi tudósítás, a Ferences Világi Rend kiadásában az országos jellegűvé vált Szent Ferenc Nyomdokain). Az erdélyi katolikus egyházmegyék közös hetilapja, a Vasárnap, az Egyházi Média Iroda révén tájékoztat az egyházmegye fontosabb eseményeiről.

2000 után a romániai katolikus Egyház internetes honlapok segítségével is tájékoztatja híveit. A magyar püspökségek honlapja www.catholic.ro, a szatmári római katolikus egyházmegye eseményeiről pedig a www.szatmar.catholic.ro számol be. Időnként az

egyházmegyére vonatkozó híreket a román nyelvű katolikus **www.catholica.ro** is közöl.

Az egyházmegye papjai gyakran látogatják a magyarországi katolikus internetes honlapokat, pl. **www.ujember.katolikus.hu**, **www.plebania.net** vagy **www.katolikus.hu**.

Figyeljük és értelmezzük az „idők jeleit”, vegyük észre az emberi élet kihívásait, a média rejtett és közvetlen támadásait.

JAVASLATOK

169. A plébániai tevékenységek megszervezésében és közlésében, a lehetőségekhez mérten, használjuk fel a tömegtájékoztatás eszközeit.
170. A családok előfizetéssel támogassák a katolikus sajtó kiadványait és olvassák rendszeresen azokat.
171. Híveink, a rádió és a televízió műsoraiból áradó, a keresztény értékrendet romboló, erőszakos és erkölcstelen közvetítésektől óvják meg családjaikat. Kérvenyezzenek jó minőségű gyermekprogramokat, és tiltakozzanak az alkohol, dohányozás stb. reklámozása ellen.
172. Minden keresztény köteles állást foglalni az emberi méltóságot és a személyi jogokat sértő befolyásokkal szemben, és helyes, egészséges közvélemény kialakításáért munkálkodni a közjó előmozdítása érdekében.
173. A Média Iroda lássa el a sajtót az egyházmegyéről szóló híranyaggal és cikkekkkel, a Média Irodát pedig a plébániák tájékoztassák a náluk zajló eseményekről.

174. A Média Iroda alkalmazottja legyen szakember, folyamatosan frissítse és töltsse fel az egyházmegye internetes honlapját (www.szatmar.catholic.ro).
175. Az egyházmegyei hatóság figyelje és támogassa az egyházmegyei írott sajtót, a kis közösségek részére írt egyházközségi értesítők és tudósítások időszakos megjelentetését. A plébános legyen tényszerű krónikása az egyházközségének, mert feljegyzései egykor fontos dokumentumok lehetnek.
176. Hívjuk fel híveink figyelmét a hazai és a külföldi, egyházi vagy világi rádiók és televíziók vallásos műsoraira, az Internet kínálta lehetőségekre.

RENDELKEZÉSEK

58. Az egyházmegyei hatóság szorgalmazza a papság média-apostolkodását, és a szakmailag felkészült, elkötelezett hívők részvételét a tömegtájékoztatásban.
59. A tömegkommunikációban dolgozó híveink közöljenek megbízható, valós híreket, igazodjanak a keresztény értékrendhez.
60. Legyen egyházmegyei sajtóreferens.

ANYAGI JAVAK

TEOLÓGIAI MEGALAPOZÁS

„Menjetek el az egész világra és hirdessétek az evangéliumot” – olvassuk Mk 16,15-ben. Innen veszi az Egyház küldetését. Nem emberi elgondolásból, hanem isteni elrendelés alapján végzi feladatát. Sokrétű a tevékenysége, amely nem végezhető anyagi alap nélkül. Hogy csak a legfontosabbakat említsük: az istentiszteletek megszervezése, a papság és az egyház szolgálatában dolgozók ellátásának a biztosítása, az egyházmegyei lekipásztori feladatok megszervezése és ellátása, a szegényekkel való törődés és szeretet-szolgálat megszervezése stb. (vö. CIC1254)

Anyagi kérdésekről tehát szólnunk kell, és ezt jogosan tesszük, mert az anyagiak is eszközei annak, hogy a lelki célkitűzéseinket elérhessük, amennyiben okosan használjuk fel Krisztus Egyházának javára.

Az Egyházi Törvénykönyvünk az anyagi javakról tárgyalva, mindjárt az ide vonatkozó legelső kánonban kimondja: „*A Katolikus Egyháznak született joga, hogy a világi hatalomtól függetlenül anyagi javakat szerezzen, birtokoljon, igazgasson és elidegenítsen sajátos céljai szolgálatára*” (CIC1254). Az Egyháznak tehát rendelkeznie kell, az államhatalomtól függetlenül, anyagi javakkal. Jelenti ez azt is, hogy az Egyház anyagi javakat szerezhet, birtokolhat, kamatoztathat és anyagi forrásait jogilag biztosíthatja.

Közismert Jézus mondása: „*Méltó a munkás a maga bérére...*” (Lk 10,7). Ugyanezt Szent Pál így fogalmazza meg: „*Az evangélium hirdetői az evangéliumból éljenek*” (1Kor 9,14). A Presbiterorum Ordinis kezdetű zsinati határozat is, a 20. pontjában ezt írja: „*Tör-ténjék gondoskodás azoknak tisztas megélhetéséről, akik Isten népét*

szolgálgák”. Ez a megyés püspök feladata, mely a nyugdíjas papokra is vonatkozik.

„Amennyiben a papok méltányos ellátása más forrásból nincsen biztosítva, maguk a hívek, akikért a papok dolgoznak, valódi kötelezettség alapján, gondoskodjanak róla, hogy meg legyenek számukra a tisztes és állásukhoz méltó életfeltételek. A püspököknek figyelmeztetniük kell híveiket erre a kötelezettségre” (PO 20). Azokról a világiakról is gondoskodjanak, akik egyházi szolgálatban állnak. Lényeges, hogy a hívek tudják, mire fordítják az adományaikat.

HELYZETKÉP

Az 1948-as államosítást követően, Egyházunk anyagilag szinte teljesen összeomlott. Kisajátították javainkat, csupán templomaink és plébániáink maradtak meg. Állagukat csak nagy nehézségek árán sikerült megőrizni.

Anyagi jellegű tevékenységünk templomok felújítását, plébániák építését, javítását, hittantermek építését jelentette. Örömmel kell megemlítenünk, hogy híveink közül sokan erejükön felül hoztak áldozatot az Egyházért. Külföldi segélyszervezetek segítségével egyházmegyénkben több új plébániát is sikerült felépíteni. Itt kell hálás szívvel megemlékeznünk arról, hogy ezek az Europäischer Hilfsfonds – Bécs – Ausztria (ennek „jogi” utóda 1993 márciusától a Renovabis – Freising) és a Kirche in Not/Ostpriesterhilfe – Königstein – Nyugat-Németország – anyagi segítsége nélkül nem valósulhattak volna meg. Ugyanezek a segélyszervezetek a papok lelkipásztori munkáját személygépkocsik vásárlásával könnyítették meg, illetve megélhetésükhöz jelentős segítséget nyújtottak miseintenciók biztosításával.

A nyugati katolikus segélyszervezetek segítségnyújtásának azonban volt egy hátránya. A papokban és a hívekben az a tévhit alakult ki, hogy a nagyobb beruházásokat csak és kizárólag külföldi segélyekből lehet megoldani.

A negatív jelenségek között meg kell említenünk, hogy a papok és az egyházi alkalmazottak javadalmazása messze elmarad az átlagjövedelemtől. Ma is gondot jelent a kántor, sekrestyés fizetésének kigazdálkodása egy-egy plébánián.

Anyagi téren valódi változás – igaz, nem olyan mértékben, mint vártuk –, csak 1989 után állt be. Az elmúlt 14 esztendőben az államosított épületek visszaszolgáltatása lassan haladt, ezért hozzá kellett látnunk az építkezésekhez. Főleg külföldi segélyekre próbáltunk támaszkodni, de örömmel tapasztaltuk, hogy híveink abból a kevésből, amivel rendelkeznek, nagylelkűen támogattak.

Mindent egybevetve, elmondhatjuk, hogy a változást követő esztendők ilyen értelemben tartalmasak voltak. Egyházmegyei struktúránk helyreállításában – valamint az egyházmegye gazdasági tevékenységének koordinálására tett erőfeszítéseinkben – kiemelt helyen szerepel a Gazdasági Bizottság felállítása. Ennek értelmében feladatunk, hogy az anyagi javakra és azok kezelésére vonatkozóan pontos stratégiát dolgozzunk ki. Az állam részéről továbbra sem számíthatunk jelentősebb anyagi támogatásra. A külföldi segélyszervezetek is egyre csak azt hangsúlyozzák, hogy lassan meg kell állnunk a „*saját lábunkon*”, azaz egy olyan rendszert kell kidolgoznunk, mely önmagában is működőképes.

JAVASLATOK

177. Vegyük számba ingatlanjainkat (épületek, földek, stb.), azokat jó gazda módjára óvjuk (esetleg biztosítás révén is), és hasznosítsuk az Egyház előírásának betartásával.
178. Üres épületeinket, hogy az állaguk ne romoljon, adjuk ki használatra karbantartás és (felhasználótól függően) bér fejében az egyháztanács és az Egyházmegyei Hatóság jóváhagyásával. Erről készüljön hivatalos szerződés.

179. Minden egyházi alkalmazott tisztségének megfelelő javadalmazásban részesüljön, figyelembe véve az ide vonatkozó állami előírásokat.
180. Legyen az egyházmegyének és minden egyházközségnek reális költségvetése.
181. A plébániák csak a Főpásztor engedélyével indíthassanak üzleti vállalkozásokat és létesíthessenek alapítványokat.
182. Ajánlatos lenne egy nyugdíjalap létrehozása, amelybe a befizetés önkéntes alapon történne.
183. A régi szokásjog alapján a pap egyházi témájú könyveit és felszereléseit, valamint vagyonának egy részét, hagyja egyházmegyéjére.

RENDELKEZÉSEK

61. Nagyobb beruházások esetén, amelyekre építkezési engedély szükséges, a plébános kérje ki az Egyházmegyei Hatóság előzetes engedélyét.
62. A könyvelés tekintetében egyházmegyénkben a mindenkor érvényben lévő állami könyvelési rendszer az irányadó.
63. A hívek egyházi hozzájárulásának irányadó összege a kereső személyek jövedelmének 1%-a (mindig figyelembe véve a hívek szociális helyzetét).

64. Minden papnak legyen érvényes végrendelete, hogy halála esetén egyházmegyéjét és hozzátartozóit a fölösleges jogi bonyoldalmaktól megóvja.
65. Különös gonddal óvjuk és őrizzük műemlékeinket (templomok, szent edények, ruhák, festmények, szobrok stb.). Ezeket csak az Egyházmegyei Hatóság jóváhagyásával szabad restaurálni, kölcsönadni vagy eladni.
66. Minden egyházi ingatlannak legyen meg a telekkönyvi másolata, illetve a tulajdonlap másolata a plébánia és a püspökség irattárában.

EGYHÁZMEGYEI SZERVEZET

TEOLÓGIAI MEGALAPOZÁS

Az Egyház a II. vatikáni zsinat értelmében „*Krisztusban mint-egy szakramentuma, vagyis jele és eszköze az Istennel való bensőséges egyesülésnek és az egész emberiség egységének*” (LG 1). Az Egyház azonban intézmény is, hiszen emberekből áll, az emberek javára és üdvösségére.

Az egyházmegyének meghatározását szintén a II. vatikáni zsinat adja meg: „*Isten népének olyan része, amely egy püspökre van bízva, hogy ő azt pásztorként vezesse, a papsággal karöltve. ... Benne jelen van a tevékeny Krisztusnak egy, szent, katolikus és apostoli egyháza*” (CD 11).

Az egyházmegyének, ahhoz, hogy célját megvalósítsa, és az emberek üdvösségét elősegítse, hatékony szervezésre van szüksége, melyet az Egyházi Törvénykönyv 368. és 369. kánonja ír le.

Az egyházmegye nem önmagáért van, Jézushoz hasonlóan szolgál. „*Az Emberfia sem azért jött, hogy neki szolgáljanak, hanem hogy ő szolgáljon másoknak, és odaadja az életét váltságul sokakért*” (Mt 20,28).

HELYZETKÉP

A Szatmári Egyházmegye Románia északnyugati részén fekszik, és magában foglalja Szatmár és Máramaros megyéket. Ami az egyházi közigazgatást illeti, az Erdély legnagyobb részét magában foglaló Gyulafehérvári Érsekség a legnagyobb egyházmegye, ezenkívül a Váradi, Temesvári, Iasi-i és Bukaresti Egyházmegyékre van a romániai katolikusság felosztva. A Bukaresti Érsekséghez tar-

tozik minden romániai egyházmegye, Gyulafehérvár kivételével. Ez a beosztás formális, olyan szempontból, hogy minden püspök maga vezeti az egyházmegyét anélkül, hogy az érsek beleszólhatna. Az érsek feladata: segítséget nyújtani a többi püspöknek, és a felügyelet.

A Szatmári Egyházmegye létrejöttét egy 1804. augusztus 9-én kelt pápai okmány hitelesítette. A történelem folyamán többször kiszakítottak belőle részeket, majd vissza is kapott területet. A mai formában létező egyházmegyénket az 1982. október 18-án kelt pápai okmány véglegesítette. 45 plébániáján közel 93 600 katolikus él, akiket 65 pap lát el.

Az egyházmegye szervezetét, az új viszonyok és igények szerint, a jövőbe tekintve kell átgondolni és átszervezni, figyelembe véve a papság fogyatkozását és a társadalom megváltozását. Át kell gondolni a vezetők-vezetettek közötti kapcsolatot. Ez megköveteli azt is, hogy a II. vatikáni zsinat szellemében, megfelelő képzettségű és lelkeségű laikusokat szervezzünk be az egyházmegye intézményeibe. (vö. CIC 471)

EGYHÁZMEGYÉNK SZERKEZETI FELÉPÍTÉSE

AZ EGYHÁZMEGYEI HIVATAL

A megyéspüspök

Apostolutód, Isten helyett áll a nyáj élén, mint pásztor: a tanítás mestere, az istentisztelet papja és a kormányzás szolgája. Aki őt hallgatja, Krisztust hallgatja, aki pedig megveti, az Krisztust veti meg és azt, aki Krisztust küldte. (vö. LG 20) A püspöki hatalom-

ról és a püspök kötelességeiről az Egyházi Törvénykönyv 381-402 kánonjai rendelkeznek. A vezetést az egyházmegyei hivatal segítségével végzi.

A püspök „*látható őselve és alapja az egységnek*” saját egyházmegyéjében, amelynek „*képviselője*” és „*felelőse*” (vö. LG 22-23). Ahhoz, hogy a főpásztor atyai és pásztori feladatát eredményesen végezhesse, szoros kapcsolatban kell lennie legközelebbi munkatársaival, a papokkal. Vizitáció formájában gyakran látogassa az egyházmegye plébániáit, hogy így alkalma legyen szót váltani híveivel is, és tökéletesebb képet kapjon az egyházközség helyzetéről.

Általános és püspöki helynök

Az általános helynök feladata képviselni és helyettesíteni a püspököt távollétében, figyelemmel kísérni az egyházmegye életét területi felosztásaiban (esperességek, pasztorális egység, plébániák), és végrehajtani a „*moderator curiae*” szerepét. Jogait az Egyházi Törvénykönyv szabályozza, (vö. CIC 479. 1-3 §) melyek között a legfontosabb a végrehajtói hatalom, azok kivételével, melyeket a püspök magának tart fenn. (vö. CIC 475 és 479)

A püspöki helynök kinevezése függ az egyházmegye igényeitől. A püspöki helynök az egyházmegye ügyeinek bizonyos csoportjára kap kinevezést a főpásztortól. A rábízott ügyekben ugyanazzal a hatalommal rendelkezik, mely az általános helynököt megilleti. Ha nem segédpüspök, kinevezését meghatározott időre kapja. (vö. CIC 477. 1 §)

Az egyházmegyei hivatal

Az egyházmegyei hivatal (kúria) azokból az intézményekből és személyekből áll, akik a püspököt a kormányzásban segítik. (vö. CIC 469) Kinevezésük a püspökre tartozik. (vö. CIC 470)

Mivel az egyházmegye szíve a kúria, ezért nagyon fontos, hogy olyan szakembereket alkalmazzanak, ha lehetséges főállásban, akik jól ismerik az egyházmegye vallási és társadalmi helyzetét.

„Az egyházmegyei hivatalt úgy kell megszervezni, hogy a püspök számára alkalmas eszköz legyen nemcsak az egyházmegye közigazgatásában, hanem az apostolkodásban is” (CD 27).

Az irodaigazgató feladata, az Egyházi Törvénykönyv szerint, a hivatal iratainak a megszerkesztése, kiküldése és gondos megőrzése a levéltárban. (vö. CIC 482. 1 §) Egyben ő irányítja a kúria feladatait.

A püspöki titkár feladata a püspök által rábízott ügyek intézése.

Az Egyházi Törvénykönyv nagyon fontos szerepet tulajdonít a levéltárosnak. Háromféle levéltár van: általános, titkos és történelmi. A levéltáros szakképzett személy legyen, lehet világi is.

A Gazdasági Tanács szerepét külön kiemeli a Codex. Feladata a költségvetés elkészítése, tanácsadás gazdasági és jogi ügyekben. Tagjai szakértők legyenek és a világi jogban járatosak. (vö. CIC 492-493)

A CIC 494 kánonja szerint a püspöknek ki kell neveznie egy vagyonkezelőt, aki gazdasági ügyekben jártas.

Az egyházmegyei hivatalhoz tartozik: a gazdasági irodavezető, könyvelő, építésügyi referens, egyházi médiairoda, világi iroda, ifjúsági iroda, egyházmegyei hittan tanfelügyelő.

Az egyházmegyei bíróság

A bíróság tagjait – bírósági helynökök, bírák, ügyész, kötelékvédő, ügyvéd és jegyző – a megyés püspök nevezi ki, öt évre.

Bíróságunk az egyházmegyében előforduló ügyeket első fokon, a Váradi Egyházmegye ügyeit másodfokon illetékes intézni.

Tanácsadó testületek

A Papi Szenátus az egyházmegye papságát képviseli. Állandó testület és feladata, hogy segítse a püspököt az egyházmegye kormányzásában. Külön szabályzata van, melyet a püspök hagy jóvá. (vö. CIC 495-502)

A Szenátus tagjai közül a püspök nevezi ki a Tanácsosok Testületét öt éves időtartamra. A testület feladatait a jog határozza meg. (vö. CIC 501-502)

A Káptalan szerepéről és feladatairól a Codex 503-510 kánonjai rendelkeznek. Egyházmegyénkben a Káptalan újjászervezése még nem történt meg.

A tanácsadó testületek tagjai csak papok lehetnek.

A Pasztorális Tanács felállítása nem kötelező, de javasolt. Feladata a püspök felügyelete alatt vizsgálni és mérlegelni az egyházmegyében folyó lelkipásztori munkát, és ezzel kapcsolatos javaslatokat terjesszen elő. Tagjai között világiak és szerzetesek is lehetnek. (vö. CIC 511-514)

Egyéb bizottságok

Feladatuk a szakmai segítségnyújtás egyes ügyekben és szakterületeken. Vezetőjüket és a tagokat a püspök nevezi ki.

JAVASLATOK

184. Az egyházmegyei bírák jogi képzésére és továbbképzésére gondot kell fordítani. Olyan esetekben, amikor azt az Egyházi Törvénykönyv megengedi, alkalmazzunk megfelelő világiakat a bírósági munkában. Munkájuk után illő díjazásban részesüljenek és költségeiket térítésék meg.
185. Paphiány miatt, a vagyonkezelő lehetne világi krisztushívő is, aki átlátja az egyházmegye anyagi helyzetét.
186. Hozzanak létre olyan bizottságot, mely segíti és felügyeli a zsinati határozatok gyakorlatba ültetését.
187. A főpásztor nevezzen ki püspöki helynököt, akinek feladata, a pasztorális területeket felügyelő referensek munkájának koordinálása.

AZ EGYHÁZMEGYE TERÜLETI FELOSZTÁSA

Az egyházmegye jelenleg három főesperességre, ezeken belül hét esperességre van felosztva, élükön a fő- és a kerületi esperesekkel.

A főesperesség

A főesperest a püspök nevezi ki. Évente legalább egyszer felkeresi a hozzá tartozó espereseket, megvizsgálja az esperesi és plébánosi tevékenységüket. Tapasztalatairól jelentést tesz a püspöknek.

Esperesség

A kerületi espereseket a püspök nevezi ki meghatározott időre. Kíváncsinos, hogy az esperesek minden tekintetben példát mutassanak, és tiszteletnek örvendjenek a papok körében.

Az esperes tartson személyes kapcsolatot minden lelkipásztorral és látogassa a plébániákat. Az esperesekről a Codex 553-555 kánonjai rendelkeznek.

Plébánia

„Mivel a püspök egyházmegyéjében nem tud mindenkor és mindenhol személyesen egész nyájának élén állni, szükségképpen hívó közösségeket kell létesítenie. Közülük a legfontosabbak a plébániák, amelyek a püspököt helyettesítő helyi lelkipásztor vezetése alatt állnak” (SC 42).

A plébánia is, úgy, mint az egyházmegye, jogi személy.

A káplán a plébános első munkatársa. Hivatalánál fogva köteles a plébánost plébániai szolgálatban segíteni, helyettesíteni, és lelkipásztori tevékenységéről beszámolni.

A plébániákról, plébánosokról és káplánokról az Egyházi Törvénykönyv 515-552 kánonjai szólnak.

Az egyházi alkalmazottak a lelkipásztor közvetlen munkatársai. Ide tartoznak a sekrestyés, a temetőőr, a kántor, a titkár, a hitokta-

tók és az önkéntes világiak is. Fontos, hogy köztük és a lelkipásztor között legyen kölcsönös tisztelet és megbecsülés. A lelkipásztor tekintse őket munkatársnak és nem beosztottnak, a világi munkatársak pedig ne akarjanak a plébános fölé nőni. Szükséges, hogy az alkalmazottaknak legyen munkaszerződésük, mely a munkaköri leírást is tartalmazza.

A plébániai egyháztanács, gazdasági tanács és pasztorális tanács jó lehetőség a hívek aktív bekapcsolására a plébánia életébe.

Az egyháztanács az egyházközség választott vezetőinek testülete. Tagjai keresztény magatartásukkal a többi hívő megbecsülését élvezzék. A választását és a tevékenységét külön szabályzat írja elő.

A Codex 537. kánonja alapján kötelező a gazdasági tanács létrehozása, amely segítséget nyújt a plébánia javainak kezelésében. A tanács élén a mindenkori plébános áll.

A pasztorális tanács létesítése nem kötelező. A gazdasági és a pasztorális tanács tevékenységét végezhetné a nálunk már hagyományokkal rendelkező egyháztanács.

Filia

A filia a plébániához tartozó, külön lelkésszel nem rendelkező hívők közössége.

JAVASLATOK

188. Minden plébánián megszerezni kellene a levéltárat és a könyvtárat.
189. A plébánosok szolgálati ideje egy egyházközségben öttől tíz évig terjedjen. Lehetőséget kell adni a plébánosoknak, hogy minél jobban megismerjék az egyházmegyét.
190. Az egyháztanácsok működését segíthetné egy egyházmegyei szintű képzés.

RENDELKEZÉSEK

HITOKTATÁS, KATOLIKUS ISKOLA, KERESZTÉNY NEVELÉS

KATOLIKUS NEVELÉS

1. Minden plébániának legyen jól felszerelt hittanterme.
2. A hitoktató legyen mindig komolyan felkészülve, oktatási módszereit a körülményeknek megfelelően és felelősségteljesen válassza meg.
3. Egyházmegyénknek legyen kinevezett, teológiát végzett hittan tanfelügyelője. Feladata ne csak az óralátogatás legyen, hanem a hitoktatók számára lelki és szakmai továbbképzők megszervezése is. Ezeken a hitoktatók legalább kétfévente kötelesek részt venni.

SZENTSÉGEK, SZENTELMÉNYEK, LITURGIKUS CSELEKMÉNYEK

AZ EUKARISZTIA

4. Sem a liturgikus szövegeken, sem a szent cselekményeken nem szabad módosítani egyéni elképzelés szerint.
5. Buzdítsuk a híveket, hogy – amennyiben valami súlyos ok nem gátolja őket – valahányszor részt vesznek az egész szentmisén, mindig járuljanak szentáldozáshoz is, megtartva a CIC 917 kánon előírását.

RENDELKEZÉSEK

6. Az első szentáldozás előtt legyen 3 éves rendszeres és folyamatos hitoktatás, az utolsó hónapokban pedig a lelkipásztor által vezetett felkészítés. Meg kell kívánni a vasárnapi és kötelező ünnepi szentmiséken való tevékeny részvételt.
7. Ha az elsőáldozásra készülőt nem a jelenlegi lakóhelye szerinti plébánián keresztelték, kérjük a keresztelési igazolást. Utána értesítsük az első szentáldozásról a keresztelési helyet, hogy ezt bevezessék a keresztelési anyakönyvbe.
8. Ügyeljünk arra, hogy a tenyérbe áldozók, az előírásoknak megfelelően, az oltár előtt vegyék magukhoz az Oltáriszentséget.
9. Lehetőséget kell adni a híveknek, hogy napközben is bemehessenek a templomba egyéni imára, szentséglátogatásra.

A KERESZTSÉG SZENTSÉGE

10. A keresztség szentségének kiszolgáltatásánál tiszteletben kell tartani a területi illetékesség egyházi jogi előírásait. (vö. CIC 857)
Ha a szülők gyermekeiket nem a lakhelyük plébániáján szeretnék megkereszteltetni, a keresztelő papnak előzetesen engedélyt kell kérnie az illetékes plébánostól.
11. Az Egyház előírásait megtartva, (vö. CIC 868) ahhoz, hogy a gyermeket megengedetten kereszteljék meg, szükséges, hogy legalább az egyik szülő beleegyezzék, és megalapozott remény legyen arra, hogy vallásos nevelést fog kapni. Ha ez hiányzik, a keresztséget halasszuk el.
12. A szülők és keresztszülők részére tartsanak legalább egy keresztelési felkészítőt. Amennyiben szentségi életük hiányos, fel kell ajánlani a segítséget, hogy megfelelő katekézis után az elmaradt szentségekben részesüljenek. Igyekezzünk bevonni őket a közösség életébe.

13. Keresztszülő csak olyan valaki lehet, aki teljesíti a CIC 874. kánonjának előírásait. Ha nem a plébánia híve, az illetékes plébánosától írásbeli igazolást hoz.

A BÉRMÁLÁS

14. A bérmálás szentségében csak azok részesülhetnek, akik gyakorló keresztény életet élnek, rendszeres hitoktatáson vesznek részt legalább két éven keresztül, és aktívan bekapcsolódnak a plébánia életébe.
15. A bérmálás alapja a személyes érettség és a felnőtt döntés. Ezért szükséges a korhatár felemelése. Legkorábban a nyolcadik osztályosok bérmálkoznak.
16. Csak az arra alkalmas katolikus lehet bérmaszülő.

A BŰNBÁNAT SZENTSÉGE

17. A lelkipásztorok az igehirdetések alkalmával gyakran szólnak a bűnről és a bűnbánatról, hogy ezzel is helyes büntudatra neveljék a híveket.
18. Szoktassuk rá a híveket a szentmise előtti gyónásra. Erre külön időpontban, nem csak a szentmiséhez kötve, adjunk lehetőséget, hogy ne kelljen kapkodni a gyóntatással.
19. Tudatosítsuk híveinkben, hogy súlyos bűnnel nem járulhatnak szentáldozáshoz. A szentmise bűnbánati liturgiája nem elegendő a súlyos bűnök megbocsátásához.
20. A lelkipásztorok kötelessége a híveknek rendszeres gyónási alkalmat biztosítani.

A BETEGEK KENETE

21. A betegek szentségét csak kellő felkészítés után szolgáltatassuk ki a közösségileg felvevőknek. Minden felvevő előzőleg végezze el szentgyónását.

SZENTELMÉNYEK

22. A szentelményekkel kapcsolatban, világosítsuk fel a híveket az Egyház tanításáról.
23. Az egyházi temetés nem csak kegyeleti cselekedet, hanem a feltámadás hitéből forrásozó szent cselekmény. Ezt hangsúlyozzuk a szertartás méltó végzésével, különösen pedig a temetésen mondott homíliával, amelyre komolyan kell készülni.
24. Az egyházi temetés bizonyos esetekben megtagadható a hit és az erkölcs védelme érdekében. (vö. CIC 1183-84) Semmi esetre sem anyagi okok miatt.

A SZENT ZENE ÉS EGYHÁZMŰVÉSZET

25. A vallásos és szakrális művészet Isten végtelen szépségét tükrözi. Az Egyház mindig fenntartotta magának a jogot, hogy ítélkezze a műalkotások felett. Erre vonatkozóan a II. vatikáni zsinat előírásai az irányadóak. A hívek az otthonukban feleslegessé vált képeket, szobrokat, vagy bármilyen más tárgyat (szőnyeg, szék, stb.) nem helyezhetnek el önkényesen a templomban.

IFJÚSÁG, IFJÚSÁGI SZERVEZETEK

26. Központ által irányított egyházmegyei ifjúsági munka:
 - a) koordinálja az Ifjúsági Lelkészség, szatmári központtal;
 - b) területileg legyen felosztva, regionális megbízott ifjúsági lelkésszel;
 - c) legyen összehangolva a plébániai önkéntes csoportvezetők és a megbízott regionális lelkészek munkájával.
27. Az egyházmegyei ifjúsági lelkész: lehetőséget kell biztosítani, hogy sajátos pasztorációs munkáját hatékonyan végezhesse.
28. Ifjúsági referens(ek): legyen egy állandó ifjúsági referens a központban, aki az ifjúsági lelkésszel együtt koordinálja a munkát.
29. Anyagi fedezet: az Ifjúsági Lelkészségnek egy központi irodahelyiséget, anyagi keretet és pályázati lehetőséget kell biztosítani.

CSALÁD ÉS CSALÁDPASZTORÁCIÓ

30. Céltudatosan törekedjünk a családgondozás folyamatos megszervezésére. Indítsunk egyházmegyei családpasztorációs programot.
31. Legyen az egyházmegyének egy családreferense.
32. A plébános feladatai közé tartozik a jegyesek felkészítése a házasságra, ami minimum három találkozóból álljon. Vegye igénybe elkötelezett keresztyén családok, orvosok és pszichológusok segítségét.

RENDELKEZÉSEK**VILÁGIAK JELENLÉTE AZ EGYHÁZBAN
ÉS A TÁRSADALOMBAN****PLÉBÁNIA**

33. A plébánián főállásban dolgozó világiak státusát és munkabeosztását munkaszerződés és munkaköri leírás szabályozza.

**PAPKÉPZÉS, HIVATÁSGONDOZÁS,
MEGÚJULÓ PAPI ÉLET, ÁLLANDÓ DIAKONÁTUS****PAPKÉPZÉS**

34. Vakáció idején a plébánosok vonják be kispapjaikat a plébánia életébe.
35. Vakációban a kispapok vegyenek részt az egyházmegyei ifjúsági rendezvényeken.

HIVATÁSGONDOZÁS

36. Minden elsőszombati szentmisében imádkozzunk papi és szerzetesi hivatásokért.
37. Legyen kinevezett hivatásgondozó referens.

MEGÚJULÓ PAPI ÉLET

38. A felszentelése után minden pap 5 évig évente vegyen részt lelkigyakorlaton, azután pedig legalább 3 évenként. A megújuló papi élet érdekében az Egyházmegyei Hivatal évi öt munkanapot biztosít mindenkinek lelkigyakorlatok végzésére.
39. Minden papnak legyen lelkipásztorja.

40. A papok lelki töltekezésének eszköze a havonkénti rekollekciós nap is. Tartsák lelkiismeretbeli kötelességüknek a részvételt.
41. A fiatal papok, szentelésük utáni első évtől kezdődően, vegyenek részt a papi továbbképzőkön, és tegyék le az ún. ismétlővizsgákat.
42. Biztosítani kell a papok évi szabadságát. (vö. CIC 283. 2§; 533. 2-3. §) A papok törekedjenek szabadságukat ill. szabadnapjukat úgy összehangolni, hogy ez a helyettesítéseket tekintve megoldható legyen.
43. A papok figyeljenek oda az öltözködésükre. Liturgikus szolgálatok végzésére reverendában menjenek (kivétel a nyári kánikulában való temetés lehet), világi rendezvényeken, ha az Egyházat képviselik, reverendában vagy papi civilben jelenjenek meg. (vö. CIC 284)

AZ ISTENNEK SZENTELT ÉLET INTÉZMÉNYEI ÉS AZ APOSTOLI ÉLET TÁRSASÁGAI

44. Legyen az egyházmegyének szerzetes referense, akinek feladata kapcsolatot tartani az egyházmegye területén működő Istennek szentelt élet közösségeivel.

SZOCIÁLIS ÉS KARITATÍV TEVÉKENYSÉG

45. Minden plébánián létesítsünk szeretetszolgálattal foglalkozó csoportot.
46. Minden templomban a Szt. Antal persely bevételét a plébánia szegényei javára fordítsák. Ezzel az összeggel a szeretetszolgálati csoport a plébánossal együtt rendelkezzen.

RENDELKEZÉSEK

47. A püspök nevezzen ki egyházmegyei szinten egy lelkészt és egy világit a szeretetszolgálati csoportok koordinálására, képzésére, animálására és találkozók szervezésére.

SAJÁTSÁGOS CSOPORTOK**ÖREGEK – BETEGEK**

48. A plébánosnak kötelessége megismerni a gondjaira bízott híveket. Látogassa a betegeket és öregeket. Munkájába vonjon be világiakat is.

SZÓRVÁNY-PASZTORÁCIÓ

49. A szórványsegély folyósításával biztosítani kell a szórványban dolgozók fizetését.
50. Legyen minden szórványközösségnek egy nagyobb testvérplébániája.

LELKISÉGI MOZGALMAK ÉS EGYESÜLETEK

51. A plébános támogassa és bátorítsa a lelkiségi mozgalmakat és egyesületeket, hogy a plébánián evangelizációs tevékenységüket sajátos karizmáikkal végezzék. Ha a plébános csatlakozik valamelyik lelkiségi mozgalomhoz, akkor is maradjon mindenkinél a plébánosa.
52. Legyen a lelkiségi mozgalmakkal és egyesületekkel megbízott referens.

ANYANYELVŰ PASZTORÁCIÓ: ROMÁNOK, NÉMETEK, ROMÁK

53. A román, német vagy más nyelv liturgikus cselekményekben való rendszeres használatának bevezetése az egyházmegye mindenkor püspökének hatáskörébe tartozik. A plébános esetenként, ha igénylik, bármilyen nyelven kiszolgáltathatja a szentéseket.
54. A papok áthelyezésekor a püspök vegye figyelembe a hívek anyanyelvi hovatartozását.
55. A lelkipásztorok törekedjenek híveik között erősíteni a testvéri kapcsolatokat. Senkit sem szabad háttérbe szorítani nemzeti hovatartozása miatt.

AZ ÖKUMENIZMUS

56. A püspök nevezzen ki egy papot, aki az egyházmegye ökumenikus tevékenységét koordinálja.
57. Az ökumenikus szellem kialakításában jelentős szerepe van a hitoktatásnak és az igehirdetésnek. Kerüljünk minden olyan megfogalmazást, amely az iskolás gyermekekben és a hívekben ellenszenvet váltana ki a nem katolikus keresztényekkel szemben, vagy amely sérthetné egy más felekezetű keresztény érzékenységét. (vö. UR 4, és II. ÖD 61)

TÖMEGTÁJÉKOZTATÁS

58. Az egyházmegyei hatóság szorgalmazza a papság média-apostolkodását, és a szakmailag felkészült, elkötelezett hívők részvételét a tömegtájékoztatásban.

RENDELKEZÉSEK

59. A tömegkommunikációban dolgozó híveink közöljenek megbízható, valós híreket, igazodjanak a keresztény értékrendhez.

60. Legyen egyházmegyei sajtóreferens.

ANYAGI JAVAK

61. Nagyobb beruházások esetén, amelyekre építkezési engedély szükséges, a plébános kérje ki az Egyházmegyei Hatóság előzetes engedélyét.

62. A könyvelés tekintetében egyházmegyénkben a mindenkor érvényben lévő állami könyvelési rendszer az irányadó.

63. A hívek egyházi hozzájárulásának irányadó összege a kereső személyek jövedelmének 1%-a (mindig figyelembe véve a hívek szociális helyzetét).

64. Minden papnak legyen érvényes végrendelete, hogy halála esetén egyházmegyéjét és hozzátartozóit a fölösleges jogi bonyodalmaktól megóvjá.

65. Különös gonddal óvjuk és őrizzük műemlékeinket (templok, szent edények, ruhák, festmények, szobrok stb.). Ezeket csak az Egyházmegyei Hatóság jóváhagyásával szabad restaurálni, kölcsönadni vagy eladni.

66. Minden egyházi ingatlannak legyen meg a telekkönyvi másolata, illetve a tulajdonlap másolata a plébánia és a püspökség irattárában.

HOTĂRÂRE

P 676 /2005

Activitățile pregătitoare ale Sinodului Diecezan, anunțat de episcopul Paul Reizer în Postul mare al anului 2001, le-am confirmat și am dispus continuarea lor.

Documentele votate le-am preluat în Anul Jubiliar, în care s-au aniversat 200 de ani de la înființarea diecezei, la data de 21 august 2004, cu ocazia sfintei liturghii solemne de închidere a sinodului. Am examinat propunerile și dispozițiile, constatând că acestea sunt în concordanță cu învățătura Bisericii.

Cartea Sinodală, conform canonului 466 din Codul de Drept Canonic, o aprob cu data de astăzi și, întărită cu semnătura mea, o fac oficial publică. Începând cu data de 20 august 2005, în Sărbătoarea Sfântului Ștefan rege, patronul principal al diecezei, confer dispozițiilor putere de lege și dispun intrarea lor în vigoare.

Harul Spiritului Sfânt să înnoiască dieceza noastră și să facă inimile noastre asemenea Preasfintei Inimi a lui Isus.

Satu Mare, la 5 iunie 2005

În Sărbătoarea Preasfintei Inimi a lui Isus

Eugen Schönberger
episcop

PROPUNERI ȘI DISPOZIȚII

EVANGHELIZAREA. COMUNITATEA CREȘTINĂ

EVANGHELIZAREA

Propuneri

1. Evanghelizarea este sarcina cea mai importantă a Bisericii. Episcopul să trimită mai mulți preoți acolo unde trăiește majoritatea credincioșilor. Să aibă grijă ca în fiecare loc să ajungă omul potrivit.
2. Predicile preoților trebuie să țină cont de nivelul intelectual și condițiile de viață ale auditoriului. Să evite exprimările teoretice, străine de viață și exagerat de moralizatoare și să nu fie mai lungi de 15 minute. În centrul predicii să stea Sfânta Scriptură.
3. Parohul să fie apropiat de credincioși, să nu-i țină distanță. Să-și aleagă dintre ei colaboratori.
4. Acolo unde sunt solicitări, să se organizeze cercuri biblice, sfârșit de săptămână în comun pentru familii, lăsând cale liberă mișcărilor spirituale catolice. Ar fi oportun ca parohiile să primească scrieri incitante, care să trezească interesul, servind ca puncte de plecare pentru dezbateri.
5. Episcopul și preoții să găsească modalități pentru ca vestea cea bună să ajungă și la cei care nu prea frecventează Biserica.

6. Credincioșii catolici să dea pretutindeni mărturie, acolo unde sunt prezenți, cu vorbele și viața lor, evitând, însă, atitudinea agasantă, specifică sectelor.
7. În fiecare biserică parohială mai mare să existe posibilitatea cumpărării de cărți sau casete video catolice; se recomandă ca în fiecare parohie să se înființeze o bibliotecă.
8. Nu există evanghelizare fără Sfânta Scriptură. Să ne străduim ca în fiecare familie să existe Biblia sau măcar Noul Testament care să fie citite.
9. Să reînnoim obiceiul misiunilor populare în toate parohiile.

COMUNITATEA CREȘTINĂ ÎN PAROHIE

Propuneri

10. Să punem la dispoziție încăperile parohiei, având grijă ca preotul, care are și locuința în clădirea în care se află birourile parohiale, să se poată oricând retrage. Să ne străduim ca fiecare membru al comunității parohiale să poată considera nu numai biserica, ci și încăperile existente sau cele pe cale de a deveni săli comunitare, ca un al doilea cămin. Este necesar un orar la birouri dar, după posibilități, parohul să poată fi oricând contactat.
11. Preotul să ajute doar formarea acelor grupuri care se străduiesc să cuprindă membrii comunității parohiale și care, pe termen lung, în unitate permanentă cu parohul, dar și în lipsa acestuia, pot să rămână viabile.
12. Să atragem cât mai mulți colaboratori laici pentru a ne ajuta. Să sprijinim ideile și propunerile lor.

13. La orele de religie să punem accent pe educarea în spirit comunitar.
14. Să facem cunoștință cu educația de tip catecumenal și să o aplicăm la parohie.
15. Să cultivăm și să încurajăm, respectiv să impulsionăm tradițiile religioase ziditoare de comunitate cum ar fi: Sfânta Familie caută adăpost, Viflaimul, sfințirea caselor, colindele.

ÎNVĂȚĂMÂNTUL RELIGIOS. ȘCOALA CATOLICĂ. EDUCAȚIA CREȘTINĂ

Propuneri

16. Parohii să se străduiască să atragă profesorii de religie în viața parohiei. Să-i considere colaboratori, să le urmărească activitatea la școală, să se întrunească cu ei și să-i sprijine.
17. Să punem un accent mai mare astfel încât copiii și tinerii noștri să fie implicați mai activ în viața liturgică. Să ne ocupăm și de îmbogățirea cunoștințelor lor liturgice.
18. Să ne îngrijim ca și la filiale să se facă educație religioasă măcar la biserică.
19. La nivel diecezan să existe un centru catehetic de unde să se poată împrumuta materiale ajutătoare, ex.: cărți de specialitate, filme video, diafilme, reviste, etc.
20. Episcopia să acorde o atenție sporită și egală funcționării și echipării tuturor școlilor catolice (bibliotecă, laborator, sală de sport) precum și formării corpului didactic.

21. Școlile noastre catolice să aibă pe termen lung, ca angajat permanent, un îndrumător spiritual.
22. Este importantă informarea elevilor aflați în pragul alegerii profesiei și a părinților acestora despre școlile catolice. În acest sens să se organizeze zilele porților deschise și să se editeze broșuri informative. Parohii să ajute și ei în această popularizare.
23. Comitetul catehetic să fie atent ca școlile catolice să corespundă învățaturii Bisericii în ceea ce privește spiritul, disciplinele, programele și profesorii lor. Aceasta nu înseamnă că elevi și profesori care nu sunt catolici să nu poată învăța, respectiv preda la aceste școli.
24. Episcopul să încerce ca în procesul educativ să fie încadrați călugări și călugărițe.
25. Să devină o prioritate atât pentru parohii cât și pentru școli întreținerea de relații sistematice cu părinții copiilor și tinerilor precum și catehezele pentru adulți.
26. Pentru educația religioasă de la parohii este necesară elaborarea programei de învățământ religios diecezan.
27. Este necesară angajarea unor persoane care să se ocupe de îndrumarea și organizarea activităților tinerilor în timpul liber.

Dispoziții

1. Fiecare parohie să aibă o sală de religie bine dotată.
2. Profesorul de religie să fie mereu pregătit serios, alegându-și metodele didactice cu deplină responsabilitate, în funcție de condiții.

3. Dieceza să aibă un inspector de învățământ religios, absolvent de teologie, numit oficial. Sarcina lui este nu numai inspectarea orelor ci și organizarea unor programe de perfecționare pe plan spiritual și de specialitate pentru profesorii de religie, care să fie obligați să participe la aceste programe măcar o dată la doi ani.

SACRAMENTELE, SACRAMENTALIILE, ACTELE LITURGICE

EUHARISTIA

Propuneri

28. Lectorii să fie ministranți sau credincioși bine pregătiți care citească accentuat, inteligibil și clar. Rugăciunea credincioșilor să fie dinainte pregătită.
29. În funcție de aprecierea episcopului diecezan, fetele și femeile să fie acceptate ca ministranți.
30. Ministranții să fie instruiți asupra elementelor de bază ale liturghiei ca să știe ce și de ce fac.
31. Este foarte importantă participarea și prin cântat a credincioșilor la sfânta liturghie. Parohul și cantorul hotărăsc împreună ce cântece se cântă. Cântecele să fie aprobate de biserică și să corespundă perioadei anului liturgic și ocaziei respective. Pot fi interpretate și cântece de tineret așa-zis moderne, chiar și cu acompaniament de chitară, dacă ele corespund solemnității liturghiei din punct de vedere al textului, muzicii și modului de interpretare.

32. Împărtășirea este parte integrantă a sfintei liturghii. Dacă este posibil, la fiecare sfântă liturghie cuminecarea să se facă cu ostia atunci consacrată.
33. Să profităm de posibilitatea cuminecării sub ambele specii (cf. BO 359-367 sau Disp. Gen. 240-251).
34. În timpul de peste an să facem mai variate serviciile divine prin liturghii votive și pentru diferite necesități, fără a cădea, însă, în extreme.
35. Zilele de adorație să devină o sărbătoare în fiecare parohie.
36. Lipsa preoților să nu fie un impediment pentru a nu se face adorația. Aceasta poate fi condusă de un credincios laic care este desemnat în acest sens, cu respectarea strictă a tuturor regulilor liturgice. Credincioșii să participe activ prin rugăciune și cântece, dar să existe și posibilitatea meditației personale prin introducerea unor momente de liniște.
37. Procesiunea este o mărturie de credință, căreia trebuie să i se acorde atenție și care necesită o bună organizare.
38. În toate bisericile parohiale să fie cel puțin o dată pe lună Sfânta liturghie în limba latină. Trebuie să ne îngrijim ca părțile permanente ale Sfintei liturghii să fie spuse sau cântate împreună de credincioși în limba oficială a Bisericii.

Dispoziții

4. Textele și faptele liturgice nu pot fi modificate după idei personale.

5. Să îndemnăm credincioșii ca, atunci când participă integral la sfânta liturghie – în afara cazului când sunt împiedicați de motive grave–, să se și cuminece, respectând și prevederile can. 917 din CDC.
6. Înainte de prima sfântă împărtășanie trebuie să se pretindă o educație religioasă regulată și continuă de 3 ani, pregătirea din ultimele luni fiind făcută de preot. Totodată să se pretindă participarea regulată și continuă la sfintele liturghii de duminică și sărbători.
7. Dacă cel care se pregătește de prima împărtășanie nu a fost botezat la parohia de care aparține, să solicităm certificatul de botez. Iar apoi să informăm parohia unde s-a făcut botezul despre prima împărtășanie, ca să fie menționată în registrul de botez.
8. Să fim atenți ca împărtășania din mână cu Sfântul Sacrament să se facă, conform prescripțiilor, în fața altarului.
9. Trebuie să se dea posibilitate credincioșilor ca ei să poată intra și în timpul zilei în biserică pentru adorație sau pentru a se ruga.

SACRAMENTUL BOTEZULUI

Propuneri

39. Părinții să anunțe cel puțin cu o lună înainte intenția de botezare la parohia de care aparțin teritorial.
40. Să valorificăm posibilitatea botezului celebrat în cadrul sfintei liturghii (în acord cu părinții). Să evidențiem și în acest fel faptul că botezul este nu numai sărbătoarea familiei ci a întregii comunități parohiale.

Dispoziții

10. Administrarea sacramentului Botezului să se facă doar cu respectarea competențelor locale conform prescripțiilor dreptului canonic(can. 857). Dacă părinții nu doresc să-și boteze copilul în parohia unde domiciliază, atunci preotul care oficiază botezul trebuie să obțină acordul prealabil al parohului care are această competență.
11. Respectând prevederile Bisericii (can. 868), pentru ca un copil să fie botezat în mod licit, este necesar ca cel puțin unul dintre părinți să ceară botezul și să existe speranța întemeiată că va primi o educație religioasă. Dacă aceasta lipsește, să amânăm botezul.
12. Să se țină cel puțin o pregătire spirituală pentru părinți și nași. În măsura în care există lipsuri în viața lor sacramentală, trebuie să le oferim ajutor ca, după o cateheză corespunzătoare, să se bucure de sacramentele la care au avut rămăneri în urmă, străduindu-ne să-i implicăm în viața comunitară.
13. Poate fi naș doar persoana care îndeplinește prevederile can. 874 din CDC. Dacă nu este un membru al parohiei, va aduce adeverință de la parohul de care aparține.

MIRUL

Propuneri

41. Să fie pregătiți sufletește nu numai cei cărora li se administrează mirul ci și părinții, nașii de mir și chiar întreaga comunitate parohială (prin triduum sau exerciții spirituale).

42. Să ne străduim a-i conștientiza pe credincioși că sacramentul mirului este o sursă de putere sufletească ce nu trebuie în nici un caz neglijată. Aceasta însă nu înseamnă că pe cei care s-au îndepărtat de credință îi vom mirui înainte de cununie fără o serioasă pregătire prealabilă.
43. Festivitățile formale, legate de miruire, să fie cumpătate, nu îmbrăcăminte și cadoul să fie principalele elemente, ci importanța sacramentului însuși să iasă în evidență cu o nobilă simplitate.
44. Parohul să poarte în inima sa menținerea, în continuare, a legăturii cu cei miruiți.
45. Episcopul să examineze necesitatea pregătirii catecumenale a diecezei înainte de administrarea mirului.

Dispoziții

14. Pot să beneficieze de sacramentul miruirii doar cei care practică o viață creștină sistematică, participă regulat la educația religioasă timp de cel puțin doi ani și iau parte activă la viața parohiei.
15. Miruirea să aibă la bază maturizarea personală și hotărârea chibzuită. De aceea este necesară mărirea limitei de vârstă. Miruirea să se facă cel mai devreme în clasa a opta.
16. Pot fi nași de mir numai credincioșii catolici care sunt cores-punzători.

SACRAMENTUL POCĂINȚEI

Propuneri

46. E nevoie de o oglindă a sufletului, potrivită vremurilor noastre, care să ofere un ajutor corespunzător în pregătirea pentru o bună sfântă spovadă.
47. Se recomandă modernizarea scaunelor de mărturisire - mai confortabile și izolate fonic. Unde există posibilitatea, să amenajăm o cameră de spovadă.
48. Confesorul să-l prezinte mereu penitentului pe Dumnezeu îndurător și iubitor față de păcătoși. Să nu provoace teamă și niciodată să nu vorbească cu penitentul ca și când l-ar condamna.
49. Să oferim credincioșilor posibilitatea conversației spirituale, de care pot beneficia și cei care sunt opriți de la sacrameinte.
50. În perioadele importante ale anului liturgic (advent, postul mare, perioada exercițiilor spirituale) să celebrăm liturghii penitențiale cu invitarea și altor confesori.

Dispoziții

17. Cu ocazia predicilor, preoții să vorbească cât mai des despre greșală și pocăință, pentru a-i educa și prin aceasta pe credincioși la o corectă conștientizare a păcatului.
18. Să-i obișnuim pe credincioși să se spovedească înainte de sfânta liturghie. În acest sens, să oferim posibilitatea mărturisirii într-o perioadă diferită a zilei, nelegată de sfânta liturghie, pentru a nu ne pripi cu spovada.

19. Credincioșii trebuie conștientizați că nu pot participa la sfânta împărtășanie având un păcat grav. Partea penitențială a sfintei liturghii nu este suficientă pentru iertarea păcatelor grave.
20. Este obligația preoților să asigure credincioșilor posibilitatea de a se spovedi regulat.

SACRAMENTUL UNGERII BOLNAVILOR (MASLUL)

Propuneri

51. Cu ocazia conferirii acestui sacrament, membrii prezenți ai familiei reprezintă comunitatea bisericească, de aceea trebuie atrași și ei în rugăciunile ce însoțesc ritul.
52. Să facem totul pentru ca, în conștiința credincioșilor, „*sacramentul ultimei ungeri*” să se transforme în „*sacramentul ungerii bolnavilor*”.
53. În fiecare parohie să se confere o dată pe an sacramentul ungerii bolnavilor în comunitate, cu o pregătire prealabilă adecvată.

Dispoziție

21. Sacramentul ungerii bolnavilor să fie conferit în comunitate după o pregătire adecvată. Toți cei care primesc maslul să se mărturisească înainte.

SACRAMENTALIILE

Propuneri

54. Să conștientizăm în credincioși importanța sfințirii caselor și locuințelor noi. Și aceasta ajută la formarea conștiinței că aparțin, sunt legați de comunitatea parohială.
55. Păstorul sufletesc să se străduiască să-i facă pe credincioși să înțeleagă că este mult mai importantă rugăciunea și pomana decât numărul mare de coroane și praznicul. Ar fi mai simplu ca sumele corespunzătoare să fie pentru ajutorul celor nevoiași sau chiar a familiei îndoliate.
56. La înmormântarea celui care s-a sinucis, preotul să accentueze îndurarea lui Dumnezeu și să fie cu considerație față de durerea familiei îndoliate.
57. Preoții să încurajeze și chiar să îndemne la practicarea acelor devoțiuni populare care întăresc religiozitatea din afara bisericii.

Dispoziții

22. În legătură cu sacramentaliile, să-i lămurim pe credincioși despre învățătura Bisericii.
23. Înmormântarea religioasă nu este doar un act de pietate, ci un demers sfânt, izvorât din credința în înviere. Trebuie să accentuăm aceasta prin oficierea demnă a ritualului, mai ales prin omilia spusă la înmormântare, care trebuie pregătită cu seriozitate.
24. Înmormântarea bisericească poate fi refuzată în anumite situații (can. 1183-84) în interesul apărării credinței și moralei dar, în nici un caz, din motive materiale.

CINSTIREA SFINȚILOR.

Propuneri

58. Este sarcina preoților ca în educarea la o religiozitate corectă, în munca de evanghelizare, să asigure un loc convenit și demn cinstirii Mariei și sfinților.
59. Pelerinajul statuii Sfintei Fecioare de la Fatima în dieceză, respectiv la familie este plin de haruri și ajunge să miște mulți credincioși. De aceea trebuie practicat în continuare, dar preoții să fie atenți și să prevină manifestările superstițioase.

MUZICA SFÂNTĂ ȘI ARTA BISERICESCĂ

Propuneri

60. Cei care conduc liturghia să primească o educație muzicală corespunzătoare. Tinerii care se pregătesc să devină preoți să acorde o atenție sporită muzicii sfinte și îndeosebi învățării muzicii gregoriene.
61. Cantorii să participe măcar o dată la doi ani la exerciții spirituale de perfecționare.
62. Comunitățile bisericești să se străduiască – chiar cu sacrificii materiale – să aibă coruri și cantori credincioși, cunoscători ai liturghiei și bine pregătiți profesional.
63. În școlile catolice să fie nu numai ore de muzică, ci să se acorde spațiu și pentru educația muzicală bisericească.
64. La construirea sau transformarea bisericilor, să fie mereu consultat în proiectare și execuție un specialist liturgic.

Dispoziție

25. Artă religioasă și sacră oglindește frumusețea infinită a lui Dumnezeu. Biserica și-a rezervat întotdeauna dreptul să se pronunțe asupra operelor de artă. În acest sens trebuie urmate prevederile Conciliului Vatican II. Credincioșii nu pot să așeze în biserică tablouri, sculpturi sau orice alte obiecte (covoare, scaune, etc) devenite de prisos în casele lor.

TINERETUL, ORGANIZAȚIILE DE TINERET

Propuneri

65. Oficiul pentru Pastorația Tineretului să organizeze programe interesante pentru tineri, care să cuprindă toate aspectele vieții lor. Să contribuie la cultivarea relațiilor frățești.
66. Oficiul pentru Pastorația Tineretului să fie deschis față sugestiile sosite de la parohii, astfel încât să poată desfășura o activitate corespunzătoare necesităților locale. În interesul operativității și eficienței, parohiile să se străduiască să colaboreze cu Oficiul pentru Pastorația Tineretului.
67. Preoții, referenții și responsabili grupurilor parohiale, care se ocupă de tineret, să aibă parte de programe regulate de instruire.
68. Să se asigure la fiecare parohie o încăpere unde tinerii se pot întâlni regulat și organiza programe comune.
69. „*Păstorul pentru tineret*” al fiecărei parohii este, în primul rând, parohul.

70. Este necesară elaborarea unui plan pentru pastorația tineretului care să ia în considerare exigențele și așteptările tuturor categoriilor de tineret.
71. Oficiul pentru Pastorația Tineretului, dincolo de transmiterea informațiilor, să colaboreze în mod regulat cu parohiile diecezei, cu preoții care se ocupă de tineri, prin intermediul programelor de perfecționare, întrunirilor și activităților în comun. Să reprezinte dieceza noastră la nivel național și internațional.
72. În fiecare an, la nivel diecezan, să oferim tinerilor zile de exerciții spirituale, iar la nivel parohial zile de reculegere spirituală (advent, postul mare, etc.).
73. Să insistăm ca tinerii să ia parte mai activă la liturghie (idei introductive, citirea lecturilor, compunerea și citirea rugăciunilor universale etc).
74. La fiecare parohie să existe un grup de tineri și să organizăm cel puțin o dată pe săptămână o oră de religie pentru aceștia.

Dispoziții

26. Coordonarea de la centru a activității diecezane cu tineretul:
 - a) se face de către Oficiul pentru Pastorația Tineretului cu sediul la Satu Mare;
 - b) să fie împărțită teritorial, cu preot pentru tineret aferent fiecărei regiuni;
 - c) să fie sincronizată cu conducătorii de grup voluntari de la parohii și cu activitatea preoților responsabili la nivel regional.
27. Preotul responsabil cu tineretul la nivel diecezan să aibă posibilitatea desfășurării eficiente a activității pastorale proprii.

28. Referentul(ții) pentru tineret: la centru să existe un referent permanent pentru tineri care împreună cu preotul responsabil pentru tineri coordonează această muncă.
29. Acoperirea materială: Oficiului pentru Pastorația Tineretului trebuie să i se asigure un birou, un cadru și posibilitatea de a concura pentru finanțări.

FAMILIA ȘI PASTORAȚIA FAMILIEI

Propuneri

75. Biserica să-i ajute pe părinți să-și educe copiii în spiritul valorilor creștine.
76. Să fim preocupați de formarea colaboratorilor laici care să poată depune o activitate corespunzătoare în pastorația familiilor.
77. Să se acorde importanță răspândirii și sprijinirii valorilor familiale creștine.
78. Să acordăm mai multă atenție sprijinirii grădinițelor și școlilor catolice, fiindcă aici s-ar putea realiza cea mai eficientă educație pentru căsătorie și familie.
79. Să-i facem să simtă pe cei care trăiesc în afara sacramentului căsătoriei că nu sunt excluși din Biserică și să căutăm împreună cu ei posibilitățile și modul de reglementare a acestei probleme.
80. Să-i atragem în viața parohiei și pe cei divorțați sau recăsătorii și să-i îndemnăm să participe la actele liturgice. Să-i

conștientizăm că, în caz de boală gravă, pot cere sacramentul pocăinței, Euharistia și ungerea bolnavilor.

81. Să punem un accent deosebit pe educația sexuală a tineretului. În acest scop, preoții să apeleze la ajutorul medicilor credincioși, psihologilor și perechilor căsătorite la orele de religie ale tinerilor.
82. Să se înființeze la parohii grupuri de familii care pot deveni celulele de bază ale reînnoirii comunitare.
83. Parohul și credincioșii să ajute familiile cu dificultăți și să-i sprijine pe părinții și copiii rezultați din căsătorii destrămate, pe cei rămași singuri în familii împuținate.
84. Să existe o strânsă colaborare între specialiștii organizației Caritas care se ocupă cu problemele familiei și referentul diecezan pentru familii.

Dispoziții

30. Să ne străduim în mod hotărât în vederea organizării permanente a ocrotirii familiilor. Să demarăm un program diecezan de pastorație a familiei.
31. Dieceza să aibă un referent pentru familii.
32. Printre sarcinile parohului se află pregătirea pentru căsătorie a celor logodiți, care trebuie să cuprindă cel puțin trei întâlniri. Să se țină cont de ajutorul familiilor creștine consacrate, medicilor, psihologilor.

PREZENȚA LAICILOR ÎN BISERICĂ ȘI SOCIETATE

Propuneri

85. Conferința Episcopală din România să solicite prin frecvente luări de poziție, elaborarea unei legislații a muncii mai drepte.
86. Comunitatea parohială să fie o punte de legătură între întreprinzători și șomeri. Preoții și colaboratorii lor pot ajuta prin atragerea atenției, stimulare și încurajare.
87. Laicii să își asume răspunderea în mod conștient în mărturisirea sistemului de valori evanghelice. Să dea un bun exemplu, să aibă curaj, să lupte contra nedreptăților, să rezolve conflictele în spirit creștinesc, să practice iertarea. Să ia poziție împotriva trândăviei, lipsei de interes, bârfelor calomnioase, a stresului de la locul de muncă.
88. Întreprinzătorii să achite la timp salariile, să plătească munca și calificarea, să-i angajeze pe muncitori în cadru legal, să respecte demnitatea angajaților, să acorde atenție celor cu familii numeroase, mamelor, să aibă în vedere sărbătorile creștine, să încurajeze întărirea legăturii dintre muncitori, să aprecieze munca cinstită.
89. Biserica să sprijine organizațiile religioase intelectuale și pe întreprinzători prin organizarea de exerciții spirituale.
90. Să existe pentru laici posibilități de instruire în următoarele domenii:
 - pregătire spirituală: îndrumare spirituală personală, exerciții spirituale;
 - teologie, cunoaștere a credinței;

- pregătire psihopedagogică pentru pedagogi, pentru cei care lucrează în domeniul sănătății și cel social;
- pregătire profesională de specialitate.

91. Atât conducătorii Bisericii cât și membrii parohiei să facă totul pentru ca la parohii să se formeze mici comunități creștine.

Dispoziție

33. Statutul și atribuțiile de serviciu ale laicilor care sunt angajați ai parohiei să fie reglementate prin contractul de muncă și fișa postului.

Propuneri

92. Biserica să ajute pregătirea specialiștilor autohtoni prin burse, fundații, înființarea de cămine, consiliere în alegerea profesiei.
93. Credincioșii să fie solidari unii cu alții, iar preoții, la rândul lor, să împărtășească soarta credincioșilor, mai ales a celor săraci. Doar astfel forța ce reunește familiile și micile comunități va fi mai credibilă și puternică.
94. Să-i rugăm pe creștinii devotați (restauratori de monumente, artiști, specialiști în economie și construcții) ca, prin prelegeri, conferințe, seminarii, să popularizeze moștenirea noastră culturală.
95. Să se acorde o atenție mai mare corurilor, orchestrelor și grupurilor de teatru ale amatorilor. Să sprijinim înființarea cercurilor de muzică populară, caselor de dansuri și jocuri, cinecluburilor, grupurilor de artizanat.

96. Preoții să vorbească despre învățătura Bisericii noastre privind rolul laicilor în viața publică.
97. Interesele Bisericii să fie reprezentate în politică de laici dedicați și pregătiți.

PREGĂTIREA PREOȚILOR, CULTIVAREA VOCAȚIILOR, REÎNNOIREA VIEȚII PREOȚEȘTI, DIACONATUL PERMANENT

PREGĂTIREA PREOȚILOR

Propuneri

98. În măsura în care aptitudinile seminariștilor o permit, să profităm, în interesul viitorului diecezei noastre, de posibilitățile de studiu în străinătate.
99. Superiorii și profesorii Institutului Teologic din Alba Iulia să se străduiască să facă tot posibilul pentru ca în institut atmosfera să fie intimă, familiară, plină de iubire și bazată pe încredere reciprocă.
100. În interesul unei educații mai eficiente, superiorii seminarului și parohii care au seminariști să întrețină o legătură mai strânsă și mai directă.
101. Să dăm seminariștilor posibilitatea ca pe lângă aprofundarea teologiei să poată acumula la institut cunoștințe cât mai vaste din domeniul psihologiei religiei, tehnicii moderne, mai ales al informaticii, al presei, de care vor avea nevoie pentru pastorație.

102. La teologie să se creeze posibilitatea ca seminariștii să poată face cunoștință cu mișcările spirituale existente la noi.
103. Seminariștii să fie educați treptat spre o independență cât mai mare, trezind totodată în ei și conștiința responsabilității proprii.
104. Pe lângă educația spirituală și intelectuală este importantă cultivarea virtuților și valorilor umane naturale. Și acestea țin de vocație.
105. Să nu lăsăm ca cei care părăsesc teologia să se piardă. Ei poartă multe valori pe care le-ar putea valorifica foarte bine în viața parohiei.
106. Seminariștii să considere ca o datorie participarea la toate hramurile de biserici la care pot să ajungă.
107. Parohii să se străduiască să-i cunoască pe seminariști, să vadă în ei viitorii colegi. Acest lucru este valabil și pentru seminariști.

Dispoziții

34. Parohii să-i implice în timpul vacanțelor pe seminariști în viața parohiei.
35. În timpul vacanțelor seminariștii să ia parte la manifestările pentru tineri organizate la nivel diecezan.

CULTIVAREA VOCAȚIEI

Propuneri

108. Membrii Comisiei Diecezane pentru Vocații să fie preoți, călugări și laici. Între aceștia să fie neapărat: preotul responsabil cu tineretul, îndrumătorii spirituali ai liceelor catolice și câte un reprezentant al ordinelor călugărești, respectiv al profesorilor de religie.
109. Să oferim adorații, devoțiuni, zile de post pentru vocații, chiar la nivel diecezan.
110. În liceele catolice, în cadrul orelor de religie sau dirigenție, să discutăm cu elevii despre vocația preoțească și călugărească.
111. Să organizăm în fiecare parohie activitatea cu ministranții și să ne preocupăm de pregătirea responsabililor.
112. Parohii să sprijine activitatea Oficiului pentru Pastorația Tineretului și Ministranților cu propuneri concrete și prin colaborare activă. Totodată preoții referenți să se străduiască să aibă o legătură permanentă și directă cu parohii.
113. Trebuie să facem tot posibilul ca presa să se ocupe mai mult de vocații, de viața preoțească. Să publicăm biografii ale preoților.
114. Să existe odată pe an posibilitatea întâlnirii dintre episcop și părinții seminariștilor, iar cu parohii măcar de două ori pe an.
115. La nivel diecezan să organizăm anual o zi de trezire a vocațiilor în care tinerilor interesați să li se prezinte ce înseamnă vocația

preoțească sau monahală, cum este viața la seminar, având posibilitatea de a discuta cu seminariștii.

- 116. Să organizăm în fiecare an exerciții spirituale de descoperire și alegere a vocațiilor, informând din timp parohiile.
- 117. În vacanțele de vară, seminariștii să viziteze parohiile diecezei. Astfel pot să le cunoască și să se întâlnească cu credincioșii și tinerii.
- 118. În duminica vocațiilor, seminariștii și călugării să dea mărturie despre chemarea proprie în câte o parohie.

Dispoziții

- 36. La fiecare sfântă liturghie celebrată prima sâmbătă a lunii să ne rugăm pentru vocațiile preoțești și monahale.
- 37. Să fie desemnat un referent pentru cultivarea vocațiilor.

REÎNNOIREA VIEȚII PREOȚEȘTI

Propuneri

- 119. Preoții și episcopii deopotrivă să aibă grijă ca între ei să se mențină relații profunde și familiare. În acest sens episcopul să-și viziteze preoții și preoții să se folosească de toate ocaziile pentru a se întâlni și discuta cu episcopul.
- 120. Atunci când un preot, după o chibzuială corespunzătoare, își părăsește vocația, să se poată baza pe bunătatea plină de înțelegere a episcopului, care, în măsura posibilităților, să-l ajute în depășirea greutăților oricărui început.

121. Episcopul să discute despre intenția de a-i numi parohi și cu preoții (tineri) care nu au dat examen în acest sens.
122. Preoții să acorde importanță cultivării relațiilor frățești și prietenești dintre ei. Să se viziteze, să acorde atenție colegilor bolnavi, izolați sau care au greutăți.
123. Ar fi necesară numirea unui „îndrumător spiritual diecezan” care să-i urmărească cu atenție, să-i viziteze sistematic pe preoți și să întrețină cu ei relații cu adevărat colegiale.
124. Episcopul și consiliul consultativ să planifice cu o deosebită grijă locul de slujire și sarcinile preoților (capelanilor) în primul an.

Dispoziție

38. Fiecare preot, timp de cinci ani după hirotonire, să participe anual la exerciții spirituale, iar apoi, măcar din trei în trei ani. În interesul reînnoirii vieții preoțești Oficiul diecezan asigură tuturor cinci zile lucrătoare pe an pentru exerciții spirituale.
39. Fiecare preot să aibă un îndrumător spiritual.
40. Și ziua lunară de reculegere este un mijloc de revigorare spirituală a preoților. Să-și considere participarea ca o datorie de conștiință.
41. Preoții tineri să participe, începând din primul an de hirotonire, la programele de perfecționare și să-și ia așa numitele „examene în reluare”.
42. Trebuie să se asigure preoților concediul anual (cf. can. 283 par.2; can. 533 par.2-3 din CDC). Preoții să se străduiască să-

și ia concediul, respectiv ziua liberă atunci când este posibilă înlocuirea lor.

43. Preoții să acorde atenție modului în care se îmbracă. La oficierea serviciilor liturgice să poarte reverenda (excepție făcând înmormântările în zile caniculare de vară), iar în public, când reprezintă Biserica, să poarte reverenda sau îmbrăcămintea preoțească civilă. (cf. CDC can. 284)

DIACONATUL PERMANENT

Propuneri

125. Conferința episcopală să dezbată problema introducerii diaconatului permanent.
126. Episcopii să se îngrijească din timp de pregătirea diaconilor permanenți.
127. Să le vorbim credincioșilor despre diaconatul permanent ca să-l cunoască și să nu manifeste aversiune față de acesta.
128. Preoții să-i primească în rândurile lor drept colaboratori pe diaconii permanenți.

INSTITUTELE DE VIAȚĂ CONSACRATĂ (CĂLUGĂRII) ȘI ASOCIAȚIILE DE VIAȚĂ APOSTOLICĂ

Propuneri

129. Ordinele călugărești care activează pe teritoriul diecezei să aibă legături sistematice între ele.

130. Călugării să desfășoare o activitate apostolică corespunzătoare carismei și spiritualității lor.
131. Călugării să participe în consiliile parohiale precum și la întocmirea planului de pastorație în dieceză.
132. În sărbătorile legate de viața consacrată (ziua mondială a călugărilor, ziua mondială a vocațiilor, ziua mondială a misiunilor), preoții să vorbească în cadrul liturghiei despre frumusețea și importanța vocațiilor preotești și călugărești.
133. La liceele catolice, parohii și la întrunirile de tineret să se organizeze programe în care tinerii pot face cunoștință cu comunitățile călugărești.

Dispoziție

44. Dieceza să aibă un referent călugăr care să țină legătura cu comunitățile de viață consacrată lui Dumnezeu din dieceză.

ACTIVITĂȚILE SOCIALE ȘI CARITATIVE

Propuneri

134. Să existe la nivel diecezan un birou social, cu următoarele îndatoriri: consiliere, informare, perfecționare.
135. Copiii și tinerii, împreună cu educatorii lor, să viziteze diferite instituții sociale pentru a experimenta și înțelege necesitatea practicării iubirii față de aproapele.
136. Să punem accent pe sprijinirea organizată și îngrijirea spirituală a copiilor catolici orfani.

137. Să invităm în dieceza noastră ordinele călugărești care activează pe plan social.
138. Instituțiile sociale și caritative ale diecezei să colaboreze cu organizațiile civile și guvernamentale în sprijinirea alcoolicilor, dependenților de droguri, persoanelor fără adăpost.

Dispoziții

45. Să înființăm la fiecare parohie un grup care să se ocupe de serviciul caritativ.
46. În fiecare biserică veniturile din pușculița Sf. Anton să fie destinate săracilor din parohie. De sumele strânse să dispună grupurile care se ocupă cu serviciul caritativ împreună cu parohul.
47. Episcopul să numească la nivel diecezan un preot și un laic pentru coordonarea, instruirea, animarea grupurilor de caritate și organizarea de întruniri.

GRUPURILE CU SPECIFIC DEOSEBIT (PASTORAȚIA BĂTRÂNILOR, BOLNAVILOR, DEȚINUȚILOR ȘI CELOR IZOLAȚI)

BĂTRÂNII – BOLNAVII

Propuneri

139. Ar fi de folos înființarea unui cămin diecezan de îngrijire.
140. Să numim responsabili de cartier care organizează pe teritoriul parohiei vizitarea bolnavilor, cărora pot să le ducă și predicile scrise sau înregistrate pe bandă.

141. Fiecare parohie să aibă un club al vârstnicilor.

Dispoziție

48. Este de datoria parohilor să-i cunoască pe credincioșii care i-au fost dați în grijă. Să-i viziteze pe bolnavi și bătrâni. Să îi atragă și pe laici în aceste activități.

PASTORAȚIA ÎN SPITALE

Propuneri

142. În centrele medicale mai mari ar fi indicată angajarea unui îndrumător spiritual pentru spitale. Parohii să organizeze vizitarea bolnavilor sub coordonarea referentului diecezan pentru spitale.

PASTORAȚIA ÎN ÎNCHISORI

Propuneri

143. Persoanele calificate (bărbați și femei) numite de episcop să viziteze în mod regulat închisorile.
144. După ispășirea pedepsei cu închisoarea, trebuie să ne străduim ca fostul deținut să fie reprimat de comunitate.

PASTORAȚIA CELOR IZOLAȚI

Propuneri

145. În acele filiale unde sfânta liturghie se celebrează doar o dată la două săptămâni sau o dată pe lună, laici împuterniciți de episcop să țină liturghia cuvântului. Astfel ajutăm la păstra-

rea conștiinței catolice a credincioșilor și la menținerea comunității.

146. Trebuie să insistăm pe constituirea micilor grupuri (grupuri de rugăciune, cercuri biblice, asociații, etc.).
147. În Consiliul Pastoral diecezan să fie un responsabil, preot sau laic, pentru zonele izolate.
148. Planul pastoral al diecezei să conțină în mod concret „*priorități pentru cei izolați*”.

Dispoziții

49. Prin contul de ajutor pentru comunitățile izolate să se asigure salariul celor care lucrează acolo.
50. Fiecare comunitate izolată să aibă o parohie soră mai mare.

MIȘCĂRILE SPIRITUALE ȘI ASOCIAȚIILE

Propuneri

149. În publicațiile noastre religioase să-și găsească loc, în mod regulat, știrile referitoare la mișcările spirituale, asociații și activitățile micilor comunități.
150. În domeniul catecumenatului, al educației religioase a adulților, să cerem ajutorul acelor mișcări spirituale care au experiență în acest domeniu.
151. Seminariștii să cunoască mișcările spirituale în anii de facultate, în anul de magisteriu sau în timpul vacanțelor de vară.

152. La numirea parohilor, episcopul să țină cont de acele mișcări spirituale, mici comunități și asociații care există în parohii.
153. Preoții să facă din parohia lor comunitatea comunităților. Parohia să fie căminul fiecărui credincios, unde și mișcările de reînnoire să se simtă acasă.
154. Membrii diverselor mișcări spirituale să se întâlnească în mod regulat, pentru a se cunoaște cât mai bine.
155. Membrii grupurilor spirituale să se ferească de elitism, să nu se izoleze de comunitatea parohiei, să nu exagereze importanța propriei spiritualități.

Dispoziții

51. Parohul să sprijine și încurajeze mișcările spirituale și asociațiile, astfel încât acestea să își îndeplinească activitățile de evanghelizare prin carismele lor specifice. Chiar dacă parohul se alătură uneia dintre mișcările spirituale, el să rămână păstorul tuturor.
52. Să existe în dieceza noastră un referent responsabil cu mișcările spirituale și asociațiile.

PASTORAȚIA ÎN LIMBA MATERNĂ: ROMÂNII, GERMANII, ROMII

Propuneri

156. Să se asigure preoților tineri posibilitatea completării studiilor legate de pastorația minoritarilor: români, germani și romi.

157. Să se țină sfinte liturghii în limba minoritarilor și în bisericile parohiale, acolo unde se solicită, nu numai la filiale.
158. Episcopia să colaboreze mai strâns cu oficialitățile în interesul rezolvării problemelor sociale ale minorității romilor.
159. În parohiile în care trăiesc romano-catolici având o altă limbă maternă, să se procure pentru ei cărți liturgice, de cântece și de rugăciune.
160. Să se organizeze întâlniri și să se țină legătura cu celelalte dieceze din țară, în vederea îmbunătățirii pastorației în limba maternă.
161. Să se explice credincioșilor că pastorația în favoarea minoritarilor nu afectează drepturile credincioșilor majoritari din parohie, nu știrbește conștiința lor națională și culturală.
162. În consiliul parohial să aibă reprezentanți și cei de altă limbă maternă.

Dispoziții

53. Introducerea folosirii regulate a limbii române, germane sau altei limbi în actele liturgice ține de competența episcopului. Parohul poate, de la caz la caz, dacă se solicită, să administreze sacramentele în orice limbă.
54. Cu ocazia numirii preoților, episcopul să țină cont de apartenența lingvistică a credincioșilor.
55. Păstorii să se străduiască să întărească relațiile frățesti între credincioșii lor. Nimeni nu poate fi marginalizat datorită apartenenței sale naționale.

ECUMENISMUL

Propuneri

163. Să ne străduim pentru dialog, pentru cunoașterea și respectarea valorilor reciproce, pentru colaborare în măsura posibilităților și, înainte de toate, să ne rugăm pentru unitate.
164. Prima noastră datorie, potrivit principiilor călăuzitoare ale Conciliului Vatican II, este un examen sincer de conștiință, pentru a vedea dacă, într-adevăr, ne îndreptăm, cu dragoste în Cristos, spre frații noștri de alte confesiuni.
165. Să invităm păstorii sufletești ai comunităților de altă credință la cele mai importante sărbători ale parohiei.
166. Să acordăm o atenție deosebită îndrumării spirituale a celor care trăiesc în căsătorii mixte. Să-i acceptăm cu înțelegere și dragoste pe cei de alte confesiuni.
167. Să îmbogățim cunoștințele religioase ale credincioșilor noștri, să-i educăm în spiritul aprecierii și practicării valorilor catolice specifice, pentru a-și întări astfel credința.
168. Să organizăm reuniuni între preoții creștini care locuiesc în aceeași zonă, să oferim ocazii pentru discuții prietenești și împărtășire spirituală.

Dispoziții

56. Episcopul să numească o persoană care să coordoneze activitățile ecumenice din dieceză.

57. În formarea spiritului ecumenic un rol important îl au educația religioasă și predicile. Să evităm acele exprimări care ar putea provoca în elevi sau credincioși antipatie față de creștinii care nu sunt catolici, sau care ar putea să rănească sentimentele unui creștin de altă confesiune.

MIJLOACELE DE COMUNICARE (MASS-MEDIA)

Propuneri

169. În organizarea și prezentarea activităților parohiale, să ne folosim, în limita posibilităților, de mijloacele de comunicare în masă.
170. Familiile să sprijine prin abonamente publicațiile presei catolice și să le citească regulat.
171. Credincioșii noștri să-și ferească familiile de emisiunile, transmise la radio și televiziune, care distrug sistemul de valori creștine, violente și imorale. Să solicităm programe de calitate pentru copii, să protestăm împotriva publicității la alcool, țigări, etc.
172. Fiecare creștin are datoria să ia atitudine față de influențele ce aduc atingere demnității umane și drepturilor persoanei și să militeze pentru instaurarea unei opinii publice, corecte, sănătoase în interesul promovării binelui comun.
173. Biroul Media să furnizeze presei materiale informative și articole despre dieceză, iar Biroul Media, la rândul său, să fie informat de parohii despre evenimentele petrecute pe plan local.

174. Angajatul Biroului Media să fie un specialist care să reînnoiască și să completeze pagina de Internet a diecezei (www.catholic.ro/szatmar).
175. Conducerea diecezei să urmărească și să sprijine presa scrisă a diecezei și apariția periodică a buletinelor parohiale și corespondențelor redactate despre comunitățile mici. Parohul să fie cronicarul evenimentelor parohiei, întrucât observațiile sale s-ar putea să fie odată documente importante.
176. Să atragem atenția credincioșilor asupra emisiunilor religioase, autohtone și străine, ale posturilor bisericești sau laice de radio și televiziune, asupra posibilităților oferite de Internet.

Dispoziții

58. Conducerea diecezei să insiste asupra apostolatului în presă și implicării în mass-media a credincioșilor activi, pregătiți profesional.
59. Credincioșii care lucrează în domeniul comunicațiilor în masă să transmită știri autentice, de încredere, raportându-se la sistemul de valori creștine.
60. Să existe un referent de presă diecezan.

BUNURILE MATERIALE

Propuneri

177. Să ne inventariem imobilele (construcții, terenuri, etc.), să le protejăm ca niște buni gospodari (eventual și prin asigurări) și să le valorificăm respectând prevederile Bisericii.

178. Pentru ca structura clădirilor neutilizate să nu se deterioreze, să le dăm în folosință în contul întreținerii și chiriei (indiferent de utilizator), cu aprobarea consiliului parohial și Autorității Diecezane. În acest sens, să se încheie un contract oficial.
179. Fiecare angajat al Bisericii să aibă parte de un venit corespunzător funcției sale, ținând seama de prevederile legale în acest domeniu.
180. Dieceza și fiecare parohie să aibă un buget realist.
181. Parohiile să inițieze activități comerciale și să înființeze fundații doar cu aprobarea Episcopului.
182. Ar fi recomandabil constituirea unui fond de pensii în care plata să se facă voluntar.
183. În virtutea vechilor cutume, preotul să lase moștenire diecezei cărțile și bunurile de natură bisericească precum și o parte din avere.

Dispoziții

61. În cazul investițiilor mai mari, care necesită și autorizare de construcție, parohul să ceară aprobarea prealabilă a Oficiului Diecezan.
62. În ce privește contabilitatea, aceasta este condusă în dieceză potrivit legislației în vigoare.
63. Suma orientativă a contribuției anuale a credincioșilor este de 1% din venitul persoanelor salariate (luându-se întotdeauna în considerare și situația socială).

64. Fiecare preot să aibă un testament valid, pentru ca în cazul decesului să ferească dieceza și pe aparținători de complicații juridice inutile.
65. Să protejăm cu o deosebită grijă monumentele noastre (biserici, obiecte de cult, haine, tablouri, sculpturi, etc.). Acestea pot fi restaurate, împrumutate sau vândute numai cu aprobarea Oficiului Diecezan.
66. Fiecare imobil să aibă copia extrasului de carte funciară, respectiv a titlului de proprietate la arhiva parohiei și episcopiei.

ORGANIZAREA DIECEZEI

OFICIUL DIECEZAN

Propuneri

184. Trebuie să se acorde atenție pregătirii și perfecționării juridice a judecătorilor diecezani. În cazurile permise de Codul Bisericesc să angajăm în activitatea judecătorească persoane laice corespunzătoare. Să fie retribuite după munca prestată și să li se acopere cheltuielile.
185. Datorită lipsei de preoți, administratorul ar putea fi și un credincios laic, care să urmărească situația materială a diecezei.
186. Să se înființeze o astfel de comisie care să ajute și urmărească aplicarea în practică a hotărârilor sinodului.
187. Episcopul să numească un vicar episcopal a cărui sarcină este coordonarea activității referenților care supraveghează zonele pastorale.

ÎMPĂRȚIREA TERITORIALĂ A DIECEZEI

Propuneri

188. Fiecare parohie ar trebui să-și organizeze arhiva și biblioteca.
189. Timpul de slujire al parohilor într-o comunitate parohială să varieze între cinci și zece ani. Trebuie să li se acorde parohilor posibilitatea de a cunoaște cât mai bine dieceza.
190. Funcționarea consiliilor parohiale ar putea fi ajutată de un program de perfecționare la nivel diecezan.

BESCHLUSS

P 676 /2005

Hiermit ratifiziere ich durch den Beschluss P569/2003, die Vorbereitungsarbeiten der von Bischof Reizer Pál in der Fastenzeit des Jahres 2001 angekündigten Diözesansynode und bestimme ihre Fortsetzung.

Die von der Synode bewilligten Dokumente übernahm ich am 21. August 2004, zum Anlass des 200 jährigen Jubiläums der Diözese, in einem festlichen Abschlußgottesdienst der Synode. Die Vorschläge und Anordnungen überprüfte ich und fand sie in vollem Einklang mit der Lehre der Kirche.

Das Synodalenbuch, gemäss dem Kirchlichen Gesetzbuch, can. 466, genehmige ich und mit meinem Unterschrift bestätigend gebe ich sie offiziell bekannt.

Ab dem 20. August 2005, zum Fest des Königs Heiligen Stefan, Schutzpatron der Diözese, erhebe ich die Anordnungen zur Gesetzkraft und verordne ich ihre Wirksamkeit.

Die Gnade des Heiligen Geistes möge unsere Diözese erneuen und unsere Herzen dem Herzen Jesu ähnlich formen.

Sathmar, den 5. Juni 2005
am Hochfest des Herzen Jesu

Eugen Schönberger
Bischof

VORSCHLÄGE UND ANORDNUNGEN

EVANGELISIERUNG; DIE GEMEINDE DER GLÄUBIGEN

EVANGELISIERUNG

Vorschläge

1. Die Evangelisierung ist die wichtigste Aufgabe der Kirche, darum sorgt der Bischof dafür, daß in den großen Gemeinden mehrere Priester tätig sind, und solche, die den Besonderheiten der jeweiligen Gemeinden entsprechen.
2. Die Predigten der Priester haben den Lebensumständen und intellektuellen Niveau der Gläubigen zu entsprechen. Lebensfremde Theorie und moralisierende Ansätze sind zu vermeiden. Das Wort Gottes hat im Mittelpunkt zu stehen, zudem soll jede Predigt nicht länger als 15 Minuten dauern.
3. Der Pfarrer lebt inmitten der Gemeinde, in engem Kontakt zu den Gläubigen, aus denen er Mitarbeiter für die einzelnen Dienste wählt. Nur so kann seine Gemeinde eine lebendige sein.
4. Nach Möglichkeit möge es in den Gemeinden Bibelkreise und Wochenende für Familien geben, ebenso sind die katholischen geistlichen Bewegungen zu unterstützen. Es ist empfehlenswert, für geistliche Schriften zu sorgen, die besonders in den Gruppengesprächen hilfreich sind.

5. Der Bischof und die Priester suchen Mittel und Wege, um die Frohe Botschaft auch denen zu verkündigen, die abseits stehen. Diese Evangelisierung „nach außen“ hat einen besonderen Wert.
6. Alle Gläubigen werden immer und überall in Worten und Taten, mit ihrem ganzen Leben Zeugnis ihres Glaubens ablegen, ohne Proselytismus zu betreiben.
7. Es ist empfehlenswert, in den größeren Pfarrkirchen kleine Verkaufsstände für Bücher und Zeitschriften einzurichten, ebenso sollte jede Gemeinde eine Bibliothek haben.
8. Ohne die Heilige Schrift ist Evangelisierung nicht möglich. Motivieren wir die Gläubigen, in jeder Familie eine Bibel oder wenigstens ein Neues Testament zu haben und sie auch zu lesen.
9. Der alte Brauch der Volksmission soll wieder neu belebt werden.

DIE GEMEINDE DER GLÄUBIGEN

Vorschläge

10. Die Räumlichkeiten des Pfarramtes sollen den Gläubigen zur Verfügung stehen ohne daß dadurch die private Wohnung des Pfarrers in Leidenschaft gezogen wird. Nur so ist es möglich, daß nicht nur der Kirchenraum, sondern alle anderen Räumlichkeiten von den Gläubigen als ihr zweites Zuhause betrachtet werden. Für das Pfarrbüro sind genaue Gesprächszeiten anzugeben. Der Seelsorger hat aber immer erreichbar zu sein, außer an seinem freien Tag.

11. Die Priester haben besonderes Interesse an den Gruppen, die sich in der Gemeinde und zum Aufbau dieser besonders einbringen, mit ihm zusammenarbeiten und ohne seine ständige Anwesenheit lebensfähig sind.
12. Es sind möglichst viele Laien in pastorale Arbeiten miteinzubeziehend. Durch ihre Vorschläge und Ideen bereichern sie die Gemeinde.
13. In den Religionsstunden ist auf das Gemeinschaftsleben in der Gemeinde großer Wert zu legen. Jede Gruppe ist ja eine kleine Gemeinde.
14. Wir wollen die Katechumenenkathechese kennenlernen, um sie dann in unseren Pfarreien anzuwenden.
15. Wir wollen die christlichen Traditionen in unseren Gemeinden fördern und stärken wie z.B.: die Herbergssuche im Advent; die Hauskrippen und die Weihnachtslieder; die Haussegnung am Anfang des neuen Jahres.

RELIGIONSUNTERRICHT; KATHOLISCHE SCHULEN; CHRISTLICHE ERZIEHUNG

Vorschläge

16. Die Pfarrer versuchen die Religionslehrer/innen in das Gemeindeleben miteinzubeziehend. Sie sind Mitarbeiter des Pfarrers. Da er großes Interesse an ihrer Arbeit hat, wird er sie tatkräftig unterstützen und ihnen Gelegenheit zu Besprechungen geben.

17. Auf Kinder- und Jugendgottesdienste ist besonderer Wert zu legen, so daß sowohl die Kinder als auch die Jugendlichen immer besser in das liturgische Leben der Kirche miteinbezogen werden. Auf diese Weise erweitern besonders die Jugendlichen ihre liturgischen Kenntnisse.
18. Es ist darauf zu achten, daß auch in den Filialen der Pfarrei Religionsunterricht gehalten wird.
19. Auf Diözesanebene soll ein Zentrum für Katechese eingerichtet werden, mit einer Bibliothek von Fachbüchern, Filmen, Lichtbilder, Zeitschriften etc, die dann ausgeliehen werden können.
20. Die katholischen Schulen in den verschiedenen Orten unserer Diözese haben die gleiche Unterstützung des Ordinariates zu empfangen für: Bibliothek, Labor, Turnhalle sowie für die Weiterbildung der Lehrer. Sicher müssen ausländische Sponsoren für den Unterhalt dieser Schulen gesucht werden.
21. Die seelsorgliche Betreuung unserer katholischen Schulen muß langfristig gesichert sein.
22. Es ist wichtig, daß die Schüler und deren Eltern, die vor der Wahl einer Schule stehen, über unsere katholischen Schulen informiert werden. So wäre es sinnvoll, Tage der offenen Tür in den Schulen zu halten und Infoblätter über das Leben dieser Institution zu verbreiten. Die Pfarrer mögen in ihren Gemeinden dazu beitragen.
23. In den katholischen Schulen wacht die Katechetenkommission über die Programme und den Geist der Lehrkörper. Das heißt aber nicht, daß nichtkatholische Schüler oder Lehrer in unseren Schulen nicht unterrichten beziehungsweise lernen dürfen.

24. Der Bischof wird Möglichkeiten suchen, um Ordensleute, Frauen und Männer, in die Lehrerschaften miteinzubeziehend.
25. Sowohl die Schulen als auch die Pfarreien pflegen engen Kontakt zu den Kindern und Jugendlichen und deren Eltern und tragen Sorge für eine weiterführende Katechese der Erwachsenen.
26. Auf Diözesanebene müssen die Pläne für den Pfarrei Religionsunterricht ausgearbeitet werden.
27. Es ist nötig, Mitarbeiter einzustellen, die sich um die Freizeit der Jugendlichen kümmern.

Anordnungen

1. Jede Gemeinde soll über einen geeigneten und gut ausgerüsteten Raum für den Religionsunterricht verfügen.
2. Die Religionslehrer/innen, sowohl in der Schule als auch in der Gemeinde, haben sich sehr gut vorzubereiten und die Methoden den jeweiligen Umständen entsprechend anzuwenden.
3. In unserer Diözese ist ein Religionsinspektor zu ernennen, der Diplomtheologe ist. Er hat die einzelnen Lehrer zu besuchen und für deren Weiterbildung zu sorgen und Exerzitien und Einkehrtage anzubieten, so daß alle wenigstens einmal alle zwei Jahre daran teilnehmen können.

SAKRAMENTE; SAKRAMENTALIEN; LITURGISCHE HANDLUNGEN

DAS SAKRAMENT DER EUCHARISTIE

Vorschläge

28. Die Lektoren sollen immer gut vorbereitete Ministranten oder Gläubige sein, die klar und deutlich lesen. Die Texte der Fürbitten sind vorher zu erstellen.
29. Nach dem Gutdünken des Bischof können Mädchen und Frauen Ministrantinnen sein.
30. Den Ministranten werden Liturgischen Weiterbildungsmöglichkeiten angeboten.
31. Es ist wichtig, daß die Gläubigen sich durch Gebet und Gesang an den Gottesdiensten beteiligen. Der Gesang ist organischer Teil der Liturgie, so sollen die Lieder von der Kirche bestätigt sein und dem Anlaß und liturgischen Teil des Gottesdienstes entsprechen. Es können Lieder der Jugendlichen – mit Gitarrenbegleitung – gesungen werden, nur sollen sie in ihren Texten, Melodien und Darstellungsart der liturgischen Feier entsprechen.
32. Zur vollständigen hl. Messe gehört die Kommunion. Nach Möglichkeit sollen die in der Messe konsekrierten Hostien zu Kommunion verwendet werden.
33. Immer wenn es nützlich erscheint sollte die Kommunion unter beiden Gestalten stattfinden (vgl. 59-367, oder All. Richtlinien des Meßbuches 240-251).

34. An bestimmten Tagen kann die Tagesmesse durch eine Votivmesse oder Meßtexte verschiedener Anlässe ersetzt werden. So wird der Gottesdienst abwechslungsreicher ohne zu übertreiben.
35. Ein besonderes Ereignis für die Gemeinde ist die Aussetzung des Altarssakramentes, die gefördert werden soll.
36. Der Mangel an Priestern ist kein Hindernis für die eucharistische Anbetung. Diese können von Laien mit einem geeigneten Auftrag und unter Einhaltung der liturgischen Normen geleitet werden. Die Gläubigen nehmen durch Gebet und Gesang aktiv teil. Wichtig sind Momente der Stille für persönliches Gebet.
37. Die Prozession bedeutet Zeugnis unseres Glaubens ablegen. In dieser Hinsicht soll sie vorbereitet und durchgeführt werden.
38. Einmal monatlich sollte in jeder Gemeinde ein lateinischer Gottesdienst gefeiert werden. Die Gläubigen können die gleichbleibenden Teile gemeinsam sprechen oder singen.

Anordnungen

4. Weder die liturgischen Texte noch die sakramentalen Handlungen dürfen nach eigenem Gutdünken geändert werden.
5. Die Gläubigen sollen ermutigt werden, in der hl Messe zur Kommunion zu gehen, falls sie nicht aus einem schwerwiegenden Grund daran gehindert sind. Im Sinne des Kanon 917 dürfen sie nur zweimal am Tag die hl. Kommunion empfangen.

6. Es ist wünschenswert, vor der Erstkommunion 3 Jahre lang am Religionsunterricht teilgenommen zu haben und in den letzten Wochen vorher an den Vorbereitungen, die der Seelsorger anbietet, teilzunehmen, ebenso an den Gottesdiensten an Sonn- und Feiertagen.
7. Wenn eine Person, die sich auf die Erstkommunion vorbereitet, in einer anderen Gemeinde getauft wurde, ist eine Taufbestätigung anzufordern. Anschließend sollte das Pfarramt, in der sie getauft wurde, benachrichtigt werden, um die entsprechende Eintragung zu vollziehen.
8. Bei Handkommunionen mögen die Gläubigen die Hostie vor dem Altar zu sich nehmen.
9. Es muß möglich sein, auch während des Tages die Kirche zum Gebet zu besuchen.

DAS SAKRAMENT DER TAUFE

Vorschläge

39. Die Eltern mögen sich wenigstens einen Monat vor der Taufe ihres Kindes in ihrer zuständigen Pfarrei einschreiben.
40. Nach Möglichkeit soll die Taufe im Gottesdienst stattfinden (vorher mit den Eltern besprechen). So wird deutlich, daß die Taufe nicht nur das frohe Fest der Familie sondern der ganzen Kirchengemeinde ist.

Anordnungen

10. Für die Spendung der Sakramente der Taufe, Erstkommunion, Firmung und Ehe ist nur der dafür nach dem Wohnort

zuständige Pfarrer berechtigt. In den Fällen, in denen es sich um Mitglieder anderer Gemeinden handelt, ist die Spendung der Sakramente möglich, wenn eine schriftliche Genehmigung des zuständigen Pfarrers vorhanden ist.

11. Nach den kirchlichen Vorschriften (Kanon 868) dürfen Kinder nur getauft werden, wenn wenigstens ein Elternteil die Zustimmung gibt und eine berechtigte Hoffnung auf christliche Erziehung besteht. Andernfalls soll die Taufe verschoben werden. In der Vorbereitung auf die Taufe wird an die Grundwahrheiten des Glaubens erinnert und die Möglichkeit zu einem aktiven Gemeindeleben angeboten.
12. Vor der Taufe von kleinen Kindern soll eine gute Vorbereitung für die Eltern und Paten sein. Der Zweck dieser Vorbereitung ist das Miteinbeziehen der Eltern und der Paten in das Leben der Gemeinde.
13. Als Paten können nur die Personen angenommen werden, die eine schriftliche Bestätigung von ihrem zuständigen Pfarrer haben.

DAS SAKRAMENT DER FIRMUNG

Vorschläge

41. Für die Firmlinge, ihre Eltern und Paten und wenn möglich für die ganze Gemeinde wäre es sinnvoll eine geistliche Vorbereitung z.B Exerzitien, Triduum zu halten.
42. Streben wir danach, den Gläubigen bewußt zu machen, daß die Firmung eine geistliche Kraftquelle ist, die auf keinen Fall vernachlässigt werden sollte. Das bedeutet aber nicht, daß denjenigen, die der Kirche fern stehen, vor der Ehe das Sakrament der Firmung gespendet werden muß.

43. Die äußerlichen Feiern der Firmung sollen einfach sein, da nicht das Kleid und die Geschenke im Vordergrund stehen, sondern die Besonderheit des Sakramentes.
44. Dem Pfarrer soll der Kontakt zu den Firmlingen auch nach der Firmung wichtig sein.
45. Der Bischof soll die Notwendigkeit einer kathekumenalen Vorbereitung in der Diözese besonders vor der Firmung abwägen und wenn sinnvoll, einführen.

Anordnungen

14. Zum Empfang der Firmung sollen nur die Personen zugelassen werden, die ein aktives christliches Leben führen, die wenigstens seit 2 Jahren am Religionsunterricht teilnehmen und sich aktiv in das Gemeindeleben einbringen.
15. Die Firmung setzt eine gewisse Reife und persönliche Entscheidung des Christen voraus. Deshalb ist es notwendig, die Altersgrenze anzuheben. Frühestens sollte den Schülern der achten Klasse die Firmung gespendet werden.
16. Die Firmpaten müssen katholische Christen sein.

DAS SAKRAMENT DER BUSSE

Vorschläge

46. Zur Vorbereitung auf die Beichte ist es an erster Stelle wichtig, sich mit Hilfe eines zeitgemäßen Gewissensspiegel auf die Beichte vorzubereiten.

47. Es wäre empfehlenswert, die Beichtstühle zu modernisieren. Sie sollten bequemer und schalldichter sein. Wo es möglich ist, soll ein Beichtzimmer eingerichtet werden.
48. Der Beichtvater soll dem Beichtenden den barmherzigen Gott gegenwärtig machen, der die Sünder liebt. Deshalb spricht er, nicht um Furcht zu erwecken und auf keinen Fall, um zu verurteilen.
49. Den Gläubigen wird Gelegenheit zu geistlichen Gesprächen gegeben, besonders auch jenen, die die Sakramente nicht empfangen können.
50. In den besonderen Zeiten des Kirchenjahres (Advent, Fastenzeit, Exerzitien) können Bußfeiern gehalten werden, zu denen auch Gastbeichtväter eingeladen werden können.

Anordnungen

17. Die Predigten sind eine gute Gelegenheit, um über Sünde und Buße zu sprechen und so den Gläubigen zu helfen, ihr Gewissen gut weiter zu bilden.
18. Auch in den Pfarreien mit mehreren Priestern sollen sich die Gläubigen an die Beichte vor dem Gottesdienst gewöhnen. Es sollten spezielle Beichtmöglichkeiten angegeben werden, um genügend Zeit und Ruhe für dieses Sakrament zu haben.
19. Die Gläubigen müssen klar wissen, daß man mit einer schweren Sünde nicht die hl. Kommunion empfangen kann. Das Sündenbekenntnis während des Gottesdienstes reicht nicht zur Vergebung schwerer Sünden.
20. Die Seelsorger sind verpflichtet, den Gläubigen regelmäßig Gelegenheit zur Beichte zu geben.

DAS SAKRAMENT DER KRANKENSALBUNG

Vorschläge

51. Bei der Spendung der Krankensalbung vertreten die anwesenden Familienmitglieder die betende Gemeinde der Kirche, deshalb sollen sie in die liturgische Feier miteinbezogen werden.
52. Es soll alles getan werden (Predigt, Religionsunterricht, Krankenbesuch usw.), um den Gläubigen den Sinn der Krankensalbung zu erklären, die ja oft nur als „letzte Ölung“ bekannt ist.
53. In jeder Pfarrei soll einmal im Jahr (zum Welttag des Kranken, Exerzitien, Fastenzeit), nach entsprechender Vorbereitung, die Krankensalbung gespendet werden.

Anordnungen

21. Das Sakrament der Krankensalbung darf in der Gemeinde nur nach einer entsprechenden Vorbereitung gespendet werden. Alle Empfänger des Sakramentes sollen vorher das Sakrament der Beichte empfangen.

DIE SAKRAMENTALIEN

Vorschläge

54. Den Gläubigen soll bewußt gemacht werden, daß das Segnen der neuen Häuser und Wohnungen sehr wichtig und ein Zeichen der Zugehörigkeit und des Eingebundenseins in die Kirchengemeinde ist.

55. Die Seelsorger versuchen den Gläubigen verständlich zu machen, daß bei einer Beerdigung nicht in erster Linie die Anzahl der Kränze und das anschließende Mahl sondern das Gebet und die Almosen sowohl für den Verstorbenen als auch für die Angehörigen wichtig sind. Man könnte so den Notleidenden oder der Familie des Verstorbenen helfen.
56. Besonders im Falle von Selbstmördern soll auf die Familie Rücksicht genommen werden und die Barmherzigkeit Gottes hervor gehoben werden.
57. Die Priester unterstützen und regen die Andachten an, die das christliche Leben im Alltag stärken (Legio Mariae; Rosenkranzgruppen; Herz Jesu Familien; 40stündiges Gebet usw).

Anordnungen

22. In Bezug auf die Sakramentalen sollen über der Lehre der Kirche aufgeklärt werden die Gläubigen.
23. Das kirchliche Begräbnis ist nicht eine fromme Tat, sondern eine aus der Auferstehung entspringende liturgische Handlung. Durch eine würdevolle Feier und in der Predigt wird dies betont. Sie sollen daher gut vorbereitet werden.
24. In gewissen Fällen kann das kirchliche Begräbnis zur Verteidigung des Glaubens und der Sitten versagt werden, aber niemals aus materiellen Gründen (Kanon 1182 – 84).

DIE VEREHRUNG DER HEILIGEN

Vorschläge

58. Es ist Aufgabe der Seelsorger, in der pastoralen Arbeit der Verehrung der Gottesmutter Maria und den Heiligen einen gebührenden Platz zu geben.
59. Der Wallfahrtsweg der Jungfrau von Fatima in den Familien unserer Diözese ist segensreich und bewegt viele und deshalb soll er fortgesetzt werden ohne in abergläubische Zeichen zu verfallen.

RELIGIÖSE MUSIK UND KUNST

Vorschläge

60. Sowohl diejenigen, die die liturgische Feier halten als auch die Priesteramtskandidaten sollen eine gute Vorbereitung in religiöser Musik so wie des gregorianischen Gesanges bekommen.
61. Die Kantoren in unseren Gemeinden haben wenigstens alle 2 Jahre an Weiterbildungskursen und Exerzitien teilzunehmen.
62. Jede Gemeinde wird darum bemüht sein, einen geeigneten Kantor und einen Kirchenchor zu haben.
63. In den katholischen Schulen sollen neben Musik auch Kirchenmusik und kirchliche Lieder unterrichtet werden. Ebenso sollte jede Schule einen liturgischen Chor haben.
64. Der Bau oder Umbau einer Kirche sollte mit Hilfe eines Spezialisten für kirchliche Gebäude getätigt werden.

Anordnungen

25. Bezüglich der Kirchenkunst sind die Richtlinien des II. Vatikanischen Konzils zu beachten. Es darf den Gläubigen nicht erlaubt werden, eigene Bilder, Figuren oder Gegenstände wie Teppiche, Stühle usw. in der Kirche abzustellen.

JUGEND, JUGENDORGANIZATIONEN

Vorschläge

65. Das Jugendseelsorgesamt der Diözese bereitet Programme vor, die den Jugendlichen für ihr Leben hilfreich sind, ihnen christliche Werte vermitteln und sie auf gute Partnerschaftsbeziehungen vorbereiten.
66. Das Jugendseelsorgesamt und die Pfarreien werden eng zusammenarbeiten, um so den jeweiligen Ansprüchen zu entsprechen.
67. Für die Jugendseelsorger, Referenten und Pfarrjugendgruppenleiter sollen regelmäßig Weiterbildungsmöglichkeiten angeboten werden.
68. In jeder Gemeinde soll für die Jugendlichen ein Raum zur Verfügung gestellt werden für Gruppenstunden und andere Programme.
69. In den Gemeinden ist gewöhnlich der Pfarrer gleichzeitig Jugendseelsorger. Eine Zusammenarbeit mit dem Jugendseelsorgesamt ist unbedingt nötig.

70. In der Jugendseelsorge ist ein Arbeitsplan sehr wichtig. Er sollte die Besonderheiten der jeweiligen Jugendgruppe unbedingt in Betracht ziehen.
71. Der Jugendseelsorger der Diözese soll eng mit den Pfarreien zusammenarbeiten. Er vertritt die Diözese auf nationaler und internationaler Ebene.
72. Jährlich sollen den Jugendlichen Exerzitien auf Diözesanebene und Besinnungstage auf Gemeindeebene angeboten werden.
73. Die Jugendlichen sollen aktiv an den Gottesdiensten in ihren Gemeinden teilnehmen (Gedanken zur Einleitung; Lesungen; Fürbitten; Kollekte; Opfergang).
74. In allen Gemeinden unserer Diözese sollen Jugendgruppen sein, in denen auch wenigstens einmal wöchentlich eine Religionsstunde gehalten wird.

Anordnungen

26. Die Koordinierung des Zentrum für die Aktivitäten mit den Jugendlichen:
 - a.) wird vom Jugendzentrum der Jugendseelsorge in Satu Mare geleitet;
 - b.) soll nach Dekanaten eingeteilt werden zusammen mit dem jeweiligen Priester für Jugendarbeit im Dekanat;
 - c.) soll mit den Gruppenleitern der jeweiligen Pfarreien und mit den zuständigen Priestern für Jugendarbeit in den Dekanaten abgesprochen werden.
27. Der Jugendseelsorger der Diözese soll für diese Arbeit freigestellt werden.

28. Auf Diözesanebene soll ein Jugendreferent fest angestellt sein, der die Jugendarbeit mit dem Jugendseelsorger koordiniert.
29. Für die Jugendarbeit in der Diözese sind ein zentrales Büro und materielle Mittel nötig, um eine gute Jugendseelsorge zu gewährleisten.

FAMILIE UND FAMILIENSEELSORGE

Vorschläge

75. Die Kirche soll den Eltern helfen, ihren Kindern christliche Werte zu vermitteln.
76. Für die Familienseelsorge sollen Laien herangezogen und ausgebildet werden, die dann die Familien betreuen können.
77. Die Werte der christlichen Familie sollen unterstützt und verbreitet werden.
78. Die katholischen Kindergärten und Schulen brauchen mehr Aufmerksamkeit, da in ihnen eine gute Erziehung zu christlicher Ehe und Familie gegeben werden kann.
79. Die Gläubigen, die nicht kirchlich verheiratet sind, müssen spüren, daß sie nicht aus der Kirche ausgeschlossen sind. Zusammen mit ihnen sollen neue Wege der Zugehörigkeit gesucht werden.
80. Die Geschiedenen und Wiederverheirateten sollen ebenso in das Gemeindeleben miteinbezogen werden, besonders in der Liturgie. Sie sollen wissen, daß, im Falle schwerer Krankheit, sie die Sakramente empfangen können und darum bitten sollen.

81. Es soll großer Wert auf sexuelle Erziehung der Jugendlichen gelegt werden. Zu diesem Zweck können katholische Ärzte, Psychologen und Ehepaare eingeladen werden.
82. In jeder Gemeinde soll es Familiengruppen geben, die dann zur Erneuerung der ganzen Gemeinde beitragen.
83. Besondere Sorge gilt den Familien in der Gemeinde, die in schwieriger Situation leben. Ebenso brauchen die Elternteile und Kinder aus zerrütteten Familien und alleinstehende Familienmitglieder eine besondere Unterstützung.
84. Die Facharbeiter/innen der Familienberatungsstelle der Diözesancaritas sollen mit den Familienreferenten der Diözese eng zusammenarbeiten.

Anordnungen

30. Die Familienseelsorge in unserer Diözese soll gut organisiert sein, dazu ist ein Programm auf Diözesanebene notwendig.
31. Die Diözese stellt einen Referenten für Familienseelsorge ein.
32. Eine sehr wichtige Aufgabe der Pfarrer ist die Ehevorbereitung der Brautleute, zu der wenigstens 3 Sitzungen gehören, die vom zuständigen Pfarrer, einem engagierten Ehepaar und einem Arzt oder Psychologen gehalten werden.

DIE LAIEN IN DER KIRCHE UND IN DER GESELLSCHAFT

Vorschläge

85. In ihren Verlautbarungen soll die Rumänische Bischofskonferenz zur Finanzpolitik und gerechten Arbeitsgesetzen Stellung nehmen.
86. Die Pfarrgemeinde kann eine gute Verbindung herstellen zwischen Unternehmern und Arbeitnehmern, Arbeitslosen. Die Pfarrer und ihre Mitarbeiter können auf die Probleme aufmerksam machen, sie können ermutigen, Lösungen zu suchen.
87. Die Laien haben verschiedene Aufgaben: den Arbeitslosen können sie auf ihrer Suche nach Arbeit helfen; sie sollen Zeugnis der christliche Werte geben, gegen Ungerechtigkeit kämpfen, Konflikte im christlichen Geist lösen und gegen jeden Unwert wie Interesselosigkeit und Bequemlichkeit am Arbeitsplatz angehen.
88. Als Unternehmer sollen sie gerechte Löhne zahlen und diese nicht zurückhalten. Die Menschenwürde der Arbeiter und Angestellten ist zu achten und auf Großfamilien und Mütter Rücksicht zu nehmen. Ebenso sind die kirchlichen Feiertage einzuhalten.
89. Die Kirche soll die christlichen Organisationen von Intellektuellen (Pax Romana) und die Unternehmer durch Exerzitien und Einkehrtage unterstützen, um so die Prozesse in Gesellschaft, Wirtschaft und Politik zu beeinflussen.

90. Den Laien soll Gelegenheit gegeben werden, ihren Glauben zu vertiefen durch Grundkurse des Glaubens, spirituelle Begleitung, Exerzitien, usw; ebenso psychologisch-pädagogische Fortbildung für Pädagogen, für Angestellte im Gesundheitswesen und anderer sozialer Bereiche (zur Einübung in einen bestimmten pastoralen Bereich wäre eine Hospitierung im In- oder Ausland nützlich). Ebenso sollte fachspezifische Fortbildung angeboten werden (zB Bewerbungsschreiben herzustellen).
91. Sowohl die Pfarrer als auch die gesamte Gemeinde bemüht sich, kleine Glaubensgemeinschaften in der Gemeinde zu gründen.
92. Die Kirche soll durch Stipendien, Stiftungen, durch das Errichten von Wohnheimen, durch Berufsberatung usw. die inländische fachspezifische Ausbildung fördern.
93. Sowohl der Pfarrer als auch die Gläubigen sollen den Familien helfen, die in Schwierigkeiten geraten sind und den Eltern und Kindern, deren Familien zerstört sind, außerdem denjenigen, die allein geblieben sind und in Armut leben.
94. Christen, die sich in verschiedenen kulturellen Bereichen einsetzen (Denkmalschutz, Kunst, Architektur usw.) sollen gebeten werden, in den Gemeinden zu helfen, das kulturelle Erbe zu bewahren.
95. Chöre, Theater- Tanz- und Bastelgruppen, sowie Filmklubs und Bibliotheken sollen in unseren Gemeinden gefördert werden.
96. Die Priester sollen die Soziallehre der Kirche in ihren Gemeinden weitergeben, damit die Laien sich gut im öffentlichen und politischen Leben einbringen können.

97. Die Interessen der Kirche werden im öffentlichen Leben von geeigneten Laien vertreten.

Anordnungen

33. Für die Angestellten in der Gemeinde müssen klare Arbeitseinteilungen und Funktionen, so wie Arbeitsverträge hergestellt werden.

PRIESTERAUSBILDUNG; BERUFUNGSPASTORAL; ERNEUERUNG DES PRIESTERLICHEN LEBEN; STÄNDIGE DIAKONE

PRIESTERAUSBILDUNG

Vorschläge

98. Soweit die Fähigkeiten und menschlichen Eigenschaften der Seminaristen ein Auslandsstudium zulassen, soll dieses im Interesse unserer Diözese genutzt werden.
99. Die Leiter und Theologieprofessoren in Alba Julia sollen Sorge tragen, daß im Institut eine Atmosphäre des Vertrauen und der brüderlichen Liebe herrscht.
100. Im Interesse einer guten Ausbildung der Seminaristen sollen die Leiter der Fachhochschule in Alba Julia und die jeweiligen Pfarrer gute und ungezwungene Beziehungen zu den Studenten unterhalten.
101. Neben der theologischen Ausbildung sollen den Seminaristen andere Möglichkeiten der Weiterbildung zB. in Pastoralpsychologie, Informatik und Mass Media gegeben werden.

102. Während des Studium soll es möglich sein, sich mit den christlichen Bewegungen unserer Diözese bekannt zu machen.
103. Es ist auf eine Formation zu einem selbstständigen Leben und Arbeiten zu achten, das setzt ein gesundes Selbstbewußtsein voraus.
104. Neben der spezifisch geistlichen Formation ist auf die Weiterentwicklung der menschlichen Fähigkeiten und Werte zu achten, denn diese sind unumgänglich für einen guten Priesterberuf.
105. Diejenigen, die ihr Theologiestudium abgebrochen haben, können sich auf verschiedene Art und Weise in den Gemeinden einbringen und ausgezeichnete Mitarbeiter sein.
106. Für die Seminaristen ist es wichtig, an den verschiedenen Kirchweihfesten teilzunehmen.
107. Die Pfarrer werden sich alle Mühe geben, die Seminaristen als ihre zukünftigen Kollegen kennenzulernen. Ebenso werden die Seminaristen die Priester der Diözese kennenlernen.

Anordnungen

34. Die Pfarrer sollen die Seminaristen aus ihren Gemeinden in den Ferien aktiv einsetzen.
35. In den Ferien sollen die Seminaristen an den Jugendprogrammen der Diözese aktiv teilnehmen.

BERUFUNGSPASTORAL

Vorschläge

108. Die Mitglieder der Kommission der Diözese für Berufungspastoral sollen Priester, Ordensleute und Laien sein, die Interesse für Jugendliche haben und von diesen angenommen sind. Der Vorsitzende der Kommission wird vom Bischof ernannt. Mitglieder der Kommission sind: der Diözesanjugendseelsorger, die Seelsorger der Katholischen Schulen, Vertreter der in unserer Diözese tätigen Ordensgemeinschaften und der Religionslehrer. Zur Aufgabe dieser Kommission gehört auch die Ministrantenseelsorge.
109. Die christlichen Bewegungen und Gruppen, die sich um Berufe sorgen, sollen unterstützt werden. Auf Diözesanebene müssen verschiedene Aktivitäten angeboten werden wie: Anbetung, Opfer und Fasten.
110. In unseren katholischen Schulen soll das Thema Berufung mit in den Religionsunterricht einbezogen werden.
111. In jeder Gemeinde der Diözese soll eine Ministrantengruppe gegründet werden. Um die Aus- und Weiterbildung der Ministranten sorgt sich der dazu ernannte Seelsorger mit seinem Team.
112. Die Pfarrer werden die Arbeit des Ministranten- und Jugendseelsorgesamtes unterstützen und diese eine rege Zusammenarbeit und gute Kontakte fördern.
113. Die öffentlichen Medien können ein gutes Mittel sein, um über Berufung und Berufe zu sprechen.

- 114. Ein jährliches Treffen des Bischofs mit den Eltern der Seminaristen ist sehr positiv und sollte genützt werden. In den Gemeinden sollten die Pfarrer sich wenigstens zweimal jährlich mit den Eltern ihrer Seminaristen treffen.
- 115. Auf Diözesanebene soll jährlich ein Tag der Berufungen für Jugendliche stattfinden, an denen den Jugendlichen über den Sinn des Priester- und Ordensberufes gesprochen wird, sowie über das Leben im Seminar und sie die Möglichkeit haben, mit den Seminaristen zu sprechen.
- 116. Auf Diözesanebene sollen den Jugendlichen jährlich Besinnungstage über Berufung angeboten werden, um auf die verschiedenen Berufe in der Kirche aufmerksam zu machen und ihre Berufung zu klären.
- 117. Für die Seminaristen ist es wichtig, die Diözese zu kennen. Deshalb sollen sie in den Ferien die verschiedenen Gemeinden der Diözese besuchen. Zu gleicher Zeit haben die Gläubigen die Gelegenheit, die Seminaristen kennenzulernen.
- 118. Am Sonntag der Berufe sollen die Seminaristen und Ordensleute in den Gemeinden Zeugnis von ihrer Berufung ablegen.

Anordnungen

- 36. Auf Diözesanebene soll am ersten Samstag des Monats im Anschluß an den Gottesdienst für Priester- und Ordensberufe gebetet werden.
- 37. Es soll ein Referent für Berufungspastoral ernannt werden.

ERNEUERUNG DES PRIESTERLICHEN LEBENS

Vorschläge

119. Die Beziehung zwischen Bischof und Priester soll brüderlich sein und im Vertrauen und gegenseitiger Hilfe ihren Grund haben. In diesem Sinn werden sie sich gegenseitig gern besuchen und unterstützen.
120. Immer dann, wenn ein Priester, nach gründlicher Überlegung, aus dem Priesterleben ausscheidet, wird er mit dem gütigen Verständnis seines Bischofs rechnen können, der ihm auch, je nach Möglichkeit, helfen wird, die Anfangsschwierigkeiten des neuen Weges zu überwinden.
121. Bei Versetzungen auch der jungen Priester ist eine vorausgegangene Absprache unumgänglich, um den Wechsel persönlich anzunehmen.
122. Die Beziehungen der Priester untereinander sollen ebenfalls sehr brüderlich sein, um sich im Leben und im Dienst zu stärken. Den kranken und alleinstehenden Priestern wird eine besondere Aufmerksamkeit zuteil.
123. Es wäre nötig, einen „Diözesanseelsorger der Priester“ zu ernennen. Dieser wird die Priester begleiten, und einen kollegialen Kontakt pflegen. Sein Auftrag wäre vertraulich und mehr auf der Ebene des Gewissen, nicht amtlich wie der des Dechanten.
124. Der Bischof und sein Beratungsgremium sollen die Gemeinden und den Arbeitskreis für die Neugeweihten sorgfältig planen, damit sie gut in das Priesterleben eingeführt werden.

Anordnungen

38. Nach der Priesterweihe nimmt jeder Priester in den ersten 5 Jahren jährlich an Exerzitien innerhalb oder außerhalb der Diözese teil. Danach soll er wenigstens einmal in 3 Jahren Exerzitien machen (CIC 276 K § 4). Das Diözesan Ordinariat gewährt 5 Arbeitstage für die Exerzitien.
39. Jeder Priester soll einen geistlichen Begleiter haben.
40. Eine gute Möglichkeit der geistlichen Erneuerung ist der monatliche Besinnungstag. Jeder soll es als seine Pflicht betrachten, an diesen Treffen, gewöhnlich auf Dekanatsebene, teilzunehmen.
41. Die jungen Priester sollen von Anfang an an Fortbildungen teilnehmen und die sogenannten Wiederholungsprüfungen ablegen. Auch andere Angebote der Fortbildung sollen genutzt werden, um den seelsorglichen Dienst zeit- und sachgemäß zu verrichten.
42. Der jährliche Urlaub der Priester muß sicher gestellt sein (vgl. CIC 283. K. 2§; 533 K 2-3§). Nach Möglichkeit soll dafür gesorgt werden, daß in den Gemeinden die Gottesdienste durch Vertretungen gehalten werden können.
43. Die Priester sollen auf ihre priesterliche Kleidung achten, besonders während der Feier des Gottesdienstes und der Sakramente und wenn sie die Kirche in gesellschaftlichen Kreisen vertreten (vgl. CIC 284 K. Ergänzende Vorschriften der Ungarischen Bischofskonferenz zum kirchlichen Gesetzbuch, 3.§).

STÄNDIGE DIAKONE

Vorschläge

125. Die rumänische Bischofskonferenz soll die Frage der Einführung des ständigen Diakonates besprechen.
126. Die Bischöfe sollen rechtzeitig für die Ausbildung dieser Diakone Sorge tragen.
127. Eine Katechese der Gläubigen über dieses Thema ist nötig, da es ganz neu in unserem Land ist. Ebenso soll es in die Berufungspastoral miteinbezogen werden.
128. Die Priester sollen bereit sein, die ständigen Diakone als Mitarbeiter und „Dienstkollegen“ anzunehmen.

DAS GOTTGEWEIHTE LEBEN UND DIE APOSTOLISCHEN GEMEINSCHAFTEN IN UNSERER DIÖZESE

Vorschläge

129. Die Kirche ist in der Welt als Gemeinschaft gegenwärtig, deshalb ist ein tiefes und inniges Gemeinschaftsleben der verschiedenen Ordensleute in ihren Instituten und untereinander wichtig.
130. Es ist wichtig, daß die Ordensleute, ihrem Charisma entsprechend, pastorale Dienste annehmen, die den Notwendigen der Zeit entsprechen.

131. In den Gemeinden können sie sich im Pfarrgemeinderat einbringen und auf Diözesanebene sollten sie im Pastoralplan eingegliedert werden.
132. An den besonderen Tagen des Kirchenjahres, die für die Ordensleute bestimmt sind, sollen die Priester in ihren Gemeinden ein größeres Interesse für Ordensberufe pflegen.
133. Die einzelnen Ordensgemeinschaften sollen sich unter den Jugendlichen bekanntmachen und verschiedene Gelegenheiten in katholischen Schulen und Pfarreien zu Gesprächen und Information nutzen.

Anordnungen

44. In der Diözese soll ein Referent/in der Ordensleute ernannt werden. Seine/ihre Aufgabe ist es, Kontakt zu den einzelnen Gemeinschaften und die Verbindung zum Pastoralrat zu pflegen. Außerdem nimmt sie an der Erarbeitung des Pastoralplanes teil.

SOZIALE UND KARITATIVE TÄTIGKEITEN IN DER DIÖZESE

Vorschläge

134. In unserer Diözese soll ein soziales Beratungsbüro funktionieren mit folgenden Aufgaben: Beratung, Information, Fortbildung.
135. Im Rahmen der Religionsstunden sollen die Schüler verschiedene soziale Einrichtungen besuchen, wo sie die Notwendigkeit christlicher Nächstenliebe erfahren.

136. Die seelsorgliche Betreuung der katholischen Waisenkinder ist zu empfehlen.
137. Die Wiedereingliederung der Ordensgemeinschaften in unserer Diözese ist zu empfehlen, die im Bereich der sozialen Arbeit tätig waren.
138. Die sozialen und karitativen Einrichtungen unserer Diözese sollen mit den staatlichen Institutionen zusammenarbeiten, um die Probleme des Alkoholismus, der Drogenabhängigkeit und der Obdachlosen zu beseitigen.

Anordnungen

45. In jeder Gemeinde soll sich eine Gruppe mit karitativen Dienstleistungen beschäftigen.
46. In jeder Kirche soll ein Opferstock (Hl. Anton) für die Armen der Pfarrei aufgestellt werden. Über die Summe verfügen der Pfarrer und die karitative Gruppe.
47. Auf Diözesanebene soll ein Seelsorger und ein Laie ernannt werden, die für die Koordinierung, Fortbildung und den Geist dieser karitativen Gruppen sorgen.

SPEZIFISCHE GRUPPEN: ALTEN- KRANKEN- GEFÄNGNIS- DIASPORA PASTORAL

ALTEN UND KRANKEN PASTORAL

Vorschläge

139. Es wäre nützlich, ein kirchlich karitatives Heim zu errichten.
140. In den Gemeinden soll es Gruppen geben, die, aufgeteilt nach Straßen oder Bezirken, die Kranken besuchen und mit und für sie beten. Mit Übereinstimmung des Pfarrer bringen sie ihnen auf Band aufgenommene oder schriftliche Predigten oder andere geistliche Literatur.
141. Jede Pfarrgemeinde soll einen Altenklub haben.

Anordnungen

48. Es gehört zu den Pflichten des Pfarrer seine Gläubigen kennenzulernen. Er soll die Alten und Kranken besuchen. Die Laien werden in diesen Dienst miteinbezogen.

KRANKENHAUSPASTORAL

Vorschläge

142. Es ist zu empfehlen, in den größeren Krankenhäusern und Spitälern einen Seelsorger anzustellen. Solange dies nicht möglich ist, trägt der zuständige Pfarrer die Sorge für die Krankenhäuser unter der Leitung des verantwortlichen Krankenhausseelsorgers in der Diözese.

GEFÄNGNISPASTORAL

Vorschläge

- 143. Die vom Ordinariat ernannten Personen (Männer und Frauen) sollen die Gefängnisse regelmäßig besuchen.
- 144. Nach der Entlassung der Häftlinge soll alles getan werden, um sie wieder in ihre Gemeinden einzugliedern.

DIASPORAPASTORAL

Vorschläge

- 145. In den Filialen, in denen nur ein- oder zweimal monatlich Gottesdienst gehalten wird sollen vom Bischof ernannte Laien Wortgottesdienste halten oder mit den Leuten beten. Dadurch wird die Gemeinde in ihrem Glauben gestärkt.
- 146. In den Gemeinden sollen die verschiedenen Gruppen und Vereine gefördert werden: Gebets- und Bibelgruppen; andere Vereine.
- 147. Unter den Mitgliedern der Seelsorgerkommission soll ein Beauftragter für die Diaspora sein (Priester oder Laie).
- 148. Der Pastoralplan soll konkrete Diaspora Prioritäten beinhalten.

Anordnungen

- 49. Für die Angestellten in der Diasporapastoral soll ein gerechtes Gehalt von der Diasporahilfe bezahlt werden.

50. Jede Diasporagemeinde soll einer größeren Pfarrgemeinde als Partner zugeordnet sein.

CHRISTLICHE BEWEGUNGEN UND VEREINE

Vorschläge

149. In den kirchlichen Zeitschriften unserer Diözese soll es regelmäßig Nachrichten über die verschiedenen christlichen Bewegungen, Vereine und Gemeinschaften geben.
150. Im Bereich der Katechese und der Erwachsenenbildung sollen die verschiedenen Bewegungen und Vereine mit eingebunden werden, besonders die Mitglieder, die Charisma und Erfahrung in diesen Bereichen haben.
151. Die Seminaristen sollen in den Ferien oder während des Praktikum die verschiedenen Bewegungen kennenlernen.
152. Bei der Neubesetzung der Pfarrstellen soll der Bischof mit dem zukünftigen Pfarrer auch über die verschiedenen Gruppen und Bewegungen der Gemeinde sprechen im Sinne: „Löscht den Geist nicht aus!“
153. Den Seelsorgern ist zu empfehlen, die Spiritualität zu leben, die ihnen zusagt. Respekt und Unterstützung sind Zeichen brüderlicher Liebe.
154. Die Mitglieder der verschiedenen Bewegungen sollen sich regelmäßig treffen, um sich besser kennenzulernen und Vorurteile abzubauen.

155. Eine Gefahr dieser Gruppen und Bewegungen ist sicher ein gewisses Elitebewußtsein, das andere ausgrenzt oder zum Proselitismus anregt und muß deshalb unbedingt vermieden werden. Ihr Dienst ist in der großen Gemeinde der Pfarrei.

Anordnungen

51. Die Pfarrer werden die Bewegungen und Gruppen in der katholischen Kirche tatkräftig unterstützen, Sodas sie je nach ihrem Charisma an der Evangelisierung der Gemeinde aktiv mitarbeiten. Ebenso wird der Pfarrer, auch wenn er Mitglied einer dieser Bewegungen ist, für all da sein.
52. In unserer Diözese soll es beauftragte Priester geben, die die einzelnen Bewegungen und Vereine begleiten und unterstützen.

SEELSORGE NACH MUTTERSPRACHEN: RUMÄNEN, DEUTSCHE, ROMA

Vorschläge

156. Bei der Ausbildung der Priester soll die Seelsorge der Minderheiten: Rumänen, Deutsche und Roma berücksichtigt werden.
157. Je nach Notwendigkeit sollen die Gottesdienste in den verschiedenen Sprachen gehalten werden, sowohl in den Filialen als auch in den Pfarrkirchen.
158. Das Ordinariat soll mit den zuständigen staatlichen Instanzen betreffs der Problematik der Romaminderheit zusammenarbeiten.

159. Je nach Notwendigkeit soll für liturgische Bücher, Gesang- und Gebetbücher in den verschiedenen Sprachen gesorgt werden.
160. Auf Landesebene ist ein guter Austausch über die Erfahrung in der Seelsorge der Minderheiten mit den anderen Diözesen notwendig.
161. Für alle ist ein Prozeß notwendig, um zu verstehen, daß die Kirche für alle da ist und niemand sich zurückgesetzt oder verletzt fühlen muß. Wir bereichern uns gegenseitig.
162. Die Minderheiten sollen in den Pfarrgemeinderäten ihre Vertreter haben.

Anordnungen

53. Die Entscheidung zum regelmäßigen Gebrauch der Sprache der Minderheiten in den Gottesdiensten obliegt dem Bischof und seinem Rat. Der Pfarrer kann die Sakramente in der Sprache der Minderheiten spenden.
54. Bei der Versetzung der Priester ist weiterhin auf die Muttersprache der Gläubigen zu achten. Diese Realität wird ständig dringender.
55. Die Seelsorger werden danach streben, unter den Gläubigen die christliche Liebe, unabhängig von der Muttersprache zu fördern. An erster Stelle ist der gemeinsame Glaube wichtig und nicht die sprachliche Zugehörigkeit.

ÖKUMENE

Vorschläge

163. Im Rahmen der Ökumene soll der Dialog, die gegenseitigen Beziehungen und Respekt, vor allem aber das gemeinsame Gebet angestrebt werden.
164. Unsere erste Pflicht, die das II. Vatikanische Konzil angibt, ist es, uns zu fragen, ob wir uns unseren getrennten Brüdern und Schwestern in der Liebe Christi nähern.
165. Wir wollen die Priester der anderen Kirchen zu den größten Festtagen unserer Gemeinden einlade
166. Besondere Aufmerksamkeit und geistliche Begleitung gebührt denen, die in gemischter Ehe leben, um dem katholischen Teil zu helfen, seinen Glauben zu stärken und die Sakramente zu empfangen.
167. Die Ökumene darf nicht ein Vorwand zur Gleichgültigkeit werden. Deshalb soll man sehr eifrig in der Katechese und in der Praxis der katholischen Werte sein.
168. Es wäre segensreich, wenn die Priester der verschiedenen Kirchen sich öfter treffen würden zu Gesprächen und geistlichem Austausch.

Anordnungen

56. Es muß jemand ernannt werden, der/die die ökumenische Tätigkeit in der Diözese koordiniert.

57. Zur Förderung des ökumenischen Geistes können der Religionsunterricht und die Predigt einen besonderen Beitrag leisten. Es sollen alle Ausdrucksformen vermieden werden, die in den Kindern oder Erwachsenen Abneigung gegenüber Nichtkatholiken wecken können (II.ÖD 61).

DIE WELT DER MASS – MEDIA

Vorschläge

169. In den Pfarreien sollen nach Möglichkeit die sozialen Kommunikationsmittel eingesetzt werden.
170. Besonders wichtig für eine Gemeinde sind katholische Zeitschriften, die zur Verfügung stehen sollen.
171. Programme, die die christlichen Werte nicht fördern sondern zerstören, sollen in den Familien gemieden werden.
172. Es ist Pflicht eines jeden Gläubigen, gegen Programme, die die menschliche Würde und die Rechte des Menschen nicht anerkennen, Stellung zu nehmen. Nur so kann eine gesunde Meinung gebildet und das Allgemeinut unseres Volkes bewahrt bleiben.
173. Das Medienbüro soll der Presse Artikel und Nachrichten über unsere Diözese weiterleiten und die Pfarreien sollen über ihre Aktivitäten berichten.
174. Der Angestellte des Medienbüro, der Spezialist auf dem Gebiet sein soll, soll die Webseite der Diözese **www.szatmar.catholic.ro** ständig erneuern.

175. Die Verantwortlichen der lokalen Kirche sollen über die Diözesanpresse wachen und sie unterstützen. Das periodische Erscheinen der Infoblätter der Gemeinden, auch wenn es um den Mitarbeiterbeitrag geht, soll gefördert werden. Es ist nötig, daß jeder Pfarrer die Chronik seiner Gemeinde weiterschreibt, da sie ein wichtiges historisches Dokument ist.
176. Auf die in- und ausländischen Rundfunk- Fernsehsendungen und auf das Internet sollen großes Gewicht gelegt werden.

Anordnungen

58. Die Verantwortlichen der Kirche sollen das Apostolat durch die Medien sowohl der Priester als auch der Laien schätzen und fördern.
59. Die Laien, die im Bereich der sozialen Kommunikationsmittel in der Diözese angestellt sind, sollen überzeugte Christen sein, die sich zu den christlichen Grundwerten bekennen und dies in den Nachrichten und Artikeln zum Ausdruck bringen.
60. Es soll in der Diözese ein Referent für soziale Kommunikationsmittel eingestellt werden.

DIE MATERIELLEN GÜTER UND DER UMGANG MIT IHNEN

Vorschläge

177. Die Immobilien (Gebäude, Felder usw.) sollen gut verwaltet werden, eventuell mit Versicherung, und entsprechend den kirchlichen Vorschriften genutzt werden.

178. Leerstehende Gebäude sollen mit Erlaubnis des Bischof, beziehungsweise des Pfarrer und einem entsprechenden Vertrag, vermietet werden.
179. Alle Angestellten der Kirche sollen, entsprechend ihrer Funktion, entlohnt werden. Die staatlichen Vorschriften sind zu respektieren.
180. Die Diözese und jede Pfarrei sollen ein reales Etat haben.
181. Stiftungen und Unternehmen dürfen von den Pfarreien nur mit Genehmigung des Bischof gegründet werden.
182. Zu empfehlen ist ein Pensionsfond, die Einzahlung erfolgt freiwillig.
183. Die Priester sollen, nach alter Gewohnheit, ihre theologischen Bücher und religiösen Gegenstände, bzw. einen Teil ihrer Güter der Diözese hinterlassen.

Anordnungen

61. Im Falle größerer Bauarbeiten, zu denen eine Baugenehmigung notwendig ist, sollen die Pfarrer im voraus das Ordinariat um die Zulassung bitten.
62. Für die Buchführung in unserer Diözese gelten die jeweiligen staatlichen Richtlinien.
63. Eine Orientierungssumme des Beitrages der Gläubigen ist 1% des Einkommen der Personen mit Gehalt, wobei immer die soziale Lage der betreffenden Personen zu berücksichtigen ist.

64. Jeder Priester soll, spätestens bei seiner Ernennung zum Pfarrer, ein Testament machen, um möglichen Komplikationen vorzubeugen.
65. Mit besonderer Sorgfalt sollen unsere Denkmäler und liturgischen Objekte geschützt werden. Nur mit Erlaubnis des Ordinariates dürfen sie restauriert, ausgeliehen oder verkauft werden.
66. Kopien über Auszüge aus dem Grundbuch der Immobilien bzw. die Kopien der Eigentumsdokumente werden in der betreffenden Pfarrei und im Archiv des Ordinariates aufbewahrt.

DIE ORGANIZATION DER DIÖZESE

DAS BISTUMSSAMT

Vorschläge

184. Der juristischen Bildung und Fortbildung der Richter der Diözese gilt die besondere Aufmerksamkeit. Wo es das Gesetzbuch erlaubt sollen dafür geeignete Laien in der Gerichtsarbeit eingesetzt werden, die dann selbstverständlich dementsprechend entlohnt werden.
185. Aus Mangel an Priestern kann ein Laie Treuhänder sein. Er/sie soll die finanzielle Lage der Diözese einsehen und die Hilfe anderer Wirtschaftsspezialisten und Rechtsanwälte in Anspruch nehmen.
186. Es sollte eine Kommission gebildet werden, die darüber wacht, daß die Vorschriften dieser Synode in die Tat umgesetzt werden.

187. Für die Begleitung und Koordinierung der Pastoralassistenten in den verschiedenen pastoralen Bereichen soll der Bischof einen Vikar ernennen.

DIE REGIONALE AUFTEILUNG DER DIÖZESE

Vorschläge

188. In jeder Pfarrei sollen das Archiv und die Bibliothek, falls vorhanden, neu geordnet werden.
189. Der Dienst des Pfarrers in einer Gemeinde soll sich über einen Zeitraum von 5 bis 10 Jahren erstrecken. Bei einem Wechsel soll es den Pfarrern möglich sein, die Diözese besser zu kennen, weshalb nicht nur der Zeitraum sondern auch die Region in Betracht gezogen werden.
190. Um die Gemeindemitglieder mehr in die pastorale Arbeit miteinzubeziehend, wäre es notwendig, Fortbildungsmöglichkeiten anzubieten und gute geschwisterliche Beziehungen zu den Laien zu fördern.

RÖVIDÍTÉSEK

AA	<i>Apostolicam actuositatem</i> , a II. vatikáni zsinat határozata a világi hívek apostolkodásáról, 1965.
AG	<i>Ad Gentes</i> , határozat az Egyház missziós tevékenységéről, 1965
ÁR	A római misekönyv általános rendelkezései, 1991
ÁT	Általános tudnivalók a gyermekkeresztezés szertartásából, 1973 Biblia, a Szent István Társulat kiadása, 1979
BO	Bűnbocsánat és Oltáriszentség, szertartáskönyv, 1976
CA	<i>Centesimus Annus</i> , pápai enciklika, 1991
CD	<i>Christus Dominus</i> , határozat a püspökök lelkipásztori szolgálatáról, 1965
CIC	<i>Codex Iuris Canonici</i> , Az Egyházi Törvénykönyv, 1983
CL	<i>Christifideles Laici</i> , pápai buzdítás, 1988
CT	<i>Catechesi tradendae</i> , pápai buzdítás, 1979
EN	<i>Evangelii Nuntiandi</i> , pápai buzdítás, 1975
FC	<i>Familiaris Consortio</i> , pápai buzdítás a házasságról, 1982
GE	<i>Gravissimum educationis</i> , nyilatkozat a keresztyén nevelésről, 1965
GS	<i>Gaudium et Spes</i> , lelkipásztori konstitúció az Egyházzal a mai világban, 1965

RÖVIDÍTÉSEK

IM	<i>Inter Mirifica</i> , határozat a tömegtájékoztatási eszközökről, 1963
KEK	A Katolikus Egyház Katekizmusa, 1992
LE	<i>Laborem Exercens</i> , pápai buzdítás, 1981
LG	<i>Lumen Gentium</i> , dogmatikai konstitúció az Egyházzól, 1964
OE	<i>Orientalium Ecclesiarum</i> , határozat a keleti egyházakról, 1964
OT	<i>Optatam Totius</i> , határozat a papnevelésről, 1965
ÖD	II. Ökumenikus Direktórium, 1993
PDV	<i>Pastores dabo vobis</i> , pápai buzdítás a papképzésről, 1992
PÉSZD	A papi élet és szolgálat direktóriuma, 1994
PO	<i>Presbyterorum ordinis</i> , határozat a papi szolgálatról és életéről, 1965
RN	<i>Rerum Novarum</i> , XIII. Leó pápa enciklikája, 1891
SC	<i>Sacrosanctum concilium</i> , konstitúció a szent liturgiáról, 1963
TM	<i>Tertio Millenio</i> , pápai levél, 1994
UR	<i>Unitatis Redintegratio</i> , határozat az ökumenizmusról, 1964
VC	<i>Vita Consecrata</i> , pápai buzdítás a szerzeteseknek, 1996.

TÁRGYMUTATÓ

A

Áldozás

32, 33, 34, 35, 36, 43, 52, 59, 109

Áldozat

19, 25, 31, 49, 50, 58, 67, 77, 118,
128

Áldoztatás

32, 33, 34, 108

Alkalmazott

65, 66, 126, 129, 130, 138, 139

Alkohol

16, 57, 64, 92, 93, 95, 125

Anyagi

20, 37, 47, 49, 50, 54, 65, 77, 83,
92, 93, 120, 127, 128, 129, 137

Apostol

15, 19, 23, 41, 63, 71, 77, 80, 89,
90, 111, 118, 124, 133, 134

Apostolkodás

17, 67, 83, 84, 87, 89, 107, 126, 136

B

Bérmálás

17, 39, 40, 41, 52, 143

Beteg

44, 45, 61, 79, 84, 85, 86, 90, 91,
92, 95, 96, 97, 107, 144, 148

Biblia

103, 151

Bibliakör

18, 100

Bizottság

30, 75, 129, 137

Börtönpasztoráció

95, 97

Búcsú

48, 113

Bűn

36, 41, 42, 43, 77, 95, 97, 106, 108,
143

Bűnbánat

41, 42, 43, 61, 117, 143

C

Caritas

61, 86, 93

Celibátus

78

Cigány

114, 115

Család

18, 19, 20, 21, 24, 27, 28, 39, 44,
46, 47, 48, 51, 52, 55, 56, 57, 58,
59, 60, 61, 63, 64, 65, 66, 69, 72,
74, 75, 79, 85, 87, 89, 92, 93, 97,
99, 105, 107, 125

Családpasztoráció

55, 60, 61

E

Egyesület

69, 92, 100, 103, 105, 108, 109, 110

Egyetem

52, 72

Egyházjog

38, 99, 142

Egyházközség

1, 35, 38, 40, 46, 50, 58, 61, 66, 96,
120, 124, 126, 130, 135, 139

Egyházmegyei Hatóság

126, 128, 130, 131

Egyháztanács

67, 88, 98, 108, 115, 129, 139

Elsőáldozó

36, 39, 42, 108

Elváltak

58, 59, 61

Ének

34, 35, 49, 50, 115

Engedély

37, 38, 130, 142, 150

Érsek

99, 134

Érsekség

133

Esperesség

135, 138

Eukarisztia

31, 32, 61, 141

Evangelizáció

15, 16, 17, 18, 23, 48, 110

F

Felajánlás

105

Felnőttképzés

86, 109

Filia

98, 139

Főesperes

138

Fogyatékosok

92, 93

Főpásztor

30, 105, 110, 130, 135, 137

G

Gazdasági Tanács

136, 139

Gyónás

42, 43, 45, 143, 144

Gyóntatás

43, 143

H

Házaselet

56

Házasság

55, 56, 57, 58, 59, 60, 61, 64, 106,
120, 121, 151

Házasságkötés

40, 56, 59, 112

Hitoktatás

19, 23, 24, 25, 29, 30, 31, 36, 40,
52, 56, 67, 86, 87, 109, 112, 113,
114, 121

Hitoktató

23, 29, 30, 75, 93, 138, 141

Hivatásgondozás

71, 74

Húsvét

32, 37, 41, 42, 46

I

Idős

57, 58, 87, 92, 93, 95, 96, 106

Ifjúság

51, 53, 54, 75

Ima

24, 46, 67, 78, 95, 100, 104, 106,
109, 115, 119

Imádság

44, 45, 81, 90, 107, 120

Ingatlan

129, 131, 150

Irodaigazgató

136

Iskolaközpont

27

J

Jegyesoktatás

25

K

Kántor

34, 49, 50, 85, 129, 138

Káplán

78, 79, 138

Karizma

104

Karizmatikus

103, 104

Katekéta

29, 30

Katekézis

24, 30, 38, 98, 142

Katekumenátus

21, 40, 109

Keresztség

26, 36, 37, 38, 39, 46, 63, 81, 106,
142

Kisebbség

98, 100, III, II2, II4, II5

Kispap

72, 73, 76, 78, 109, 146

Kollégium

84

Korhatár

41, 95, 143

Kórház

78, 84, 85, 86, 91, 96, 97

Kórházlelkész

97

Középiskola

26, 84

Kultúra

26, 69, 71, 72, 104, III, II4

Kulturális

25, 65, 69, 90, 100, II5

L

Lelkigyakorlat

40, 43, 49, 50, 52, 54, 66, 68, 75,
76, 79, 86

Lelkipásztorkodás

16, 78, 84, 85

Lelkiség

18, 67, 73, 75, 87, 92, 103, 104, 105,
106, 109, 110, 118, 134

Levéltár

136, 139

Liturgia

20, 31, 33, 34, 42, 46, 49, 50, 67

Liturgikus

29, 31, 34, 35, 41, 49, 50, 61, 80,
104, III, II4, II5, II6, II8**M**

Média

56, 124, 125, 126, 136

Megyéspüspök

34, 99, 134

Ministránsok

34, 52, 75

Misszió

18, 64, 84, 86, 87, 88, 103

Mozgalmak

18, 73, 92, 103, 104, 105, 106, 110,
117

Műalkotás

50

Műemlék

131

Műemlékvédő

69

Munkanélküli

65, 66, 92

Munkatárs

17, 29, 60, 65, 66, 71, 73, 82, 135,
138, 139**N**

Nagyböjt

43, 44, 54, II3

Német

100, 109, III, II2, II4, II5, II6

Nemzetiség

19, III

Nyugdíjasok

65, 95, 128

O

Oktatás

21, 24, 25, 30, 84, 86, 93

Oltár

36, 105

Oltáriszentség

32, 33, 34, 36, 39, 81, 105

Oltárszolgálat

81

Ökumenikus

117, 120, 121

Örömhír

15, 17, 18, 63, 98, 103

Ortodox

112, 118, 119

P

Papság

17, 19, 50, 77, 99, 126, 127, 133,
134, 136

Pályázat

54

Pápa – Szentatya

23, 71, 72, 81, 103, 104, 111, 117,
120, 134

Papnevelés

71

Pasztorális tanács

100, 137, 139

Perselyezés

33, 108

Pénz

65, 92

Plébánia

18, 20, 24, 29, 30, 35, 38, 39, 40,
53, 54, 61, 64, 67, 68, 73, 76, 85,
86, 87, 88, 92, 94, 96, 99, 100, 105,
107, 108, 109, 110, 115, 124, 125,
131 138, 139

Plébános

17, 21, 29, 32, 34, 37, 38, 40, 48,
53, 61, 66, 72, 73, 75, 76, 78, 79,
94, 96, 97, 108, 110, 113, 116, 126,
130, 138, 139

Prédikáció

31, 96

Protestáns

99, 117, 119

Pünkösöd

39, 103, 118, 119

R

Rádió

123, 125, 126

Referens

53, 54, 61, 75, 76, 88, 97, 110, 126,
136, 137

Református

118, 119

Roma

59, 111, 112, 114, 115

Román

86, 111, 112, 113, 114, 115, 116, 125

S

Sajtó

72, 76, 123, 124, 125, 126

Spirituális

29, 75, 79

Szabadság

16, 25, 51, 52, 70, 78, 80, 109, 111,
120

Szegénység

65, 77, 83, 85

Szeminárium

69, 72, 73, 74, 76

Szenátus

136, 137

Szentek

34, 47, 48, 103, 104, 112,

Szentelmények

31, 45, 46, 47, 81

Szentírás

17, 18, 39, 55, 81

Szentmise

32, 33, 34, 35, 37, 42, 43, 50, 98,
100, 112, 113, 114, 143

Szentségimádás

35, 75, 108

Szeretetszolgálat

67, 89, 90, 92, 94, 109, 127, 147,
148

Szerzetes

30, 72, 75, 76, 83, 84, 85, 86, 87,
88, 90, 91, 93, 96, 99, 124, 137,
146, 147, 152

Szociális

51, 67, 68, 86, 89, 90, 91, 92, 93,
114, 115, 130

Szolidáris

69

Szolidaritás

89, 112

Szórvány

98, 99, 100, 101, 148

Szórvány-pasztoráció

95, 98, 148

Szülő

16, 24, 26, 28, 32, 36, 37, 38, 57,
60, 61

T

Tanács

83, 84, 93, 100, 136, 137, 139

Tájékoztatás

29, 123, 124, 125, 126

Támogatás

16, 39, 48, 93, 96, 97, 129

Temetés

46, 47, 64, 80, 113, 144, 147

Temető

138

Templombúcsú

73

Titkár

86, 136, 138

Tömegkommunikáció

123, 126, 150

Tömegtájékoztatás

123, 125, 126

Továbbképzés

93, 108, 137

U

Újraházasodottak

59, 61

Ünnep

31, 32, 33, 35, 36, 37, 38, 40, 48,
49, 66, 81, 88, 91, 107, 108, 109,
115, 119, 120

V

Vasárnap

16, 33, 36, 37, 41, 46, 76, 96, 112,
113, 114, 124

Vagyon

130, 136, 137

Vatikáni Zsinat

50, 51, 67, 71, 87, 90, 98, 104, 111,
117, 120, 133, 134

Vizitáció

135

Z

Zarándoklatok

67

Zene

49, 50

SALUS ANIMARUM SUPREMA LEX ESTO!

A lelkek üdve legyen a legfőbb törvény!

